

14332

İSTANBUL TEKNİK ÜNİVERSİTESİ * FEN BİLİMLERİ ENSTİTÜSÜ

İSTANBUL'DAKİ TURİZM POTANSİYELİ OLAN KÖYLERİN
İSTANBUL İLİ REKREASYONUNA KATKILARI

YÜKSEK LİSANS TEZİ

Orman Müh.Bülent AKDURAN

Tezin Enstitüye Verildiği Tarih: 21 Ocak 1991

Tezin Savunulduğu Tarih : 8 Şubat 1991

Tez Danışmanı

: Prof.Dr. Ahmet C. YILDIZCI

Diğer Jüri Oyeleri

: Prof.Dr. Ayten ÇETİNER

Doç. Dr. Nuran ZEREN

T. C.
Yükseköğretim Kurulu
Dokümantasyon Merkezi

ŞUBAT 1991

Ö N S Ö Z

İstanbul'daki Turizm Potansiyeli Olan Köylerin, İstanbul İli Rekreasyonuna Katkılarını araştıran çalışmam süresince beni yönlendiren, destekleyen ve yardımlarını esirge - meyen hocam Sayın Prof.Dr. Ahmet C. YILDIZCI'ya şükranla - rımı sunmayı bir borç bilirim. Çalışmalarımın başından sonuna dek, daima bana destek ve yardımcı olan sözlüm Peyzaj Mimarı Gülbün YETİŞ'e de teşekkür ederim.

İÇİNDEKİLER

ÖZET -----	vi
SUMMARY -----	vii
BÖLÜM 1. GİRİŞ -----	1
BÖLÜM 2. REKREASYON VE TURİZM -----	4
✓ 2.1. Rekreasyon Kavramı -----	4
✗ 2.1.1. Rekreasyonun Tanımı-----	4
✗ 2.1.2. Rekreasyon Türleri ve Nitelikleri-----	9
2.2. Turizm Kavramı -----	23
✗ 2.2.1. Turizm ve Boş Zamanları	
Değerlendirme -----	23
2.2.2. Turizmin Tanımı ve Özellikleri-----	25
2.2.3. Turizmin Sınıflandırılması -----	28
2.2.3.1. Turistik Hareketin	
Özelliğine Göre -----	28
2.2.3.2. Turist Sayısına Göre-----	29
2.2.3.3. Turizmin Amacına Göre ---	29
2.2.3.4. Seçilen Zamana Göre -----	31
2.2.3.5. Kalış Süresine Göre -----	31
2.2.3.6. Turizmin Sosyolojik	
Niteliğine Göre-----	31
2.2.4. Turistin Tanımı ve Temel Özellikleri	32
BÖLÜM 3. REKREASYON VE TURİZMİN ARTIŞ NEDENLERİ-----	36
3.1. Rekreasyon Talebini Etkileyen Faktörler---	39
3.1.1. Sosyo-Ekonomik Gruplar -----	39
3.1.2. Cinsiyet, Yaş ve Aile Grupları-----	40
3.1.3. Zaman Faktörü -----	40
3.1.4. Kurumsal Faktörler -----	41
3.1.5. Teknolojik Değişiklikler -----	41
✗ 3.2. Rekreasyon Faaliyetlerinin Etkileri -----	42
✓ 3.2.1. Rekreasyonun Ekolojik Etkileri-----	43
✓ 3.2.2. Rekreasyonun Ekonomik Etkileri-----	44
✓ 3.2.3. Rekreasyonun Sosyal Etkileri -----	45
✓ 3.2.4. Rekreasyonun İnsan Sağlığına	
Etkileri -----	46
BÖLÜM 4. İSTANBUL'DAKİ TURİZM VE REKREASYON	
POTANSİYELİ OLAN KÖYLERİN ÖZELLİKLERİ,MEVCUT	
POTANSİYELLERİ VE TURİZM AKTİVİTELERİ -----	49
4.1. Akbaba -----	49

4.1.1.	Akbaba Köyünün Konumu ve Ulaşımı----	49
4.1.2.	Akbaba Köyünün Coğrafi Konumu ve Doğal Yapısı -----	49
4.1.3.	İklim -----	51
4.1.4.	Köyün Kuruluş ve Yerleşme Özellikleri	51
4.1.5.	Nüfus ve Nüfus Hareketleri-----	52
4.1.6.	Ekonomik Yapı -----	52
4.1.7.	Akbaba Köyünün Rekreatasyon Potansiyeli ve Turizm Aktiviteleri -----	53
4.1.8.	Akbaba'nın Sorunları -----	68
4.2.	Anadolukavağı -----	73
4.2.1.	Anadolukavağı'nın Konumu ve Ulaşımı--	73
4.2.2.	Anadolukavağı'nın Coğrafi Konumu ve Doğal Yapısı-----	73
4.2.3.	İklim -----	74
4.2.4.	Anadolukavağı'nın Kuruluş ve Yerleşme Özellikleri -----	74
4.2.5.	Nüfus ve Nüfus Hareketleri -----	76
4.2.6.	Ekonomik Yapı -----	77
4.2.7.	Rekreatasyon Potansiyeli ve Turizm Aktiviteleri -----	78
4.2.8.	Anadolukavağı'nın Sorunları -----	98
4.3.	Karakulak (Dereşek)-----	104
4.3.1.	Karakulak'ın Konumu ve Ulaşımı-----	104
4.3.2.	Köyün Coğrafi Konumu ve Doğal Yapısı-	104
4.3.3.	İklim -----	106
4.3.4.	Köyün Kuruluş Ve Yerleşme Özellikleri	106
4.3.5.	Nüfus ve Nüfus Hareketleri -----	107
4.3.6.	Ekonomik Yapı -----	107
4.3.7.	Karakulak'ın Rekreatasyon Potansiyeli ve Turizm Aktiviteleri -----	108
4.3.8.	Karakulak'ın Sorunları -----	121
4.4.	Polonezköy -----	125
4.4.1.	Polonezköy'ün Konumu ve Ulaşımı-----	125
4.4.2.	Polonezköy'ün Coğrafi Konumu ve Doğal Yapısı -----	125
4.4.3.	İklim -----	126
4.4.4.	Polonezköy'ün Kuruluş ve Yerleşme Özellikleri -----	126
4.4.5.	Nüfus ve Nüfus Hareketleri -----	128
4.4.6.	Ekonomik Yapı -----	129
4.4.7.	Polonezköy'ün Rekreatasyon Potansiyeli ve Turizm Aktiviteleri-----	131
4.4.8.	Polonezköy'ün Sorunları-----	145
4.5.	Riva (Çayağzı)-----	152
4.5.1.	Riva'nın Konumu ve Ulaşımı -----	152
4.5.2.	Coğrafi Konumu ve Doğal Yapısı-----	152
4.5.3.	İklim -----	154
4.5.4.	Riva'nın Kuruluş ve Yerleşme Özellikleri -----	154
4.5.5.	Nüfus ve Nüfus Hareketleri-----	154
4.5.6.	Ekonomik Yapı -----	155
4.5.7.	Riva'nın Rekreatasyon Potansiyeli ve Turizm Aktiviteleri -----	156
4.5.8.	Riva'nın Sorunları-----	171

BÖLÜM 5. SONUÇ VE ÖNERİLER -----	179
KAYNAKLAR -----	185
EKLER -----	188
ÖZGEÇMİŞ -----	194

Ö Z E T

Turizm ve rekreasyon kaynakta birleşen, amaçta farklılık gösteren iki değişik hareket biçimidir.

Sözlük anlamı "bireyin çalışma dışı zamanlarda hoşlandığı bir işle uğraşması", ya da "ruhsal ve bedensel yenileme" olan rekreasyon daha geniş, ayrıntılı ve bilimsel olarak çeşitli şekillerde tanımlanmıştır.

Doğa ve insanlar tarafından yaratılan, yüksek potansiyelli rekreasyonel alanların, ticari amaçla işletilme şekli olarak nitelendirebileceğimiz bir hareket tarzı olan turizm ise, her geçen gün hızla gelişmiş ve günümüzde büyük bir önem kazanmıştır. Turizmin farklı tanımlamaları, şüphesiz ki turizmi ortaya çıkaran nedenlerdendir.

İkinci bölümde rekreasyon ve turizm kavramları ayrı ayrı ele alınarak, çeşitli tanımlamalara yer verilmiştir. Ayrıca rekreasyon türleri ve nitelikleri ile, turizm ve boş zamanları değerlendirme ilişkileri, turizmin özellikleri ve sınıflamasına ilaveten turistini tanımlı ve temel özellikleri anlatılmıştır.

Üçüncü bölümde de rekreasyon ve turizmin artış nedenleri araştırılmış, halkın hayat seviyesi ile birlikte rekreasyon ve turizm faaliyetlerinin de arttığı sonucuna varılmıştır. Bu bölümde rekreasyon talebini etkileyen faktörlerle, rekreasyon faaliyetlerinin ekolojik, ekonomik, sosyolojik ve sağlık açısından olumlu-olumsuz etkileri de incelenmiştir.

Dördüncü bölümde ise, İstanbul'daki turizm ve rekreasyon potansiyeli olan köylerden Beykoz ilçesi yakınındaki Akba-ba, Anadolukavağı, Karakulak (Dereşeki), Polonezköy ve Riva köyleri çalışmaya örnek olarak alınmış ve köylerin özellikleri, mevcut potansiyelleri, turizm aktiviteleri ve sorunları araştırılmıştır. Köylerde yapılan sosyal anketlerde sorulan sorulardan, köylere gelen ziyaretçilerin sosyal ve ekonomik düzeylerini belirlemek, bunlara göre rekreasyon potansiyeli ve köylerin turistik-rekreatif etkilerini saptamak amacı güdülmüş olup, her köy için ayrı ayrı tablolar düzenlenmiştir.

Son bölümde de, rekreasyon ve turizm potansiyeline sahip olan bu köylerdeki yapılaşmanın hızla artmasının neticesinde, yörenin doğal güzelliklerinin yok olmaya başladığı, bunun da köylerin özelliklerini kaybetmelerine sebep olduğu sonucuna varılmıştır. Bu nedenle kırsal peyzaj planlamalarının önemi vurgulanmıştır.

THE PARTICIPATION OF VILLAGES HAVING TOURISM POTENTIAL IN ISTANBUL TO THE RECREATION OF ISTANBUL CITY

SUMMARY

Tourism and recreation are two different types of movement which are common in source and distinct in goal.

The dictionary meaning of "recreation" is to involve one's with his hobby at time outside job, or physical or spiritual refreshment. The equivalent word for recreation language of latin is "recreasyon".

Besides these general ones there are also more detailed and scientific definition of recreation. For example, according to Federal Register, it is spare time activities like hunting, travelling with boats, picnics, swimming. According to same source it is described as using spare times for personal hobbies and entertainment.

Bureau of outdoor recreation, evaluates the recreation as the needs of individual who constitute in the society. The same source describes it as the main need which can be classified in different ways.

The main reason why there are so many definitions of recreation is its different interpretation by societies having various social, economic, structure and views.

We can also give examples of definitions of recreation resulting from the studies in Turkey. For example, it is accepted by Istanbulu who sees the subject with parallel to the environmental problems as benefiting open areas by people and spending their times at places like these.

As some of scientist say it is very difficult to give exact definition of recreation which contains about 500 entertainment units.

If we are to classify recreation, it can be done as follows:

A- Structural Classification

It is the classification made according to structural characteristic of the area. It's divided into 2 different types.

- o Indoor recreation,
- o Outdoor recreation.

B- Local Classification

This classification is mostly made for the aim of separation of recreation areas. It depends on whether the area where recreation is realized is inside or outside the residence. Accordingly the recreation is divided into 2 types as inside and outside city recreation.

C- Motional Classification;

It's the classification depending on physical and mental activities needed for recreational movements. Accordingly the recreation is divided into 2 types as active and passive recreation.

D- Periodical Classification

This type of classification is related to the free period. 3 parts namely.

- o Daily recreation,
- o Free-time recreation,
- o The recreation after retirement.

Cherry gathered the recreation under 3 topic:

- a- Activities in home,
- b- Indoor activities,
- c- Outdoor activities.

Other studies relatively to this subject taking into account special function of recreation concerned with different recreation types. Created by specific motional and stale made activities, by taking into account special functions of recreation.

- o Active rereation,

- o Passive recreation,
- o Commercial recreation,
- o Social recreation,
- o International recreation,
- o Countryside recreation,
- o Aesthetic recreation,
- o Intellectual recreation,
- o Physical recreation,
- o Forest recreation,
- o Indoor recreation,
- o Outdoor recreation.

One of the classifications made according to the functions and usage density of outdoor activities is BOR belonging to the Bureau of Outdoor Recreation. The characteristics of 6 types of recreation are indicated as follows:

- I. They are the areas controlled by organizing highly for mass usage.
- II. The areas which are organized largely tending to general outdoor recreation.
- III. The natural area which can be used without any or with a little organization.
- IV. Natural areas which are important and attractive.
- V. Virgin areas.
- VI. Historical and cultural areas.

Nowadays, millions of people leave their residence for a short-time and visit various places to execute some social, psychological and cultural activities like resting, entertainment, training and so on. This event which we label as "tourism" creates great effects in sociological and economic terms and constitutes a very important part of civilization.

Today, tourism is a sector which improves continuously and having increased importance. Up until today different meanings and definitions are given to tourism by different people and various institutions.

Tourism can be defined as the use of potentially high recreational areas for commercial aims which are created by the nature and human being. Also define tourism as the using of approachment to the phenomenon of recreation. Tourism is among the phenomenon of recreation.

The various definitions of tourism originate from its different reasons that create tourism. These are as follows:

- o Resting and health care,
- o Sports, entertainment, religion reasons,
- o Investigation, adventure, culture, education, curiosity,
- o Love of nature, climate, sociological reasons,
- o Reasons originated from travels made for earning and working,

On the other hand, the definitions of tourism:

- o Nominal definition,
- o Economical definition,
- o Universal definition,
- o A.I.E.S.T. (International scientific research union of tourism experts).

If we define tourism as a whole: "They are the activities originated from people's psychological, nature and which satisfy people's wish of moving and which are realized outside the usual residence.

The classification of tourism can be made according to following criterices:

1- According to the characteristic of touristic activity,

It can be divided into 2 types being national tourism and international tourism.

2. According to the amount of tourist we can divide tourism into three namely personal, collective and mass tourism.

3. According to the goal of tourism.

The reasons why a person involve in touristic activities are many. Tourism can be divided into 7 as following:

- o Resting and entertainment,
- o Sociological and cultural,
- o Sportive,
- o Religious,
- o Economic,
- o Political,
- o Family.

4. According to the chosen time.

Tourism can be classified as winter tourism and summer tourism according to the chosen for travelling season.

5. According to the stayed period.

Tourism can be classified into short-term tourism and long-term tourism according to the period it contains.

6. According to the sociological character of tourism.

Tourism can be classified according to the age, occupation, socio-cultural situation and income of the people who involve in these activities. Concerning the age criteria we can divide it into youth tourism and elder tourism. Another classification is the one made according to the income and sociological position of the tourist. Namely Luxurious tourism, Traditional tourism, Social tourism.

In the second section above recreation and tourism are taken as separate phenomena and accordingly various definitions are given. It's also explained various types and characteristics of recreation, the relationship between tourism and sparetime, the characteristics and classification of tourism, the main characteristics and definition of tourist.

In the third section the reason why recreation and tourism are studied and it's concluded that the activities of recreation and tourism increase with parallel to people living standard.

In this section we have listed the factors which influence recreation and they are as follow:

- o Expanding in cities,
- o Changes in home conditions,

- o More free-time,
- o Expansion on industrial area,
- o Automation
- o Expansion on technological studies.

Furthemore the factors that affect recreation demand and positive or negative effects of recreational activities on ecology, economy, sociology and healt are studied.

The factors that effect the recreation demand are gathared under five headings

- o Social economic groups,
- o Sexual and age-family groups,
- o Time factor,
- o Structural factors,
- o Technological factors,

In the forth section amogst the villages which have tourism recreation potention Akbaba, Anadolukavağı, Karakulak, Polonezköy, Riva village near Beykoz municipality are taken as examples.

The charecteristic of the villages and their presence potential and tourism activities and problems are studied by the social questioners preapered for villages. It is aimed to determine the social and economic level of the visitors and to obtain the touristic recreative affects and recreation potential of the villages accordingly different figures are found for each village.

In the last section it is concluded that as a result of rapid structilization of those villages having recreation and tourism potential.

The natural duties of the area started to vanish and that leads to the loss of special charecteristics of the villages. That's why the importance of the landscape planning of the countryside was emphasized.

BÖLÜM I. GİRİŞ

İstanbul bugün 7 milyonu aşan nüfusuyla büyük bir metropol özelliğini göstermektedir. İstanbul'un hızlı nüfus artışı sonucunda kendini gösteren plansız ve çarpık yapılaşması yeşil alanların yok olması ve beton alanların artmasına neden olmaktadır. İstanbul'un 1950'lerden bugüne sağlıklı kentleşme olgusu içinde, kentsel ve kırsal çevredeki doğal yeşil örtüsünü ve kültürel yeşil alanlarını (park ve bahçeleri, orman ve koruları, vb. gibi) tamamen yitirmek üzere olduğunu görüyoruz. Herşeyden önce İstanbul'un doğa ve yeşil ile olan ilişkilerinin artık onarılamaz bir düzeye ulaştığını kabul etmek zorundayız.

İstanbul'da gün geçtikçe kişi başına düşen yeşil alan miktarı azalmaktadır. Bu durum değişmediği, yani yeni yeşil alanlar kurulmadığı takdirde, geleceğin İstanbul'unda kişi başına düşen yeşil alan miktarı azalmaya devam edecektir.

Bugünün ve geleceğin İstanbul'unda insan-toplum-doğa ilişkilerinin düzenlenmesi ve ekolojik doğal dengenin sağlanması ve sürdürülmesi gibi hayati fonksiyonların yerine getirilebilmesi, kentte ve kent dışında parkları ve bahçeleri, koru ve çayırları, yeşil band ve kuşakları, oyun ve spor alanları, vb.'leri içeren iyi bir yeşil alan sisteminin oluşturulmasına bağlı bulunmaktadır.

Gerçekte, doğal büyük bir yeşil örtü ve bitki topluluğu ile ekolojik potansiyele sahip bulunan İstanbul ve çevresinde, kentsel ve kırsal alanlardan gereği gibi yararlanılmaması, göçler ve endüstrileşmenin neden olduğu nüfus yoğunluğu ve bunların yeşil örtü ve yeşil alanlar üzerine kaldırılamayacak bir yük olarak çökmesi, her geçen gün olumsuz baskıları giderek şiddetlendirmiştir.

Son yıllarda toplumsal ve ekonomik gelişme sürecinde ulaşılan düzey, insanların yaşam koşullarını büyük ölçüde değişikliğe uğratmış ve nesnel olarak varolan rekreasyon talebini, somut olarak hissedilen etkili bir talebe dönüştürmüştür. Hızlı sanayileşme sonucunda ortaya çıkan kontrolsüz kentleşme olgusu, rekreasyon alanlarının giderek azalmasına yol açmakta ve insanlar üzerinde ruhsal yorgunlukların önemli bir kaynağı olmaktadır. Doğayla ilişkisi giderek azalan insan rekreasyon olanaklarına daha büyük gereksinim duymaktadır.

Bütün bunlar neticesinde İstanbul halkı artık rekreasyon ihtiyaçlarını karşılamak amacıyla başka mekanlar aramaya başlamış ve bu gereksinimlerini İstanbul çevresindeki kırsal yeşil alanlardan, yani özelliklerini henüz kaybetmemiş turizm potansiyeline sahip köylerden karşılamaya yönelmiştir. Bu yöreler, İstanbul metropolüne göre yoğun tahribata, betonlaşmaya ve çarpık yapılaşmaya uğramamış, doğasını, yeşilliğini ve ekolojilerini koruyabilmiş, İstanbul'a yakın mekanlardır. Kısacası İstanbul'un akciğerleri niteliğindeki yörelerdir.

Yapılan araştırma ve anketler, bu yörelerin gün geçtikçe artan rekreasyon amaçlı yoğun kullanıma sahip olduklarını göstermiştir. Bunun sonucunda bu yörelerde ikinci konut olgusu (yazlık konut) ortaya çıkmıştır. Henüz günümüzde kırsal peyzaj planlamaları ciddi bir şekilde yapılamadığından dolayı, ikinci konut olgusu, yoğun kullanım ve turizm hareketleri neticesinde bu yörelerimizde doğal ekolojik dengelerini kaybederek, yavaş yavaş yapılaşma ve betonlaşma tehlikeleri ile karşı karşıya kalmışlardır.

Bu yüksek-lisans tez çalışmamda İstanbul'un akciğerleri niteliğindeki bu yörelerin rekreasyon amaçlı yoğun kullanımlarının ve yapılaşmalarının ne şekilde organize edilebildiğini inceleyerek, turizm aktiviteleri ve rekreasyonel potansiyelleri açısından İstanbul ili rekreasyonuna nasıl

katkıda bulunabildikleri araştırılmıştır.

Çalışmalarda Beykoz ilçesi yakın civarındaki Akbaba, Anadolu Kavağı, Karakulak (Dereşeki), Polonezköy ve Riva köyleri örnek olarak ele alınmış ve incelenmiştir.

BÖLÜM 2. REKREASYON VE TURİZM

2.1. REKREASYON KAVRAMI

2.1.1. Rekreasyonun Tanımı

Sözlük anlamı "bireyin çalışma dışı zamanlarda hoşlandığı bir işle uğraşması" ya da "ruhsal ve bedensel yenileme olan " rekreasyon [1] ,Latince "Recreasyon" sözcüğünün karşılığı olup, İngilizce'de "Recreation" olarak yer almıştır [2] . Dilimizde ise aynı anlamda "rekreasyon" olarak kullanılmaktadır.

Çok genel nitelikteki bu tanımlamaların yanısıra çokluk yabancı literatürlerde daha geniş ve ayrıntılı bilimsel rekreasyon tanımları görebiliriz. Örneğin, Allen (1959) konuyu doğal kaynakların rekreasyona katkısı açısından ele almış, toprak parçası, su, ağaçlar, yeşil alan ve yaban hayatı olmadan pek çok birey için boş zamanı, geliştirici spor ve dinlenme amacıyla kullanmanın gerçek yararlar sağlayamayacağını belirterek yukarıda adı geçen tüm doğal kaynakların kendilerine özgü katkıları ile "rekreasyon" kavramını oluşturduğunu kabul etmiştir.

Brockman (1959) ise rekreasyonun somut bir tanımını yapma - makla beraber Allen'in rekreasyon tanımlamasına paralel bir yaklaşımla rekreasyonun birçok kavramın katkısı ile oluştuğunu kabul ederek, doğa içinde boş zaman kullanmanın tamamen bireysel bir eylem olduğunu adı geçen kullanımın faydalı veya zararlı yönleri olabileceğini, yararlı rekreasyonun bireyin kişiliği ve başarısı üzerinde genişletici, geliştirici yön veren etkin bir güç olabileceğini savunmuştur.

Federal Register'e göre "rekreasyon, kara avcılığı, su avcılığı, botla gezinti, piknik yapma ve yüzme gibi boş zaman devinimleridir". Aynı kaynak rekreasyonu "boş zamanın bireysel zevkler ve eğlence için kullanılmasıdır" biçiminde tanımlamıştır.

Elsner, rekreasyonu "halkın boş zamanlarında yaptığı herhangi bir eyleme göre anlam kazanan değişken bir deyim" olarak tanımlamıştır. Elsner'e göre rekreasyon iki ayırimdan oluşmuştur, bunlardan birincisi "rekreasyonist" denen kullanıcılar, diğeri ise su, kara parçası, ağaç gibi kaynakları içeren "rekreasyon çevreleri"dir..

Bureau of outdoor recreation (1974), rekreasyonu, toplumu oluşturan bireylerin çeşitli gereksinimleri açısından değerlendirilmiş ve "rekreasyon, çeşitli biçimlerde sınıflaması yapılabilecek temel bir insan gereksinmesidir" tanımını yapmıştır.

Clawson, Held ve Stoddard (1968), arazi kullanma açısından, diğer kullanımlardan çok farklı ve büyük bir arazi kullanımı olarak öne sürdükleri rekreasyonu "bir eylem formu, daha doğrusu zevk gibi kendine özgü bir amacı olan çeşitli eylem formları" olarak tanımlamışlardır.

Rekreasyon sözcüğünün "açık hava rekreasyonu", "orman rekreasyonu" gibi deyimlerden önce açık bir tanımının yapılması gerektiğine değinen Douglass(1970), rekreasyonu "bireyin ruhsal durumunu canlandıran herhangi bir eylemdir" biçiminde tanımlamıştır.

Toplum içinde çalışma ve rekreasyon ilişkileri ile bireyler arasında çeşitli niteliklere göre değişen rekreasyona ilişkin değer yargılarını inceleyen sosyolog Brooke'a (1970) göre rekreasyon, "boş zamanımızı, hareket ya da hareket - sizliği içeren biçimlerde kullanmaktadır".

Diğer bir çalışmada, somut bir rekreasyon tanımı yapılmakla beraber çeşitli varsayımlarda bulunularak,

rekreasyonun çalışma karşıtı bir kavram olduğu, ancak çalışma dışı boş zamanda yapılan eylemlerin rekreasyonel nitelikte olabileceği, bu koşullarda, yeniden güçlenme, süre gelen tekdüzeliği değiştirme, zevk alma gibi amaçları taşıyan tüm eylemlerin rekreasyonu simgeleyeceği görüşü çeşitli örnekler verilerek savunulmuştur.

Rekreasyonu ekonomik yönden ele alan bir başka kaynakta ise "rekreasyon, boş zaman içinde ve onunla ilişkili eylem ya da serbest durgunluğu da içeren eylemlerin tümüdür" biçiminde tanımlanmıştır. Bu tanımda geçen "serbest durgunluk" anlamının birey tarafından önceden planlanmış bir hareketsizlik olduğu ayrıca belirtilmiştir [3].

Rekreasyon başka bir deyişle yeniden canlanma, yeniden güç kazanma ereğiyle belirli bir zaman dilimi içinde gerçekteştirilen bireysel bir eylemdir

Dumazedier(1967) , rekreasyonun tam anlamı ile ayrılmış boş zaman sürecinde gerçekteşebilecek bir olgu olduğuna değinerek, örneğin "yarı-boş" zamanlarda gerçekteştirilen herhangi bir rekreasyon eyleminin bazı bireyler için "çalışma", diğerleri için rekreasyon olabileceğini vurgulamıştır.

Rekreasyonun değişik sosyal, ekonomik yapı ve görüşlere sahip toplumlarda değişik biçimlerde yorumlanması, algılanması da rekreasyon tanımlamalarının sayıca çokluğunu ve farklılığını oluşturan önemli bir etmendir.

Bütün bunlara karşın hangi sosyal, ekonomik yapı ve görüşe sahip toplumlarda olursa olsun bireylerin rekreasyon eylemini gerçekteştirmede bazı benzer etmenlere bağımlı kaldıkları bir gerçektir. Anılan etmenlerin en önemlileri, bireyin içinde yaşadığı toplumun sosyal, kültürel, ekonomik yapısı, bireyin fiziksel yapısı, sahip olduğu parasal olanaklar ve boş zamandır [4] .

Konu ile ilgili ülkemizde yapılan çalışmalardan da rekreasyon tanımıyla ilgili birkaç örnek verebiliriz [5], rekreasyon "günlük yaşamın sıkıcı, disiplinli, tekdüze geçen çalışmalardan sonra, insanların sevdiği, ilgi duyduğu işle uğraşması, yıpranan vücutlarının yenilenmesi ve enerji kazanması ile yeni ve verimli bir çalışma evresi için yaptıkları hazırlık" diye tanımlanmaktadır.

Öte yandan konuyu çevre sorunları açısından inceleyen İstanbul'lu(1972), rekreasyonu, halkın açık alanlardan yararlanması, dinlenme zamanını buralarda geçirerek kendi kendini tazeleme devinimi olarak kabul etmiştir.

Bayraktar (1975) , kesin bir tanımlama yapmamış, fakat öncelikle zevk almaya yönelik eğlence, dinlenme, öğrenme ve gezi gibi serbest zamanları değerlendirme olanaklarını rekreasyon kavramı içinde kabul ederek zevk eğitiminin önemine değinmiştir.

Pehlivanoğlu(1977), ise rekreasyonu "bireyin kendi istek ve içgüdüüne göre, olanakları ölçüsünde kullanabileceği boş zamanlarında yer alan bedensel ve ruhsal dinlenme gereksinimlerini karşılayarak bireyi boşaltan ve yenileyen çalışma ve yaşamaya istek ve gücünü ayakta tutan ve sürdürdüğü sürece kişiye zevk veren gelir sağlama kaygısından uzak her türlü eylemi kapsayan davranışlar bütünüdür" biçiminde tanımlamıştır.

Yukarıda değindiğimiz gerek yerli, gerekse yabancı kaynaklardaki tanımlamalarda rekreasyon kavramı çeşitli açılardan ele alınmış, tanımlama yapılırken bazı etmenler üzerinde önemle durulmuş, bazıları ise ihmal edilmiştir. Nitekim, bazı bilim adamlarının da değindiği gibi [6] yaklaşık 500 eğlence ünitesini içeren rekreasyon kavramını tam anlamı ile eksiksiz tanımlayabilmek çok zor olacaktır. Kaldı ki, tanımlamaların değişik sosyal yapılara ve görüşlere sahip toplumların rekreasyon anlayışlarını yansıttıkları dikkate

alınırsa bu tanımlamalarda farklı etmenlere önem verilmesini doğal karşılamak gerekir.

Ancak çağımızda birey veya birey topluluklarının nerede ve hangi niteliklerde olursa olsun, rekreasyon eylemlerini seçerken tam anlamı ile bağımsız davranmadıkları, benzer bazı etmenlerden olumlu ya da olumsuz yönde etkilendikleri bir gerçektir. Bireylerin boş zamanlarını değerlendirme biçiminin seçiminde, içinde bulundukları toplumun kültür düzeyi ekonomik durumları, fiziksel yapıları, bireyin kültür düzeyi ve yaşı önemli rol oynarlar [7] . Başka bir deyişle, bireyler rekreasyon eylemlerini bu çeşitli etmenlerin bir ya da bir kaçına bağımlı kalarak seçmektedirler.

Konu bu açıdan ele alındığında, rekreasyonu, "bireylerin beğenisi bakımından doyurucu, ruhsal ve bedensel yenilenme amacını taşıyan, aynı zamanda bireyin sosyal, kültürel, ekonomik ve fizyolojik olanakları ile bağımlı boş zaman kullanımlarını içeren eylem ya da eylemlerdir" biçiminde tanımlayabiliriz [3] .

Rekreasyon çeşitli kişilerce, çeşitli şekillerde tanımlanmaktadır. S.De Grazia "Rekreasyon insanların işten arta kalan, çoğu kez onlara bir değişiklik sağlayan, onları işleri için tazelandiren bir faaliyettir" diye tanımlamaktadır [8] . Butler ise "Bir kazanç amacıyla yapılmayan, bireye bedensel, ruhsal ve yaratıcı kaynak olan, bireyin zorunlu olarak değil bir iç ritimle katıldığı, birey de boş ve doyurucu duygular bırakan eylemleri" rekreasyon demektedir [8] .

Jean Fourastie, rekreasyonun insanın bazı kişisel zevklerini doyurmayı sağlayan serbest zaman olayı olduğunu ortaya koymaktadır [8] .

2.1.2. Rekreasyon Türleri ve Nitelikleri

Rekreasyonu sınıflandırmak gerekirse şu şekilde ayırmak mümkündür:

a- Yapısal Sınıflama: Mekanın yapısal özelliğine göre sınıflamadır. Kapalı mekan rekreasyonu, açık hava rekreasyonu olarak ikiye ayrılır. Kapalı mekan rekreasyonu, başta konutlar olmak üzere kapalı yerlerde oluşan rekreasyon çeşididir (Evde, sinema, tiyatro ve kapalı spor tesislerinde, sanat galerilerindeki çeşitli rekreasyonel uğraşılar gibi).

Açık hava rekreasyonu ise "Açık hava ve doğa koşullarına bağlı, daha geniş kapsamlı, bireylere daha çok devinim olanağı sağlayan, açık havada sürdürülen" bir rekreasyon çeşididir. Açık hava rekreasyon faaliyetlerinin kapsamına:

- Kentin içinde veya yakınındaki açık alanlarda, kısa süreli boş zamanlarda yapılabilecek rekreasyon faaliyetleriyle (parklarda, deniz kenarında, spor alanlarındaki faaliyetler)
- Uzun süreli tatillerde, kent dışı kırsal alanlarda yapılabilecek faaliyetler girmektedir [8] .

b- Yersel Sınıflama: Rekreasyon eyleminin yapıldığı mekanın, yerleşim alanlarının içinde veya dışında olmasına dayanan, daha çok rekreasyon yerlerinin ayırımı amacıyla yapılan bir sınıflamadır. Bu sınıflamaya göre rekreasyon kent içi ve kent dışı olmak üzere ikiye ayrılır.

Kentsel rekreasyon, daha çok günlük serbest zaman içerisinde oluşurken, kırsal rekreasyon ise yıllık veya haftalık tatillerde gerçekleştirilirler [8] .

c- Devinimsel Sınıflama: Rekreasyon eylemlerinin gerektiği düşünsel ve bedensel devirgenliğin durumuna göre

yapılan sınıflamayla rekreasyon aktif ve pasif olmak üzere ikiye ayrılmaktadır.

Genellikle bedensel uğraşları içeren rekreasyona "aktif rekreasyon", daha çok dinlenmeye ve düşünsel eylemlere dönük, fazla hareket gerektirmeyen rekreasyona ise "pasif rekreasyon" denmektedir [8].

d- Zamansal Sınıflama: Rekreasyonun oluştuğu serbest zaman sürelerine göre yapılan bir sınıflamadır. Günlük rekreasyon, tatil rekreasyonu ve belirli bir zamana bağlı olmayan emeklilik sonrası rekreasyon (değişken rekreasyon) olmak üzere üç kısımda incelenebilir.

Günlük rekreasyon daha çok kent içinde ve yakın yaşam çevresinde gününbirliğine ve oldukça kısa sürelerde gerçekleştirilen rekreasyondur.

Tatil rekreasyonu ise hafta sonu ve bayram tatili boş zamanlarındaki haftalık rekreasyon ve yıllık tatil boş zamanlarında gerçekleştirilen yıllık tatil rekreasyonunu içermektedir.

Haftalık rekreasyonda gidilen uzaklık zamanla sınırlıdır. Yıllık tatil rekreasyonu ise yılın belirli bir zaman diliminde, yıllık izinlerin geçirilmesi amacıyla genellikle kent dışında sürdürülen ve zamanın daha az etkin olduğu bir rekreasyon sınıfıdır. Değişken rekreasyon ise, belirli zaman sınırlamasına bağlı olmaksızın, değişken zamanlarda sürdürülen rekreasyonel eylemlerden oluşur. Bu rekreasyon sınıfı günlük, haftalık ve yıllık serbest zamanlarda yapılan bütün rekreasyonel eylemleri içermektedir [8].

Rekreasyonel eylemlerin tanımlanması pek çok yönüyle subjektif bir olaydır. Fakat genel olarak 5 gruba ayırmak mümkündür.

- a- Evin içinde veya çevresinde yapılan eylemler (Televizyon seyretmek, radyo dinlemek, kitap okumak, bahçe ile uğraşmak vb.)
- b- Yüksek sosyal içeriğe sahip faaliyetler (Eğlence, dışarda yemek yemek vb.).
- c- Kültürel ve sanatsal uğraşlar (Tiyatroya, konsere gitmek, sanatsal sergileri gezmek vb.).
- d- Aktif spor uğraşları (Yüzme, golf, tenis, voleybol vb).
- e- Dışarıda yapılan çeşitli düzensiz faaliyetler (Piknik yapmak, zevk için araba kullanmak, görülecek yerleri gezmek vb.) [9].

Kabaca sınıflandırılırsa, dinlenme zamanının ev dışı kullanımı şöyle değerlendirilebilir:

- Günlük rekreasyon: Özellikle şehirlerde gün boyunca veya işten sonra kısa süreler için yararlanılan tesisleri kapsar. Şehir planlamasının bir bölümü olarak ele alınır.
- Günübirlik rekreasyon: Şehrin uç kısımlarına veya kolay ulaşılabilen kırsal bölgelere yapılan kısa süreli seyahatları içerir (Uzaklık şehrin ve yol ağının büyüklüğüne bağlı olarak değişir).
- Hafta sonu ve kısa süreli tatiller: Belli aralıklarla, şehre yakın ikinci konutlarda veya hafta sonu yerleşmelerinde gerçekleştirilirler. Yerli veya yabancı turistlerin bulunduğu bir turistik tesiste de bu tür tatiller yapılabilir.
- Uzun tatiller: Ülke içinde veya dışında yapılabilir [9].

Ev dışı rekreasyonel tesislere talep çoğunlukla kişi başına gelirin yüksek olduğu yoğun yerleşim bölgeleri ve büyük

kasaba ve şehirlerde doğmaktadır. Büyük şehirlerde yaşayanların sayısından daha hızlı artan bu talep, doğal bölgeler ve büyük şehirs el toplulukların kolay ulaşabileceği kırsal alanlar üzerinde önemli bir etkiye sahiptir. Doğal kaynakların yok olması ve kırsal alanlarda görünümün bozulması ancak sıkı bir çevre kontrolü ve iyi bir rekreasyon planlaması ile önlenabilir.

Bu nedenle rekreasyon planlaması yalnızca şehirs el alanların sınırları içinde kalmayıp, kırsal bölgeleri de kapsamalı ve geniş bir bölgeyi, hatta bütün bir ülkeyi içine almalıdır [9].

Rekreasyon tek bir eylem ya da durgunluk halinden oluşabildiği birden fazla eylem ya da durgunluğu kapsayabilmekte dir. Öte yandan rekreasyonu oluşturan eylem ya da durgunlukların nitelikleri itibariyle çok kabarık bir sayıya ulaştıklarını da daha önce belirtmiştik. Gerçekten günümüzde bireylerin boş zamanlarını değerlendirmeleri, en yoğun hareketlilikten en saf durgunluğa değin bir genişlik kazanmıştır

Bu nedenlerle, değişik rekreasyon tipleri ortaya çıkmış, konuya ilişkin uğraşılarda, ya tek tek rekreasyon tipleri belirlenerek üzerinde durulmuş ya da, değişik açılardan rekreasyon tiplerinin sınıflandırılmaları yapılmıştır.

Rekreasyonu boş zamanları değerlendirme yönünden ele alan Cherry (1970), rekreasyon eylemlerini:

- a- Ev içi eylemler,
- b- Kapalı yer eylemleri,
- c- Açık hava eylemleri olmak üzere üç grupta toplamıştır.

Televizyon izlemek, radyo dinlemek, okumak, yatıp dinlenmek, bireyin kendi beğenisi ile uyumlu uğraşılarda

bulunması ve arkadaş ziyareti gibi eylemler, ev içi eylemlerini oluşturmaktadır.

Kapalı yer eylemleri ise, toplumun kullanımına açık kapalı yerlerde oynanan çeşitli oyunları, sinema, tiyatro, gece kulübü gibi eğlence yerlerindeki boş zaman değerlendirmelelerini, toplantılar ve benzeri eylemleri içermektedir.

Açık havada yapılan tüm sporlar, kampçılık, kıyıları ve kırsal yöreleri ziyaretler, bahçeye ilişkin uğraşlar, açık havada yürüyüş ve benzeri eylemler ise açık hava eylemlerini oluşturmaktadır.

Görüldüğü gibi, anılan araştırmada boş zamanı değerlendirme eylemleri (rekreasyon eylemleri), daha çok mekansal açıdan ve genel boyutları ile ele alınmıştır.

Konuya ilişkin diğer araştırmalarda da rekreasyonun özel işlevleri dikkate alınarak, belirli eylem ve durgunluk hallerinin oluşturduğu değişik rekreasyon tipleri üzerinde durulmuştur. Bu çalışmalarda belirtilen başlıca rekreasyon tipleri şunlardır:

- Etkin rekreasyon (Active Recreation)
- Edilgen Rekreasyon (Passive Recreation)
- Ticari Rekreasyon (Commercial Recreation)
- Sosyal Rekreasyon (Social Recreation)
- Uluslararası Rekreasyon (International Recreation)
- Kırsal Rekreasyon (Countryside Recreation)
- Estetik Rekreasyon (Aesthetic Recreation)
- Entellektüel Rekreasyon (Intellectual Recreation)
- Fiziksel Rekreasyon (Physical Recreation)
- Orman Rekreasyonu (Forest Recreation)
- Kapalı Yer Rekreasyonu (Indoor Recreation)
- Açık hava Rekreasyonu (Outdoor Recreation)

Etkin Rekreasyon: Tüm rekreasyon eylemlerini etkin-edilgen olarak iki ayırırda toplamak mümkündür. Bu nedenle gerek

etkin, gerekse edilgen rekreasyon geniş kapsamlı bir rekreasyon tipidir, diyebiliriz. Etkin rekreasyonda temel ilke eylemin dinamik bir nitelik taşımasıdır. Örneğin, yüzme, ya da golf oyunu etkin rekreasyon eylemleridir.

Edilgen Rekreasyon: Etkin ve edilgen rekreasyon birbirini içeren iki kavramdır. Bu nedenle, edilgen rekreasyonu oluşturan eylemlerin en önemli nitelikleri durgun bir yapıya sahip olmalarıdır. Örneğin, bireyin deniz kenarında oturup dalgaları izlemesi, bir yol kenarında piknik yapma veya televizyon programını izlerken çay içme, birer edilgen rekreasyon eylemidir.

Ticari Rekreasyon: Bireyler boş zamanlarını değerlendirmede bir takım gereksinimlerini herhangi bir masraf yapmadan giderebilirler. Ya da, talep ettikleri rekreasyona ilişkin hizmetleri yine kendileri arz ederek masrafsız bir rekreasyon biçimini seçebilirler. Örneğin, elde ettiği boş zamanını yatıp dinlenerek değerlendiren birey bu eylemin karşılığında bir ücret ödemeyebilir. Fakat çağımızın hızla değişen sosyo-ekonomik koşullarının sonucu, değindiğimiz bu tür boş zaman değerlendirmeleri bir takım ayarlıların dışında, kuramsal bir düşünce niteliğini taşımaktadırlar.

Günümüzde özellikle batı ülkelerinde, toplumların her çeşit rekreasyon gereksinimlerine yanıt verebilecek en küçük bir kurumdan, çok yönlü hizmet ya da ürün üretebilen en gelişmiş kuruma değin çok sayıda örgüt bulunmaktadır. Söz konusu ülkelerde (Örneğin, İngiltere'de) kâr amacıyla hizmet sunan bu örgütlerin sağladıkları rekreasyon kolaylıkları önemli bir yer tutmaktadır. Moteller, kamping alanları, eğlence yerleri, halk evleri, binicilik tesisleri, sinemalar ve çeşitli oyunlara açık buz sahaları adı geçen rekreasyon kolaylıklarına örnek gösterilebilir[10]. Bireyler rekreasyona ilişkin çeşitli gereksinimlerini bu kurumların sundukları hizmetlerden ücret karşılığı yararlanarak giderebilirler.

Bunun yanı sıra birçok kurum ya da bireylerin boş zaman değerlendirmelerinde yararlandıkları çeşitli araç ve gereç - leri üretmek suretiyle doğrudan doğruya bir rekreasyon ko - laylığı sağlamaktadırlar. Bunlar televizyon, radyo, plak yapımları, oyuncak yapımları, kitap, magazin yayınları ve benzeri ürünler olabilir. Ayrıca motor yarışları, su kaya - ğı, sanat festivalleri gibi çeşitli rekreasyon olaylarına öncülük eden örgütler de vardır[10].

Yukarıda değindiğimiz modern toplumlarda değişik biçimler - de rekreasyon gereksinmelerini karşılayan, kolaylık sağla - yan örgütler ile hizmet ya da ürün talebinde bulunan birey - ler arasında kendine özgü nitelikleri olan bir rekreasyon düzeni oluşmuştur. Başka bir deyişle, bu toplumların birey - leri çağdaş yaşam koşullarında rekreasyon gereksinmelerini bir takım hizmet veya gereçleri satın alarak karşılayabil - mektedirler. Bu biçimdeki boş zaman değerlendirmeleri de ticari rekreasyon tipini oluşturmaktadır.

Sosyal Rekreasyon: Sosyal rekreasyon bir veya birkaç bire - yin özellikle akşamları herhangi bir toplantıda beraberce yemek yemesi ya da içki içmesi gibi eylemleri içermekte - dir. Aile geliri ile doğrusal bir ilişki içinde bulunan sosyal rekreasyon tipine giren eylemler daha çok yüksek gelir düzeyine ulaşmış toplumların yaşantısında önemli yer tutmaktadır. Örneğin, İngiltere'de son 10 yıl içerisinde alkollü içkilere ilişkin özel giderlerin aile gelirleri içerisinde oransal paylarının devamlı artması ve söz konu - su alkollü içki tüketiminin büyük bir kısmının ev dışında - ki topluma açık yerlerde, lokantalarda tüketilmesi, sosyal rekreasyonun yüksek gelirli toplumlardaki önemini belirle - mesi bakımından ilgi çekici bir örnektir[10]. Gerçekten İngiltere'nin 1968 yılındaki birey başına düşen 2015 do - larlık ulusal gelir payı ile en yüksek gelir düzeyindeki ülkeler arasında yer alması[11], sosyal rekreasyonun yük - sek gelirli toplumlara özgü bir rekreasyon tipi olduğunu göstermektedir. Öte yandan 1973 yılındaki birey başına düşen 540 dolarlık ulusal gelir payı ile en düşük gelir düzeyindeki ülkeler arasında bulunan Türkiye'de [11] ise,

yaygın ve yoğun bir sosyal rekreasyon tipinin var olduğu söylenemez.

Uluslararası Rekreasyon: Aile ve bireylerin bir yerden bir başka yere gidebilme, başka bir deyişle hareket edebilme olanakları bugüne değin rekreasyon tiplerinin belirlenmesinde anahtar etken olmuştur. Günümüzde de bu niteliğini korumaktadır. Başlangıçta rekreasyon özellikle ev içini ve çevresini kapsamakta iken, çağımızda, bir yandan bireylerin rekreasyona daha çok zaman ayırabildikleri, öte yandan motorlu taşıt endüstrisinde meydana gelen hızlı gelişmeler ve ulaşım olanaklarının artması, rekreasyon amaçları ile kullanılan alanların gitgide genişlemesine yol açmıştır. Bu gelişime paralel olarak da önce kent içi rekreasyon gelişmiş, daha ileri aşamalarda ise rekreasyon eylemleri, kent kenarı kırsal alanlara, kentlerarası alanlara ve günümüzde de uluslararası boyutlara ulaşmış bulunmaktadır. Bireylerin başta yaz tatili olmak üzere elde ettikleri uzun süreli boş zamanlarını yurt dışı dinlenme ve geziler biçiminde değerlendirmeleri de "uluslararası rekreasyon" tipini ortaya çıkarmıştır [10].

Kırsal Rekreasyon: Yukarıda değindiğimiz gelişmelerin yanı sıra toplumlardaki doğayı kullanmaya yönelik içgüdü, kapalı ve sıkıcı kent yaşamından geçici bir süre içinde olsa kurtulma çabası sonucu, bireyler, boş zaman değerlendirme amaçlarına araç olarak kırsal alan kullanımını seçmişlerdir. Bu biçimde oluşan "kırsal rekreasyon" tipi, avcılık, dağcılık, piknik yapma, balık avcılığı ve benzeri eylemleri içermektedir [10].

Estetik Rekreasyon: Bir takım bireyler karakter yapıları nedeniyle etkin rekreasyona karşı ilgisiz kalıp, boş zamanlarını genellikle sanat olaylarını izleme, ünlü klasik müzik yapıtlarını dinleme gibi uğraşılarda değerlendirirler. "Estetik rekreasyon" diye tanımlanabilen bu tür eylemler edilgen bir niteliğe sahiptirler. Ayrıca, bireyin estetik rekreasyonu gerçekleştirebilmesi için belirli bir

kültür düzeyine, hatta yüksek düzeyde bir kültüre sahip olması gerekir .

Entellektüel Rekreasyon: Estetik rekreasyon ile entellektüel rekreasyon tiplerinin içerdikleri eylem ve durgunluk hallerini birbirinden ayırmak çok zordur. Çünkü entellektüel rekreasyon tipinin en önemli nitelikleri edilgenlik ve yüksek kültür koşulu gerektirmesidir. Bu tipi oluşturan eylemlerde ussal çalışma ağırlık taşımaktadır[12] . Böylece estetik rekreasyon tipindeki eylemlerden ayrılırlar. Sanat, politika gibi çeşitli konulardaki konferansları izleme, fikir tartışmalarına ve toplantılara katılma entellektüel rekreasyon eylemi olarak gösterilebilir.

Fiziksel Rekreasyon: Estetik ve entellektüel rekreasyon tiplerinin tam karşıtı olan fiziksel rekreasyon genellikle, açık ya da kapalı yerlerde yapılan tüm spor çeşitlerini içermektedir. Etkin nitelikteki eylemlerden oluşması ve masraflı oluşu ile diğer rekreasyon tiplerinden ayrılmaktadır. Bunun yanı sıra özellikle genç kuşakların boş zaman değerlendirmelerinde en önemli bir yer tutmaktadır.

Masraflı oluşu nedeniyle belirli gelir dilimlerindeki toplumun yararlanabildiği fiziksel rekreasyon kaynaklarını (yüzme havuzu, spor alanları gibi) daha geniş kitlelerin yararlanabileceği biçimde geliştirmek, çeşitli ülkelerin üzerinde durdukları önemli rekreasyon sorunlarından biridir [13] . Örneğin, modern Rusya'da spor, ulusal eğitim politikasını yöneten bir çark kabul edilmekte ve ülke çapında yaygın biçimde uygulanmaktadır [10].

Orman Rekreasyonu: Rekreasyon eylemlerinin büyük çoğunluğunda arazi ve su kullanımı önemli bir yer tutmaktadır

Gerek arazi ve su kullanımı yönünden, gerekse daha önce değindiğimiz çeşitli açık hava rekreasyonu tiplerinin

gereksinme duyduğu doğal çevrelerin ilk akla geleni ormanlık alanlar olmaktadır. Açık hava rekreasyonu kapsamına girmekle beraber eylemlerin büyük çoğunluğu orman alanları içinde uygulanmaktadır.

Bu nedenle, oluşan rekreasyon tipine orman rekreasyonu adını vererek "orman rekreasyonu, ormanlık alanlar içerisinde yapılan açık hava rekreasyonunun herhangi bir biçimidir" diye tanımlamak [14] , söz konusu eylemler için daha uyumlu bir tanım olacaktır kanısındayız. Bir başka deyişle, "dolaylı ya da dolaysız orman kullanımını gerektiren eylem orman rekreasyonu kapsamı içindedir" diyebiliriz [14].

Kullanım yönünden orman rekreasyonunu oluşturan eylemleri:

- a- Yoğun eylemler,
- b- Az yoğun ya da dağınık eylemler

olarak iki ayrımla toplayabiliriz. Yoğun orman rekreasyon eylemleri oldukça merkezileştirilmiş ve kullanım için geliştirilmiş alanlar içinde uygulanmaktadır. Örneğin, piknik ve yürüyüşlerin belirli tipleri bu ayırıma girmektedir. Orman içi sulara balık avcılığı, kara avcılığı, uzun yürüyüşler ise herhangi bir alan geliştirmesine gerek duymayan ve geniş alanlar üzerinde yapılan eylemlerdir. Bu tip kullanımlar da dağınık orman rekreasyonunu oluşturlar [14].

Kapalı Yer Rekreasyonu: Açık hava rekreasyonunun gerçekleştirme çevresi bakımından tam karşıtı olan bir rekreasyon tipidir.

Kapalı yer rekreasyonunun en önemli niteliği kapalı bir çevrede ya da bir yapı içinde oluşmasıdır. Ayrıca, daha iyileştirilmiş, daha düzenlenmiş bir çevre gerektirmesi, bireylerin günlük yaşamlarında her an yer alabilmesi bakımından da açık hava rekreasyonundan ayrılmaktadır [15]. Seyahat boyunca harcanan zaman, sinema, tiyatro ve kapalı oyun salonlarındaki boş zaman değerlendirmeleri diğer rekreasyon çeşitlerinin içeriğine girmekle beraber genel

boyutları ile kapalı yer rekreasyonu niteliğini taşımaktadır.

Açık hava Rekreasyonu: Rekreasyon eylemlerinin genel bir yersel sınıflaması yapıldığında:

- Kapalı yer rekreasyonu,
- Açık hava rekreasyonu

olmak üzere iki temel grup altında toplandıkları görülmektedir [4].

Açık hava rekreasyonunu genel boyutları ile "açık havada yapılan eylemlerin tümünü içeren bir rekreasyon tipidir" biçiminde tanımlamak mümkündür. Bunun yanı sıra, sosyolog, psikolog, sosyal araştırmacı, açık hava rekreasyonu uzmanları ve diğer bilim adamları, açık hava rekreasyonunun "bireyin modern kent yaşamında kapalı yerlerdeki ruhsal gerginliğinden kurtulması, rahatlaması için fizyolojik ve ruhsal bir gereksinme" olarak tanımlamışlardır [7].

Peyzaj mimarisi, ormancılık, fiziksel eğitim, muhafaza ve inşaat mühendisliği gibi disiplinleri içeren karmaşık bir anlama sahip olan açık hava rekreasyonuna [14] karşı günümüz modern yaşamında hızla artan bir talep görülmektedir.

Belirli sınırlar içindeki bir yere gereksinme duymayan, ancak doğal kaynakların arz gücü ve doyurabilme olanaklarına bağlı olan açık hava rekreasyonunun özünü, bireylerin özellikle ormanların yoğun olduğu doğal çevreye yönelik rekreasyonel kullanımları oluşturmaktadır [16].

Açık hava rekreasyonu kaynakları, kuruluş yeri, sahip oldukları özel nitelikleri, rekreasyonel yararlanma biçimi, yararlanma zaman ve süreçleri dikkate alınarak sınıflandırılabilir [17]. Diğer bir sınıflandırma biçimi de, açık hava rekreasyonu kaynaklarının rekreasyonel işlevlerini ve kullanım yoğunluğunu temel alan sınıflandırmadır.

A- Açık hava Rekreasyonu Kaynaklarının Kuruluş Yeri, Özel Nitelik, Yararlanma Biçimi, Zamanı ve Süreçlerine Göre Sınıflandırılması .

Bu sınıflandırma biçiminde açık hava rekreasyonu kaynakları üç ana ayırım altında toplanmıştır [17] . Her ayırımının önemli niteliklerini ve içerdiği açık hava rekreasyonu kaynaklarını şöyle özetleyebiliriz:

Birinci ayırımı giren açık hava rekreasyonu kaynaklarının en önemli nitelikleri, yararlanması amaçlanan rekreasyon kullanıcı kitlesinin yakınına kurulmalıdır. Kaynakların fiziksel nitelikleri ise ikinci kuruluş etkeni olarak göz-önünde tutulur. Genellikle küçük alanları kaplayan bu tür kaynakların en büyük örneklerini 1-2 ha.lık alanları içerebilen belediye ya da kent parkları oluşturur. Özellikle okul ve çalışma saatleri sonrası yararlanılan kaynakların başlıcaları, çocuk bahçeleri, çeşitli açık hava oyun alanları, yüzme havuzları, piknik alanları, yerel parklar, hayvanat bahçeleri ve benzeri düzenlenmiş yerlerdir.

Büyük çoğunluğunun ormanlık alanlarda yer aldığı ikinci tip rekreasyon kaynaklarının en önemli nitelikleri ise, sahip oldukları eşsiz ve üstün doğal zenginliklerdir. Bu nedenle, sürekli ilgisiyle karşı karşıya bulundukları topluma değeri ölçülemeyen rekreasyonel yararlar sağlarlar. Çok geniş alanları içeren bu kaynakların çoğunluğunu, başta ulusal parklar, ulusal anıtlar, tarihsel yerler, savaş alanları ve yaban hayatı alanları ile benzeri doğal niteliklere sahip kaynakların oluşturduğu ulusal park sistemi meydana getirir. Genellikle hafta sonu tatilleri ile daha uzun tatillerde kullanılan bu tip açık hava rekreasyonu kaynakları, birinci tip kaynaklara kıyasla çok daha geniş alanları içerdikleri gibi yoğun yerleşim bölgeleri dışında yer alırlar .

Üçüncü ayırımı oluşturan açık hava rekreasyonu kaynakları sahip oldukları nitelikleri nedeniyle birinci ve ikinci

tip rekreasyon kaynaklarının arasında yer almaktadır. Alan itibariyle birinci tipe giren kaynaklardan büyüktürler. Genellikle günlük ve hafta sonu kullanımlarının egemen olduğu üçüncü tip rekreasyon kaynakları yoğun yerleşim bölgelerinden ortalama 1-2 saatlik uzaklıklarda bulunurlar. Yoğun kent merkezleri dışında, fakat fazla uzak olmayan büyük belediye parkları ve oyun alanları bu tip rekreasyon kaynaklarına örnek olarak gösterilebilir.

B- Açık hava Rekreasyonu Kaynaklarının Kullanım Yoğunluğu ve Rekreasyon İşlevlerine Göre Sınıflandırılması

Açık hava rekreasyonu kaynaklarının işlevleri ve kullanım yoğunluklarına göre yapılan sınıflamalardan biri BOR kısa adıyla anılan Açık hava Rekreasyon Dairesi'ne (The Bureau of Outdoor Recreation) aittir. Altı rekreasyon ve nitelikleri (Tablo 2.1)de görüldüğü biçimde belirlenmiş bulunmaktadır [14].

Tablo 2.1. BOR Rekreasyon Alanları Sınıflandırma Sistemi

Sınıf	Sınıf Niteliği
I	Kitle kullanımı için yoğun biçimde düzenlenerek idare edilen alanlar.
II	Genel açık hava rekreasyonuna yönelik geniş biçimde düzenlenmiş alanlar.
III	Çok az ya da hiçbir düzenlemeye gidilmeden kullanılabilen doğal çevre.
IV	Önemli, dikkati çekici doğal alanlar.
V	Bakir alanlar
VI	Tarihsel ve kültürel alanlar

Aynı ölçüleri temel alan diğer bir sınıflandırma ise kısa adı ORRRC olan Açık hava Rekreasyon Kaynakları Tetkik Komisyonu tarafından yapılmıştır. BOR kaynak sınıflamasının benzeri olan bu sınıflandırmada rekreasyon kaynakları yine altı ana tip altında toplanmışlardır. Söz konusu tipler ve genel nitelikleri şöyle belirlenmiştir.

I- Yüksek yoğunluktaki rekreasyon alanları: Çok yoğun bir biçimde kitle kullanımı için düzenlenmiş alanlardır. Çeşitli açık hava oyun salonları, kitle kullanımına açık plajlar, bu sınıfı oluşturan başlıca açık hava kaynaklarıdır.

II- Genel açık hava rekreasyonu alanları : Özellikle piknik yapma, doğa yürüyüşleri, kampçılık vb. gibi gerçekleşmesi geniş alanları gerektiren açık hava rekreasyonu eylemleri için düzenlenmiş alanlar, ikinci sınıfı oluşturmaktadırlar.

III- Doğal çevre alanları: Geleneksel açık hava rekreasyonu eylemleri örneğin, kamping kara avcılığının tek ya da bir arada gerçekleştirilebilmesi doğal bir çevreyi gerektirmektedir. Üçüncü sınıfı oluşturan alanlar ise, söz konusu açık hava eylemlerine diğer rekreasyon kullanımları ile bir likte olanak sağlamaktadırlar.

IV- Eşsiz doğal alanlar: İlgi çekici manzara güzelliklerine, doğal harikalara ve bilimsel öneme sahip olan bu alanlar, doğal yapıları içindeki korunan zenginlikleri nedeniyle, rekreasyonel amaçlarla işletilmekle beraber zıya - retçilerin yararlanmaları denetim altında tutulmaktadır.

V- Bakir alanlar: Sahip oldukları doğal yapı ve yaşam, tümüyle kendi haline bırakılmış alanlardır. Doğal yapılarında en ufak bir değişiklik yapılmadan, bakir niteliklerini koruma amacıyla işletilirler.

VI- Tarihi ve kültürel yerler: Bu sınıf yerel, bölgesel ya da ulusal önemi olan tarihi ve kültürel yerleri içermektedir.

2.2. TURİZM KAVRAMI

2.2.1. Turizm ve Boş Zamanları Değerlendirme

Turizm ve serbest zaman (boş zaman) birbirini ile ilgili iki kavramdır. Candilis serbest zamanı 3 halde incelemiştir. Bunlar serbest zaman, serbest zaman faaliyeti ve serbest zaman durumudur.

Serbest zamanı değerlendirme üç sekizler formülü ile örneğin; sekiz saat iş, sekiz saat uyku, sekiz saat serbest zaman olarak açıklanmaktadır.

Gerçekte serbest zaman tanımı, serbest zaman faaliyetleri ile bağlantılıdır. Serbest zaman ve serbest zaman faaliyeti daha özel bir olgu olan serbest zaman durumu içinde daha iyi anlaşılırlar ve yeni bir sosyal davranışı, yeni bir düşünce ve yaşama şeklini, yeni bir kültürü beraberinde getirirler.

Serbest zamanın üç hali olan zaman, faaliyet ve durumu arasında ortak bir ayırıcı faktör vardır.

Serbest zaman = Özgürlük = Seçim

Bilinçli veya bilinsizce insanoğlu seçimini, kalabalık şehir çevresinden doğan kargaşa ve yorgunluktan, işinden ve günlük mecburi faaliyetlerinin sonucu yıpranmış fiziki ve psikolojik dengesini tekrar kurmak doğrultusunda kullanır. Bu açıdan bakıldığında serbest zaman iki ritm arasındaki uyuma dayalı biyolojik bir denge unsurudur.

Joffre Dumazedier serbest zamanın üç ana fonksiyonunu şöyle açıklamaktadır:

- 1- Kendini bırakma,
- 2- Eğlenme,
- 3- Gelişme.

Kendini bırakma, insanın yorgunluğundan sıyrılması, amacı olmayan işler yapması ya da bir şey yapmak zorunda olmamasıdır.

Eğlenme, can sıkıntısının yok olması, yeni çevreler ve değişiklik aramaktır.

Gelişme, insanın günlük faaliyetlerindeki mecburiyet ve mekanik düşünceden kurtulması, sosyal, kültürel eğitimi ve kişiliğini geliştirmesidir.

Bu üç fonksiyon birbirinden bağımsızdırlar ve her durumda ve her kişi de değişik ölçütlerde birlikte ortaya çıkarlar.

İnsanın hayatındaki serbest zamanının devamlı, geniş ve gittikçe artan önemi yapı sanatını da gittikçe geliştirmek ve genişletmekte, geçmişin değerlerinin kurulu hiyerarşisini düzeltmekte ve gelecekteki yeni tesislere temel sağlamaktadır.

Bu yeni perspektif insanlar arasında yeni gruplar oluşturmakta, bu gruplar arasında yeni ilişkiler kurmakta, hayat, iş ve iletişim olgularını değiştirmekte ve bütün bunlarda mimarlık, şehircilik ve peyzaj konularına daha yeni yaklaşımların getirilmesini gerekli kılmaktadır.

Artık hemen her ülkede dinlenme ve serbest zamanları değerlendirmek için bölgesel gelişme planları tasarı ve uygulama halindedir. Yörelerin ve faaliyetlerin çeşitliliği mimari çeşitliliğe sebep olmuştur. Tatil ve dinlenme tesisleri için uygun arazi ve yöreler değişmektedir. Doğanın dağ, vadi, deniz, güneş, kar gibi harika elemanları ile uyum içinde yaşanan yeni bir çevre oluşturulmasına çalışılmaktadır [18].

2.2.2. Turizmin Tanımı ve Özellikleri

Günümüzde her yıl milyonlarca insan olağan yaşamlarını sürdürdükleri yerlerden, geçici süreler için ayrılarak başka yerlere gitmekte ve buralarda dinlenme, eğlenme, gezip-görme ve öğrenme gibi sosyal, psikolojik ve kültürel amaçlarla seyahat etmekte ve konaklamaktadırlar. Ekonomik ve sosyal anlamda geniş etkiler doğuran ve turizm olarak isimlendirilen bu olay, günümüz uygarlığının belirleyici bir özelliğini oluşturmaktadır [19].

Turizm günümüzde gittikçe gelişen, büyük önem kazanan bir sektördür. Bu sektör birçok ülkenin yaşam düzeyini yükseltmiş, ayrıca ekonomik, toplumsal, kültürel, politik, sıhhi işleri ile de uluslararası alanda en büyük önemde ekonomik ve toplumsal olay niteliği kazanmıştır. Kısaca turizm çağımızda ülkelerin gelişmelerine hız kazandıran, birçok ülke bireyinin karşılaşmasına neden olan bir sektördür.

Turizme, günümüze kadar birçok kimse birbirinden farklı tanımlar getirmiştir.

"Turizm, yabancıların sürekli yerleşmeye dönüşmeyecek ve herhangi bir kazanç getirici faaliyete ilişkili olmayacak şekilde seyahat etmelerinden ve konaklamalarından dolayı ortaya çıkan olayların ve ilişkilerinin tümüdür".

Turizmin özünde eğlenme ve zevk amacı olan bir faaliyet - tir. Normal yaşamın geçtiği yerlerde kazanılan paranın ziyaret edilen bir başka yerde harcanmasıdır. Belirli bir paranın ve zamanın kullanılmasıdır. Bir bakıma boş zamanların belirli bir biçimde değerlendirilmesidir. Ancak, tüm, eğlenme, dinlenme ve boş zamanları değerlendirme faaliyetleri turizm değildir. Aynı şekilde, tüm seyahat faaliyetleri de turizm olarak düşünülemez [19].

Turizm ve rekreasyon, kaynakta birleşen, amaçta farklılık

gösteren iki değişik hareket biçimidir. Turizm, doğa ve insan tarafından yaratılan, yüksek potansiyelli rekreasyonel alanların ticari amaçla işletilmesi şekli olarak nitelendirilebileceğimiz bir hareket tarzı, ya da rekreasyon olgusuna yaklaşım biçimidir. Turizm rekreasyon olgularının içerisinde [8].

Turizmin farklı tanımlamaları, şüphesiz ki turizmi ortaya çıkaran nedenlerdendir. Bunlar:

- Dinlenme ve sıhhi nedenler,
- Spor, eğlence, dini nedenler,
- Araştırma, merak, macera, kültür, eğitim, öğrenme nedenleri,
- Doğa sevgisi, iklim, toplumsal nedenler,
- Kazanç ve iş için yapılan seyahatlerin yarattığı nedenler olarak belirtilebilir.

Turizm para kazanma amacı olmadan ve sürekli kalış sebebi dışında yabancıların bir yerde konaklama ve bir yere seyahatlerinden doğan olay ve ilgiler bütünü olarak tanımlanabilir. Bir başka tanıma göre turizm, genel olarak devamlı yaşanan yer dışında tüketici olarak, tatil-dinlenme-eğlenme gibi gereksinimlerin giderilmesi amacıyla yapılan seyahat ve geçici konaklama hareketi olarak belirlenir [20].

"Modern anlamdaki turizm, ticaret, endüstri ve küçük sanatların gelişmesi ve ulaştırmanın mükemmelleşmesi üzerine, özellikle halkların ve toplumsal sınıfların daha çok kaynaşmasının sonucu olarak artan dinlenme, hava değişikliği ve çevre güzelliğine uyanan eğilim, tabiattan zevk almaya dayanan bir olay" gibi yorumlanarak ele alınmıştır

Diğer yandan turizmin tanımlamaları:

- Nominal tanımlamalar,
- Ekonomik yönlü tanımlamalar,

- Universal tanımlamalar,
- A.I.E.S.T. gibi belirli gruplamalarda kuramsal olarak yapılabilir [21].

A.I.E.S.T. "Uluslararası Turizm Uzmanları Bilimsel Araştırmalar Birliği"nde kabul edilen ve Prof. Hünziker ile Krapf'tın birlikte yaptıkları tanımlamaya göre "Turizm, para kazanma amacı güdülmeyen, devamlı bir kalıba dönüşmeyen ve bir yerde konaklamak, bir yerlere seyahat edilmek suretiyle yaratılan ve bunun sonucu doğan diğer eylemlerin tümüdür [22].

Turizm tanımlamalarındaki farklılıklar bazı tartışmaları da beraberinde getirmiştir. A.I.E.S.T.'nin tanımı ve diğer bilimsel tanımlamalarda, turizmin tüketime dönüklüğünü esas almışlardır. Kısa süreli seyahatlerin tanım içinde yer alıp, almayacağı önemli bir konu olarak ortaya çıkmıştır.

Turizmi bir bütün olarak tanımlarsak:

"İNSANLARIN PSİKOLOJİK YAPILARINDAN KAYNAKLANAN HAREKETLER BÜTÜNÜNDEN, YER DEĞİŞTİRME İSTEĞİNİ KARŞILAYAN, ASIL YAŞAMA MEKANININ VE YAŞANILAN BÖLGE MERKEZİNİN DIŞINDA GERÇEKLEŞTİRİLEN EYLEMLERDİR" [23].

Turizm tanımı, seçilmiş bir yere ya da yerlere yapılan seyahatlere ve gidilen yerdeki konaklamaya olduğu kadar, bunların sonucu olarak ortaya çıkan ve turistin doğrudan ya da dolaylı olarak ilişkide bulunduğu ekonomik, fiziksel ve sosyal çevre unsurları üzerindeki etkilere de dikkati çekmektedir.

Turizmin Özellikleri ise:

- 1- Turizm bir seyahat olayıdır. Yalnız bu seyahat insanların kendi ikametgahları dışında olur ve devamlı bir yerleşme amacı gütmeyiz.

2- Turizmde bir özgürlük anlamı vardır.

3- Turizmde seyahat, ticari veya siyasi bir hizmet gaye - siyle yapılmaz. Dolayısıyla turizm; eğlence, din, spor, sıhhi ihtiyaç, eğitim ya da kültür arzusu, muhitten uzaklaşma, birşeyler bulma düşüncesiyle yapılan seya - hatleri içerir.

4- Turizm, geziye çıkan insanların ilk hareket anından başlayarak dönüşlerine kadar duyacakları tüm gereksi - nimlere cevap veren organizasyonları da içine alan eko - nomik bir olaydır.[24] .

2.2.3. Turizmin Sınıflandırılması

Turizm olayını daha açık ve doğru bir biçimde ele alabil - mek için çeşitli kriterlere göre gruplandırabiliriz.

2.2.3.1. Turistik Hareketin Özelliğine Göre

Bu kritere göre turizm olayını iç ve dış (uluslararası) turizm olarak ikiye ayırabiliriz.

I- İç Turizm: Bir ülkedeki bireylerin turizme katılmak amacı ile kendi ülke sınırları içinde geçici olarak yer değiştirmeleri sonucu doğan ilişkiler bütünüdür. Pasaport, vize gibi izin belgeleri, yabancı dil bilgisi ve döviz ge - rektirmeyen, ulusal turizm de denilen iç turizm hareketle - rinin üretim ve imalat fazlalığı sağlamada, yeni iş ve hizmet alanlarının ortaya konmasında önemli katkısı ve ro - lü vardır. İç turizm, ulusal gelirin bölgeler arası dağı - lımına önemli bir katkı sağlar.

Bir ülkede iç turizm hareketinin artması, devamlılık ka - zanması ülkenin dış turizm hareketlerini karşılamaya da hazır hale gelmesi demektir.

II- Dış Turizm: Ülkeye dışarıdan gelenlerle, ülkeden dışarıya seyahat amacıyla gidenlerin yarattıkları olaylar bütününe dış turizm denir. Uluslararası turizm niteliğindeki dış turizm mali bakımdan gerçek bir ihracat anlamına gelir.

İç turizm ile arasındaki en önemli fark, vize, pasaport, yabancı dil, döviz gibi bazı engeller doğurmasıdır.

Dış turizm turistik hareketlerin yöneldiği yere göre ikiye ayrılır:

a- Aktif Dış Turizm: Yurt dışından gelen yabancı turistler nedeniyle doğan turistik hareketleri ifade eder.

b. Pasif Dış Turizm: Bir ülke sakinlerinin başka ülkelerde turizm amacı ile yaptıkları gezileri ifade eder.

2.2.3.2. Turist Sayısına Göre

Bu açıdan turizm, bireysel, kollektif ve kitle turizmi olmak üzere üçe ayrılır.

I- Bireysel Turizm: Seyahat ve konaklamanın kişisel olarak düzenlenmesi ve gerçekleştirilmesidir.

II- Kollektif Turizm: Belirli bir grup veya örgüt veya klüp tarafından düzenlenen seyahat ve konaklama biçimidir.

III- Kitle Turizmi: Seyahatlerin büyük ölçüde ve konaklamanın tümüyle kollektif bir biçimde gerçekleştirildiği ve turistlerin grupla bütünleşmesinin bilinçli olarak özendirildiği bir turizm biçimidir.

2.2.3.3. Turizmin Amacına Göre

Bir kişinin turizm olayına katılmasını sağlayan temel amaçlar çok ve çeşitlidir. Turizm; dinlenme ve eğlenme, sosyal

ve kültürel, sportif, dinsel, ekonomik, politik ve ailesel olmak üzere yedi gruba ayrılabilir.

I-Dinlenme Turizmi: Günlük yaşam ve çalışma koşullarından yorulan ve bunalan insanın yıllık tatillerinde ve boş zamanlarında sürekli yaşadığı yer dışına çıkarak, bedensel ve ruhsal sağlığını yeniden kazanmak amacıyla, sakin ve dinlendirici veya hareketli ve eğlendirici ortamlar aramalarıyla oluşan turizm biçimidir.

II- Sosyal ve Kültürel Turizm: Değişik insanlarla birarada bulunarak sosyal ilişkiler kurmak; bilim, kültür ve sanat kaynaklarını ziyaret ederek bilgi ve görgü artırmak, bilimsel ve kültürel inceleme ve araştırmalarda bulunmak amacıyla yapılan turizmdir.

III- Sportif Turizm: Spor yapan, spora ilgi duyan ve sporla ilişkili bulunan kişilerin sportif karşılaşmalara, olimpiyatlara ve benzeri olaylara katılmak veya bunları izlemek amacıyla yarattıkları turizm hareketleridir.

IV- Dinsel Turizm: Dinlerce kutsal sayılan beldeleri ziyaret etmek, dinsel toplantı ve törenlere katılmak veya bunları izlemek için yapılan seyahat ve konaklamaların tümüdür (Hac gibi).

V- Ekonomik Turizm: Doğrudan kazanç sağlamaya yönelik bulunmamakla beraber, bazı ekonomik beklentilerle fuar ve sergileri gezmek, endüstri tesislerini ve ticaret merkezlerini ziyaret etmek, iş görüşmelerinde bulunmak ve ticari bağlantılar kurmak amacıyla yapılan ve bu arada turizme özgü olay ve ilişkileri de kapsayan bir turizm biçimidir.

VI- Politik Turizm: Devlet adamı, diplomat ve kamu görevlilerinin ulusal veya uluslararası politik ilişkiler nedeniyle katıldıkları turizm hareketleri ve politikayla ilgilenen kişilerin önemli politik olayları izlemek veya bunların cereyan ettiği yerleri görmek arzusuyla yaptıkları seyahatlerdir.

VII- Aile Turizmi: Aile ve akrabalık bağları bulunan yakınları ziyaret etmek, onlarla birarada bulunmak ve aile büyüklerinin daha önce yaşadıkları yerleri görmek gibi nedenlerle doğan bir turizm olayıdır.

2.2.3.4. Seçilen Zamana Göre

Bu açıdan turizm, seyahat ve konaklama için yılın hangi mevsiminde seçildiğine bakılarak "yaz turizmi" veya "kış turizmi" biçiminde sınıflandırılabilir. Ayrıca turizm hareketlerinin yoğunluğuna bağlı olarak sezon-içi turizm ve sezon-dışı turizm biçiminde ikiye ayrılır.

2.2.3.5. Kalış Süresine Göre

Turizm olayı, kapsadığı süre açısından da kısa süreli turizm ve uzun süreli turizm olmak üzere ikiye ayrılır.

Kısa süreli turizm, hafta sonu tatili veya başka bir yere yolculuk sırasında çoğunlukla bir veya iki günlük konaklama ile doğan turizm biçimidir.

Uzun süreli turizm ise, sürekli yerleşme yeri dışında en az dört geceleme ile gerçekleşen tatil veya herhangi bir diğer amaçlı turizm olayıdır.

2.2.3.6. Turizmin Sosyolojik Niteliğine Göre

Turizm, bu olaya katılan kişilerin yaşları, meslekleri, sosyo-kültürel özellikleri ve gelir düzeyleri gibi sosyolojik nitelikleri açısından da sınıflandırılabilir. Bu anlamda yaygın kullanılan sınıflandırmalardan biri yaş kriterine göre yapılan gençlik turizmi ve yaşlılar turizmi ayrımıdır. Bir diğer sınıflamada turistin gelir düzeyi ve sosyal durumu ile bağlantılı olarak yapılan lüks turizm geleneksel turizm ve sosyal turizm ayrımıdır.

I- Lüks Turizm: Çoğunlukla gelir düzeyi yüksek kişilerin bireysel olarak veya küçük gruplar halinde gerçekleştir - dikleri ve lüks turizm ürünlerine yönelik bir talep doğu - ran turizm biçimidir.

II- Geleneksel Turizm: Tüketim olanakları normalin üzerin - de bulunan ve geleneksel seyahat ve konaklama işletmeleri - nin hizmetlerinden yararlanarak seyahat eden kişilerin ve ailelerin oluşturduğu turizm olayıdır.

III- Sosyal Turizm: Satın alma gücü zayıf ve turizme katıl - ma olanakları sınırlı kitlelerin, alınan bazı önlemlerle turizme katılmalarının sağlanması veya kolaylaştırılması ile ortaya çıkan turizm biçimidir.

Bu sınıflamaların yanısıra, istatistik veya pazarlama açı - sından gerekli görülmesi durumunda başkaca kriterler de kullanılarak değişik sınıflamalara gidilebilir. Örneğin, turizm olayına katılan kişinin milliyeti (İngiliz, Fransız, Türk gibi), kullandığı seyahat aracı (uçak, gemi, tren, otomobil ve yat gibi) ve konakladığı turizm işletmesi (otel, motel, pansiyon, kamp ve tatil köyü gibi) turizmin sınıflandırılması amacıyla yararlanılabilecek diğer kriter - ler olabilir [19][20][21].

2.2.4. Turistin Tanımı ve Temel Özellikleri

"Turist; turizmin tanımındaki şartlara uygun olarak belir - tilen faktörlerin etkisi ile kendi oturduğu ülke veya şe - hirden, başka ülke veya şehire 24 saatten az olmamak üzere seyahat eden, belli bir potansiyele sahip, rahatına düşkün ve belli ihtiyaçları olan bir kimsedir".

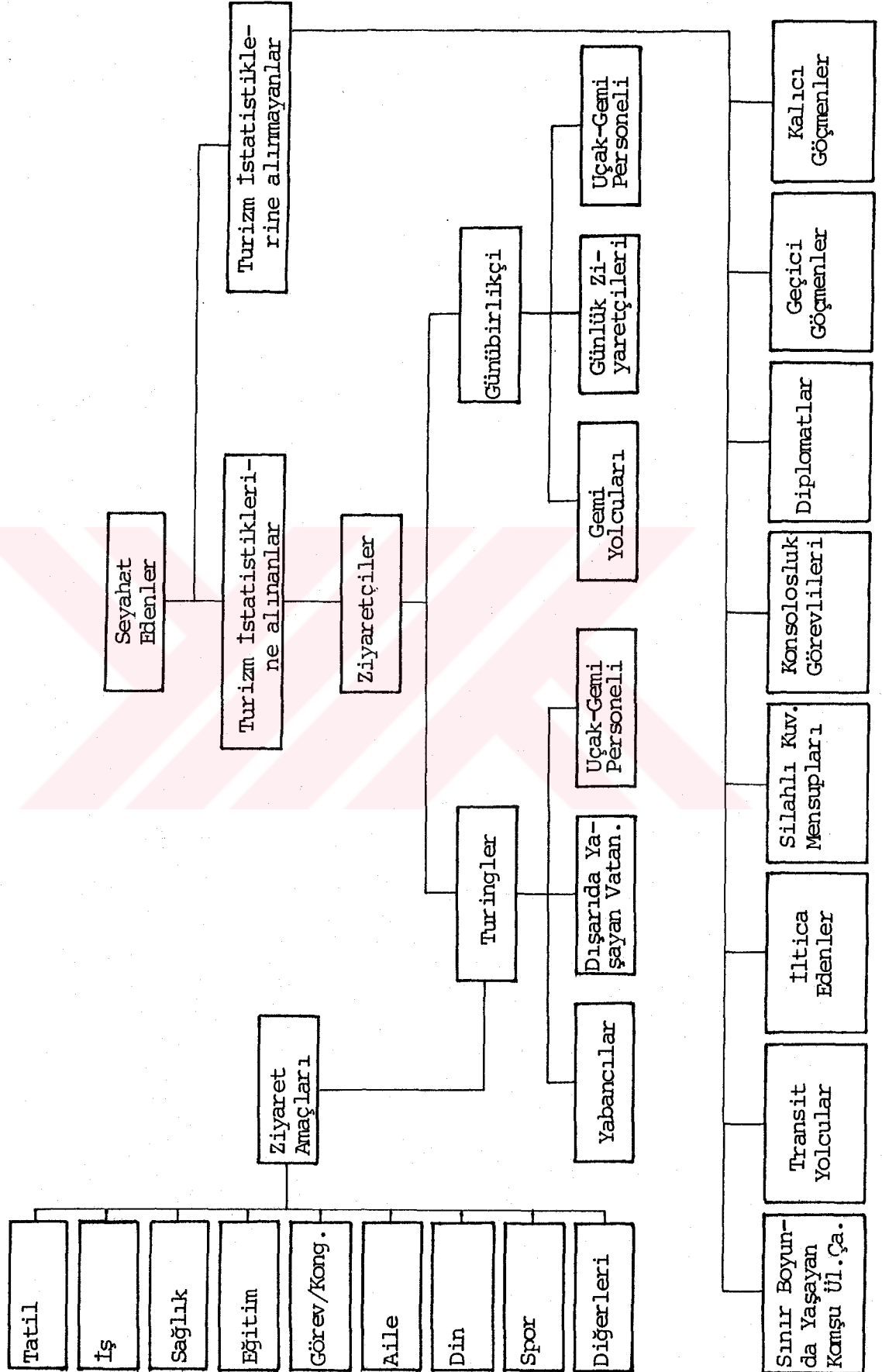
Milletler Cemiyeti İstatistik Uzmanları Komitesinin 22.Ocak 1937 tarihinde yaptığı tanımlama, gerek O.C.D.E. (Ekonomik Gelişme ve İşbirliği Örgütü), gerekse O.N.U. (Birleşmiş Milletler Örgütü) tarafından "Yabancı Turist" kavramı olarak kullanılmaktadır.[25].

Turistler, seyahatlerini ve geçici konaklamalarını kendi ülkelerinde veya yabancı bir ülkede gerçekleştirmelerine bakılarak yerli turist ve yabancı turist olarak ikiye ayrılabilirler. Ayrıca kişileri, turizm olayına katılmaya yönelten nedenler ve etkileyici faktörler açısından da turistlerin iki ana gruba ayrılmasında yarar bulunmaktadır[19].

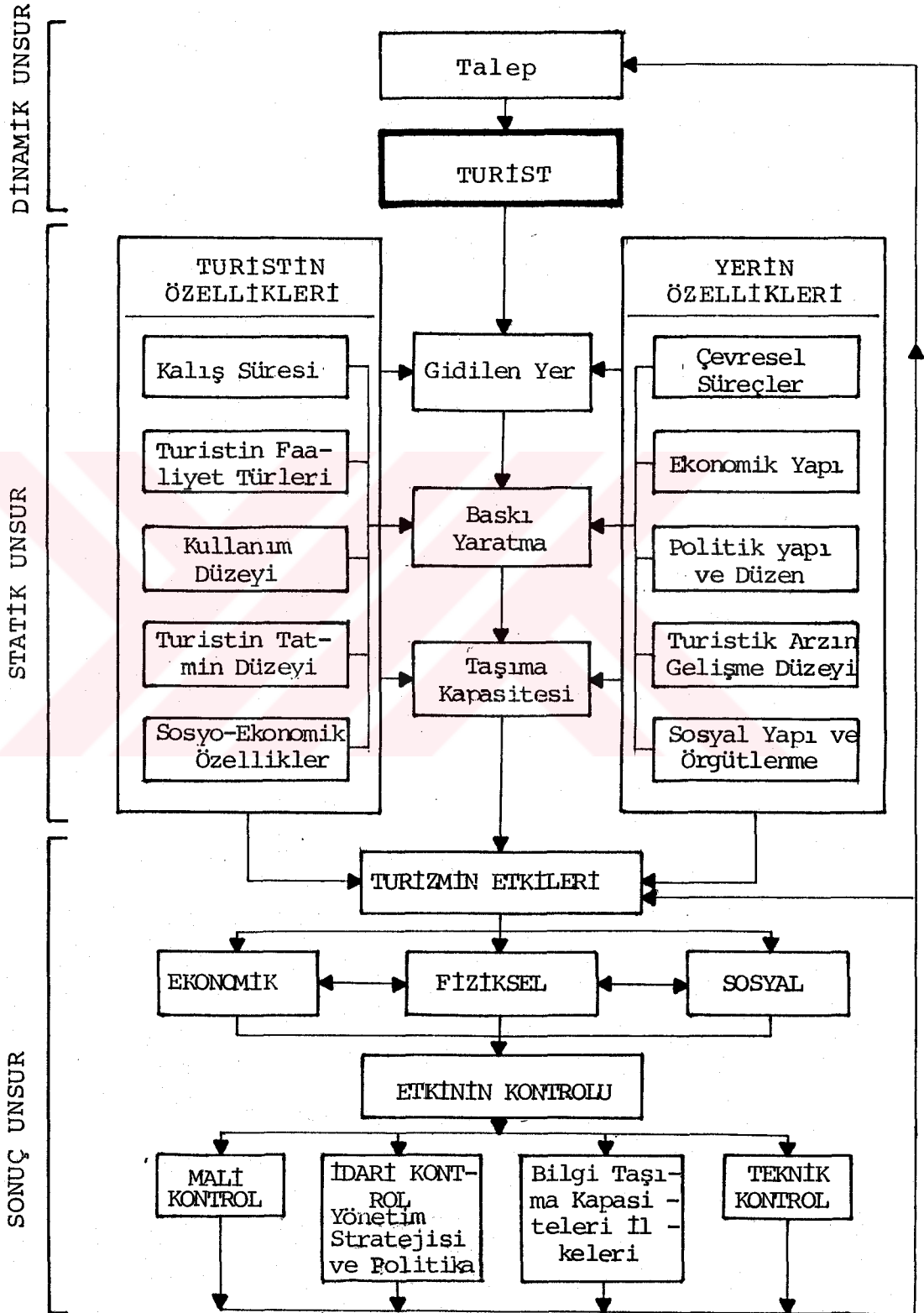
Turistin özelliklerini şöyle sıralayabiliriz:

1. Turist, merak, din, kültür, eğlence, spor ve tedavi gibi belirli faktörlerle seyahat eden ve bu arzularını tatmin etmeye çalışan kişidir.
2. Turist, macera yerine estetik ve kültürel bir motifle hareket eden insandır.
3. Turist, zamanı çok az ve değerli olan bir insandır. Onun aylarca devam edecek bir seyahate ayıracak zamanı yoktur. Çok kısa bir zamanda olabildiğince çok yer görmek ister.
4. Turist, ekonomik olanakları sınırlı olan kişidir. Çünkü zamanımızda turizm belirli sosyal zümrelere hitap eden bir gereksinim olmaktan çıkmış, geniş halk kitlelerine de açık bir saha haline gelmiştir.
5. Zamanımızın turisti belirli yaştaki kimseler değildir. Modern ulaşım araçları, yaşlıların, kadınların ve çocukların, daha doğrusu her yaştaki kişilerin seyahatine imkan sağlamıştır.
6. Turist, temiz vasat bir konfor ve yenilik arar. Bunu ararken alışkanlıklarını muhafaza etmek ister. Dolayısıyla hizmeti bu özellikler içinde sunmak gerekir.[24].

Tablo 2.2. Seyahat Edenler ve Ziyaret Amaçları [18]

Tablo 2.3. Turist ve Turizmin Etkileri [18]

BÖLÜM 3. REKREASYON VE TURİZMİN ARTIŞ NEDENLERİ

İnsanların rekreasyonel gereksinimlerinin artışına ve daha gelişmiş bir rekreasyon planlamasına gidilmesine neden olan faktörleri nüfussal özellikler, kişisel gelirin artışı, insanların hareket kabiliyetinin artışı, serbest zamanın çoğalması ve eğitim ile yayının etkileri olarak açıklayabiliriz [8].

Nüfusun süratle artışı sonucu büyük bir kısmının şehirlerde yaşaması, buna bağlı olarak beton yığınları arasında kalan şehir insanının zaman zaman doğaya açılma gereksinimi görülmektedir.

Sanayi ve teknolojinin ilerlemesiyle kişi başına düşen gelir ortalamasının artışıyla seyahat etme, dinlenme ve eğlenmeye ayrılan harcamaların artışına paralel olarak yazlık evler, kayak, kamp araçları, ev araçları ve otomobil gibi mallara serbest zamanın dolaylı yoldan satın alınmasına gidilmiştir. Bu olanaklara sahip olan insanlar da doğaya açılmakta, yine rekreasyonel alanlara olan gereksinimde bir artış söz konusu olmaktadır.

Sonuç olarak, halkın hayat seviyesiyle birlikte rekreasyon faaliyetleri de günden güne artmaktadır.

Çağımız insanı büyük bir hareketlilik olanağına sahiptir. İnsanların içinde bulunduğu sıkıcı çevrenin baskısından zaman zaman uzaklaşması, eğleneceği, dinleneceği ortamlara ulaşması ancak taşıtlarla olmaktadır. Bugün, insanlar bir otomobile sahip olmanın verdiği olanaktan yararlanarak çevresinden uzaklara, rahat ve serbest bir şekilde seyahat edebilmektedir.

Kent insanı, özellikle hafta sonu ve tatil günlerinde şehir çevresindeki rekreasyon alanlarından büyük ölçüde yararlanmakta ve şehir tabiat ilişkisini en yüksek seviyede tutmaktadır. Otomobil sanayinin ilerlemesi ve kişi geliri- nin artmasıyla özel araba sahipliliği gün geçtikçe artmaktadır.

İnsanların hareket kabiliyetlerinin artışının bir sonucu olarakta rekreasyon bölgelerindeki trafik akımının normal iş günlerine nazaran daha yüksek olduğu saptanmaktadır.

Serbest zaman, çalışma, uyku ve diğer temel gereksinimler karşılandıktan sonra kalan zamandır. Rekreasyonda geniş anlamda serbest zamanlar süresince ilgilenilen her çeşit uğraşmayı kapsar. Turizm de rekreasyonla, bir serbest zamanları değerlendirme yöntemi olarak aynı işleve sahiptir [18].

Gelişmiş ülkelerde otomasyonun ilerlemesi ve kişi başına düşen gelirin artmasıyla haftalık çalışma saatleri azalmış ve paralı tatiller artmıştır. Sanayileşen hayatta insanlar, aynı işi daha az bir zamanda yapmakta ve daha iyi şartlarda çalışmaktadır. Bu nedenle haftalık çalışma süresi de gün geçtikçe azalmaktadır.

Amerika'da hafta sonu tatili süresinin 3 güne çıkartılmasının öngörüldüğü bilinen gerçeklerdendir. Yine bazı ülkelerde, haftalık izin günlerinin 3 veya 4'ünü bir arada kullanarak uzatmalı bir hafta sonu tatili yapmalarının olasılığı verilmektedir. Dini, resmi ve geleneksel bayram tatillerini de bunlara eklersek rekreasyon faaliyetleri için geniş bir zaman olanağının ortaya çıktığı ve bu çeşit faaliyetleri arttırıcı bir etken olduğu görülmektedir.

Rekreasyon faaliyetlerinin ve turizm olgusunun bugünkü artış nedenlerinden birisi de her seviyedeki eğitim için sağlanan olanaklardır. Her çeşit ev dışı faaliyetler için eğitimde özellikle okul çocuklarına sağlanan olanaklarda da büyük bir artış olmuştur. Örneğin, Fransa ve

Avusturya'nın kayak yapma, dağcılık, izcilik gibi faaliyetleri öğreten resmi kuruluşları mevcuttur.

Ayrıca kitle haberleşmesinde büyük bir devrim yaratan televizyon; yaban hayatı, dinlenme, eğlence, seyahat konularıyla, serbest zamanlarda kır hayatına duyulan ilginin artmasını sağlamıştır. Bunlar yeni ilgiler uyandırmakta ve serbest zamandan daha fazla yararlanılması için rekreasyon olanaklarının değerlendirilmesini sağlamaktadır [8].

Rekreasyonun gelişimini etkileyen faktörleri de şu şekilde sıralayabiliriz:

a- Şehirlerin Büyümesi: Gittikçe daha kalabalık hale gelen şehirlerde rekreasyon yönünden çözümü güç problemler ortaya çıkmaktadır. Önceleri kırsal karakterde olan yerleşme alanlarının kalabalıklaşıp büyümesi ile açık sahaların yerini yapı kitleleri almakta, arsa fiyatlarındaki yükselmeler, çok katlı yapı kitlelerinin gelişmesine, pek çok ailenin açık olan imkanlarından yoksun konutlara kapanmasına sebep olmakta ve benzerleri gibi olumsuz gelişmeler, her yaştaki insanın ihtiyacı için elverişli yerlerde ve yeterli miktarlarda rekreasyon alanlarının planlanmasını zorunlu kılmaktadır.

b- Ev Şartlarındaki Değişmeler: Teknolojinin gelişmesinin ev kadınına sağladığı imkanlar rekreasyonel faaliyetlere ayrılabilen geniş serbest zaman oluşturmaktadır.

c- Serbest Zamanların Çoğalması: Endüstriyel ve teknik alandaki gelişmelerin bir sonucu olarak iş yerlerinde haftalık çalışma süresinin azalması rekreasyonun sosyal ve kültürel bir ihtiyaç olarak kabul edilip gelişmesine neden olmuştur.

d- Endüstriyel Alandaki Gelişme ve Otomasyon: Teknolojik alandaki buluşların getirdiği imkanlar sonucunda insanlar daha az fikri ve fiziksel güç sarfetmekle beraber, aynı

işin uzun süre ritmik bir şekilde tekrarı sinir gerginliklerine yol açmaktadır. Yüzyıllarca açık havada ve serbest hareket içinde yaşamış olan insanlara ev çalışma saatleri -nin dışında, dengeli ve yeterli bir fiziksel çevre düzeni yaratılmalıdır.

e- Teknolojik ve Ekonomik Gelişmeler: Otomobil rekreasyonel hayatı etkileyen gelişmelerin en başta geleni olmuştur. Çünkü otomobil ile çalışma ve oturma yeri arasındaki uzaklığın önemi kalmadığı gibi, hafta sonu tatillerinde şehir dışındaki rekreasyon alanlarından faydalanmak, daha uzun süreli tatillerde yaşama çevresinden çok uzaklara gitmek mümkün olmaktadır [18].

3.1. REKREASYON TALEBİNİ ETKİLEYEN FAKTÖRLER

Bu faktörleri sosyo-ekonomik gruplar, cinsiyet-yaş ve aile grupları, zaman faktörü, kurumsal faktörler ve teknolojik değişiklikler olarak beş grupta inceleyebiliriz.

3.1.1. Sosyo-Ekonomik Gruplar

Bunlar "sosyal, kültürel ve rekreasyon standartları benzer olan insanlar"olarak tanımlanabilir. Kural olarak, bir kişinin eğitim süresi ne kadar uzun ve sosyo-ekonomik düzeyi ne kadar yüksekse, o oranda daha çok rekreasyonel faaliyetle meşgul olacak ve yine o oranda rekreasyonel faaliyetleri çeşitli olacaktır.

Eğitim ve sosyal yapıdaki değişimler, rekreasyon talebi üzerinde dikkate değer etkilerde bulunmaktadır. Ailelerin katılımı için sağlanan yeni olanaklar, çok yönlü tatil komplekslerine talep yaratmıştır. Eğitim, kültür ve azınlık grupların yaptığı sporların da ilgi alanlarının genişlemesi genellikle televizyonda benzeri olayları seyretmekten, ya da bu konularda çeşitli makale ve kitaplar okumaktan kaynaklanmaktadır.

Aynı zamanda, bir zamanlar üst gelir gruplarının gereksinimlerine göre biçimlendirilen rekreasyon tasarım ilkele-ri, diğer sosyal grupların etki ve standartlarının büyüme-siyle hızla değişikliğe uğramaktadır [9].

3.1.2. Cinsiyet, Yaş ve Aile Grupları

Kadınların aktif rekreasyonel eylemlere katılımı, tenis, binicilik, kayak ve yüzme hariç tutulursa, daha azdır. Buna ek olarak, kadın evlendikten sonra rekreasyonel eylem açısından belirgin bir değişiklik gösterir. Kadının ilgi alanları aile üyelerine de yansır.

Erkekler için temel olarak 4 faaliyet alanı vardır:

1. Genç yaştakiler için fiziksel rekreasyon (Çeşitli top oyunları, takım faaliyetleri ve spor).
2. Yüksek düzeyde uyum ve beceri gerektiren fakat daha büyük yaşlarda da yapılabilen sporlar. (Yüzme, Yelken)
3. Fiziksel yönü daha az, buna karşılık düşündürücü olan ve orta yaşta ilginin yoğunlaştığı faaliyetler (satranç, bahçecilik, golf gibi).
4. Yaşa bağlı olmayan faktörlerin etkisi ile seçilebilen faaliyetler. (Zevk için araba kullanmak, piknik yapmak, yürümek)

3.1.3. Zaman Faktörü

Zaman faktörü hafta içinde yapılabilecek yerel faaliyetlerle, daha uzun zaman ve yolculuk gerektiren hafta sonlarında yapılabilecek faaliyetler arasında bir ayrım gerektirir. Şehirsel alanlara daha kolay ulaşmak için karayollarında uygulanan gelişmeler, aynı zamanda kırsal alan ve kıyılara yapılan yolculukları da kolaylaştırmaktadır. Doğal

kaynaklar üzerindeki baskılar, onların şehir merkezlerin - den zaman olarak uzaklığıyla da ilgilidir [9] .

3.1.4. Kurumsal Faktörler

Mali yönden, gelir getiren faaliyetlerle koordine edilme - den, belediyelerce sübvans edilmeden veya geniş bir toplu - luk (kulüpler, dernekler) tarafından desteklenmeden, rek - reasyonel faaliyetler kolay gelişmezler.

Toplum rekreasyonu belediye yetkililerinin sorumluluk kap - samına giren hizmetlerinden birisidir. Buna ek olarak hü - kümet kaynaklarından parklar, çevre düzenleme çalışmaları rekreasyon için yapılan çeşitli programlara destek sağla - maktadır.

Özel kamu kuruluşlarının da rekreasyon üzerinde giderek artan bir etkisi vardır. Bunlara aşağıdaki biçimlerde et - kili olabilirler.

- o Daha kısa çalışma haftası, daha uzun ücretli tatil ve normal çalışma dönemleri süresince rekreasyon için ola - nak sağlamak.
- o Çalışanların rekreasyonel olanaklarının temininde maddi yönden destek olmak.
- o Rekreasyona olan ilgiyi arttırmak için tesisler organize etmek, Kamu kuruluşlarının bünyesinde yer alan Kamu Din - lenme Tesisleri bu tesisler içinde bulunmaktadır [9] .

3.1.5. Teknolojik Değişiklikler

Turizm gibi, rekreasyon da tüm yönleriyle teknolojik geli ş - melerden etkilenmektedir. Bataklıkların kurutulması, nehir - lerin sularının tasfiyesi, karayolu ağında gelişmeler rek - reasyonel eylemlerde pekçok değişikliği beraberinde getir - mektedir.

Örneğin karayolu ağındaki gelişmenin, birçok şehirli nüfusu doğal çekiciliği olan alanlara getirmek ve faaliyetleri pasif halden aktif hale geçirmek gibi olumlu yönleri dışında, rekreasyon merkezlerinde park sıkıntısı doğurmak ve ana karayollarından ayrılarak bu merkezlere giden yollarda sıkışıklık yaratmak gibi olumsuz etkileri de bulunmaktadır.

Şehirsel çevrede rekreasyonel eğilim genellikle kapalı yerlerde yapılan daha gelişmiş bazı olanakların geliştilmesine yöneliktir (Spor salonları, spor merkezleri) Buralarda rekreasyonel kullanım zamandan ve hava koşullarından bağımsız olup, çok sayıda sportif, sosyal ve sevirsel uğraşılara olanak sağlamaktadır[9] .

3.2. REKREASYON FAALİYETLERİNİN ETKİLERİ

İnsanların eğlence ve dinlenme gereksinimlerini karşılamaları için sadece kırsal alanları, kıyıları ve tabii alanları kullanmakla kalmayıp daha uzun mesafelere seyahat olanaklarıyla geniş bir kullanma alanından yararlandıkları ve burada serbest zamanlarını değerlendirdikleri görülmüştür. Aynı zamanda, rekreasyon faaliyetleri amacıyla daha çok miktarda çevre arandığından, çevre özelliklerinin, güzel manzaraların yaban hayatının ve açık alanların devam etmesine ve korunmasına fazla ilgi gösterilmektedir.

Sanayileşmenin ve şehirleşmenin sonucu, kırsal alanlara duyulan gereksinim bu alanların önemini ortaya koyarak koruma ve yeniden tesis faaliyetlerinin genişletilmesini öngörmektedir. Bu kadar çok yönlü kullanma alanına sahip rekreasyon faaliyetleri

1. Ekolojik,
2. Ekonomik,
3. Sosyolojik,
4. Sağlık,

açısından olumlu ve olumsuz bir takım etkiler yaratmaktadır.

şimdi bunları sırasıyla inceleyelim [8]

3.2.1. Rekreasyonun Ekolojik Etkileri

Rekreasyon faaliyetleri, kırsal alanlar için yeni bir olay değildir. İnsanların tarihi devirlerinden beri gelen yaşantılarında avlanma, atıcılık, binicilik, balık tutma gibi geleneksel sporlar köy hayatının bir parçasını teşkil etmiştir. Ancak bu faaliyetlere katılanların sayısının azlığıyla kırsal kaynaklardaki etkileri de çoğunlukla azdı. Ama günümüzde şehir insanlarının etkileri, yaptıkları rekreasyon faaliyetleri farklı şekillerde sonuçlanmış ve kırsal alanlar üzerinde büyük ve olumsuz etkileri olmuştur.

Rekreasyon faaliyetlerinin cinsine göre, değişik çevre tiplerinde, değişik bir ekolojik bozulma göze çarpar. Günün birliğine gezilerde, hafta sonu gezilerinde ve büyük tatil gezilerinde, rekreasyon faaliyetleri için tercih edilen alanlardan özellikle kıyı bölgeleriyle, göl kıyılarında ekosistemleri bozucu etkiler çok daha ciddidir. Şöyle ki: çok sayıda kimseye değişik yönleriyle barınma yeri olarak hizmet eden sahil kumları, taşıtların ve insanların ezici etkilerine dayanıksızdır. Çünkü, çiğnenmeyle kumulu tutan tabii vejetasyon kalkacak ve erozyon başlayacak, kumullar tarım arazisine akarak onları verimsizleştirecektir. Örneğin, Antalya Alanya arasındaki Side sahillerinde rekreasyonun bu denli olumsuz etkilerini görmek mümkündür.

Çok yönlü kullanmanın gerçekleştirildiği tatlı su birikintileri, göller ve nehirlerdeki koruyucu saz yataklarının tahrip edilerek komşu tarım ve arazisinin su altında kalmasına yol açmaktadır. Yine aşırı kullanımlarıyla kıyıların ve su kenarı habitatlarının erozyonlarına yol açmaktadır.

Rekreasyon sonucu meydana gelen en önemli olumsuz etkilerden bir diğeri ise, ateş ve çöptür. Kırsal alanlardaki rekreasyon faaliyetlerinde dikkatsiz ve kontrolsüz yakılan

ateş, mevcut ağaçlarla birlikte flora ve faunanın yok olmasına neden olmaktadır.

Yine bilgisizce yapılan avlanmalarda bazı kuş ve hayvan türlerinin geleceğini sınırlandıracak derecede öldürülmesine, bazen de neslinin yok olmasına yol açmaktadırlar.

Rekreasyon faaliyetlerinin bu kadar olumsuz ekolojik etkilerine karşılık yararlı ekolojik etkileri de vardır.

Rekreasyon bölgelerindeki birçok kuş ve memeli hayvanlar ziyaretçilerin artıklarıyla beslendiklerinden bu bölgelerde, sayıca artmışlardır. Rekreasyon faaliyetlerinin gelişmesiyle, flora ve faunanın korunması ve turistik potansiyele cevap verme amacıyla Milli Park ve Tabiatı Koruma sahalarının kurulmasına sebep olmuştur. Bu alanlar gelecekleri tehlikeye düşmüş türlerin korunmaları için olanak sağlamakla kalmayıp aynı zamanda toplumu da eğitmektedir. Bu belki de beklenen tehlikelerin daha çok farkedilmesine ve bu nedenle büyük bir koruma ilgisinin doğmasına neden olabilecek rekreasyon faaliyetlerinin ekolojik yararlarından en önemlisidir.

3.2.2. Rekreasyonun Ekonomik Etkileri

Ekonomik kalkınmanın en büyük araçlarından biri de Turizm'dir. "Turizm: Para kazanma amacına dayanmayan, sadece zevk için yapılan seyahat ve konaklamalar sonucu ortaya çıkan olay ve ilişkilerin bütünü demektir". Turizmin tanımında da belirtildiği gibi zevke ve serbest zamanlara cevap veren unsurlar turizmin ortaya çıkmasına yarayışlı etmenler arasında yer almışlardır.

Turizmin gelişmesi, memleket döviz gelirlerinin büyük bir kısmını sağlamakla kalmayıp, kırsal toplulukların ekonomik ve sosyal yapılarında da olumlu etkiler yaratmaktadır.

Rekreasyon faaliyetlerinin ekonomik etkisini daha bölgesel

bir alanda inceleyecek olursak, genellikle hafta sonu tatillerinde rekreasyon alanları çevresinde yaşayanların zirai mahsüllerinin ve el sanatlarının değerlendirilmesinde çok önemli pazarlar teşkil etmektedir. Böylece bölgesel küçük el sanatları ve zirai kültür çalışmaları destek bulmuş olmaktadır.

Rekreasyonun ekonomik etkilerini olumsuz yönden inceleyecek olursak dinlenme evleri, yalılar, motorlar vs. için sarfedilen paralar, işletmeden yoksun bırakılarak yalnız mevsimlik amaçlar uğruna tutulu bırakılmıştır. Bu nedenle rekreasyon alanlarında özellikle sahil bölgelerinde emlak ve arsa değerlerinin büyük ölçüde artmasına neden olmaktadır.

3.2.3. Rekreasyonun Sosyal Etkileri

Rekreasyon faaliyetleri, insanların ruhsal yapıları üzerinde ölçülmesi mümkün olmayan büyük ve olumlu bir etki yapmaktadır. Yine rekreasyon faaliyetleri hayatın zenginleşmesine, anlam kazanmasına ve çoğu kez zevk verilmesine de yol açar.

Ayrıca kırsal alanlardaki rekreasyon faaliyetleri şehirde oturanların kır hayatını anlamalarına ve çeşitli isteklerinin ve haklarının farkına varılmasına yarayışlı bir olanak sağlar.

Artan rekreasyon faaliyetlerinin sosyal açıdan diğer üstünlükleri yukarıda açıklanan ekonomik üstünlüklerle yakinen ilgilidir. Turizm ve geleneksel el sanatlarının gelişmesiyle birçok kırsal topluluğun yeniden canlandığı bilinen gerçeklerdendir. Turizmin gelişmesiyle kırsal toplumlar kendilerini birden bire yenileyerek, sağlık standartlarında, yaşama ortamlarında ve yaşama şartlarında büyük bir reform yaratmışlardır.

Rekreasyonun sosyal etkilerini olumsuz yönden ele alırsak, olumlu etkileri yanında bir hiç olduğunu göreceğiz.

Şöyleki, dinlenme ihtiyacıyla kırsal sahalara gelen insanların aşırı kalabalıklaşması ve yolların tıkanması sonucu artan gürültü ile dinlenme veya kuş avlama ile kuş seyretme gibi birbirleriyle uyuşmayan faaliyetlerin birbirine fiziki yönde müdahaleleriyle birtakım problemler doğurmaktadır.

3.2.4. Rekreasyonun İnsan Sağlığına Etkileri

Şehirleşme hareketiyle her sene yüzbinlerce insanın tabii çevresinden uzaklaşmasıyla, şehir hayatının tabii olmayan yaşantısına ayak uydurmasının zorluğu, gürültü, şehrin kirli havası, suyu ve diğer çeşitli nedenlerle şehir insanının sağlığı fizyolojik ve ruhsal bir bozukluğun etkisi altında kaldığı tedavisinde de ancak kişinin tabiatla ilişkisi sonucu mümkün olacağı psikolog ve doktorlarımızın önerilerindendir. Demek ki, rekreasyonel faaliyetlerin bir amacı da, insan sağlığına verilen önemin bir sonucudur [8].

Rekreasyonun insanlar üzerindeki etkilerini de şöyle sıralayabiliriz

a) Kişi ve Toplum Sağlığını Düzeltir.

- Fiziksel Sağlık: Sportif faaliyetler ve açık havada serbest hareket imkanı ile organların düzenli çalışmasını sağlar ve sinir gerginliklerini giderir.
- Ruhsal Sağlık: Çevre değişimi, tatil ve kırsal alanlar ruhsal gerginlikleri giderir, iç huzuru sağlar.
- Moral Sağlık: İyi düzenlenmiş rekreasyonel imkanlarla insan karakterinin gelişmesine yön verilir.

b) Entellektüel Hayatı Geliştirir

- Rekreasyon yolu ile yeni fikirlerin teşviki bir kişinin gerçek varlığını bulmasını, hayat görüşünün genişletilmesi ve hayatın temel gayesi üzerinde

fikirlerin aydınlığa kavuşturulması sağlanır.

c) Eğitime Yardım Eder

- Oyunlar ve gezilerle insanların tecrübeler kazanması, yeni şeyler öğrenmesi mümkün olur.
- Güzel sanatlarla ilgili rekreasyon faaliyetleri ve çeşitli sporlar aynı zamanda öğretici düşündürücü ve geliştirici yönleri ile de önem taşırlar.

d) Rekreasyon, verimli faaliyetler için insan zaman tasarrufuna teşvik eder, çalışma randımanını yükseltir.

e) Toplumsal hayatı düzenler: Rekreasyon faaliyetleri ile kişilerin ve grupların bir araya gelmesi, toplumsal ilişkileri geliştirir, dayanışma ve yardımlaşmayı sağlar.

Serbest hareket ve düşünce imkanı, dayanışma ve yardımlaşma ile demokratik bir toplum ortaya çıkar.

f) Uluslararası İlişkileri Geliştirir.

- Çok yönlü bir rekreasyonel faaliyet diyebileceğimiz turizm yoluyla çeşitli ülke insanların birbirini tanıması, anlaması mümkün olur.
- Uluslararasıdaki yakınlaşma dünya barışı için elverişli bir zemin hazırlar.

R Rekreasyonun bu fonksiyonlarını yerine getirebilmesi, ihtiyaçlar ve imkanların tam bir analizinden sonra iyi bir planlama ile ve belirli standartlara göre yapılacak sentezlerle mümkün olabilir [18].

Sonuç olarak diyebiliriz ki, son yıllarda rekreasyon faaliyetleri gün geçtikçe gelişmekte ve buna paralel olarak da insanlar üzerindeki ekonomik, sosyal, ekolojik ve

sağlık yönünden yaptığı olumlu ve olumsuz etkileri de artmaktadır. Bu nedenle arazi kullanışıyle rekreasyon planlaması çalışmaları, gerek tabiatı koruma ve gerekse insan gereksinimleri yönünden her türlü bencillikten uzak ve doğaya saygılı olmalıdır. "Şayet, Dünya, hala üzerinde yaşanılır halde ve birçok güzelliklerini koruyorsa, bunun nedeni sadece insan kudretinin bu geniş kainatta sınırlı olmasındandır" [8] .

BÖLÜM 4. İSTANBUL'DAKİ TURİZM VE REKREASYON POTANSİYELİ OLAN KÖYLERİN ÖZELLİKLERİ, MEVCUT POTANSİYELLERİ VE TURİZM AKTİVİTELERİ

4.1. AKBABA

4.1.1. Akbaba Köyünün Konumu ve Ulaşımı

Adı Fatih devrindeki şahsiyetlerden birine bağlanan Ak-Ba-ba köyü, boğaziçi Anadolu yakası sırtlarının en namık köy-lerindendir. Beykoz iskelesinden 5 km. kadar içeridedir.

Toplam yüzölçümü, 2.009.670 m² olup,
- 120.000 m² hazine arazisi,
- 1.500 m² vakıf arazisidir [26].

Köye ulaşım, Beykoz'dan kalkan belediye otobüsleri, dolmuş veya taksilerle olmaktadır.

4.1.2. Akbaba Köyünün Coğrafi Konumu ve Doğal Yapısı

A- Akbaba Dereseki Tarafı: Doğudaki Kirazlı Çiftliği'nin kiraz tarlasından dik aşağı Şifa Suyu Çeşmesi'ne ve Çeşme'den Solucak sırtıyla giden patikayı takiben Derman Suyu hizasına ve oradan aşağı Derman Suyu mevkiine, Derman Suyu'ndan Dereseki Mezarlığı kıyısına ve eski Alibahadır yolunu takiben Ali Kuzu Çamurluğu'na, Ali Kuzu Çamurluğu'ndan Fener yolunu takiben dört yol ağzına ve hudut işini kolaylaştıran Fener-Beykoz genel şosesi her iki köyün hududunu tayin ettiğinden sınır olarak kabul edilir.

B- Köyün Güneyindeki Poyraz Köyü Tarafı: Acı Elmalar mevkiinden kaldırım altı orta tepe deresi ile Söğütler

mevkii Çapullu ile Çoban Çeşmesine, Çoban Çeşmesi'nden araba yolunu takiben Kavak yoluna ve Kavak yolundan Ihlamur Çayırına kadardır.

C- Batıdaki Anadolukavağı ile Hududu: Ihlamur Çayırından başlayarak sırt yolunu takiben Servi Burnu Sırtı'na kadardır.

D- Kuzeydeki Yalıköy ve Beykoz Hudutları: Servi Burnu Sırtı'ndan dik aşağı Beykoz Çayırı'na ve çayır kıyısından Tokat köprüsüne, Tokat köprüsünden Beykoz Akbaba Cad - desini takiben Sülûkhane mevkiinden dik yukarı sırttaki patikayı takiben Kirazlı Çiftliği kiraz tarlasına ka - dardır [27] .

Akbaba köyü vadi içinde kurulmuş olup, yol boyu köyüdür. Etrafı ormanlarla kaplıdır. Yer yer tepeler görülür (Baba - deniz tepesi 200 m., Göktepe 150 m.).

Bölge akarsu bakımından çok zengindir. Gelen alüvyon bol - luğu ve orman hasılatının zenginliği toprağı verimli hale getirmiştir.

Akarsuların çoğu kaynak olup, bir kısmı da dağdan inen su - larla meydana gelmiştir.

Dağdan inen sular Hamam deresi, Nail Bey deresi, Arapoğlu - Müezzinoğlu dereleri ve en mühimi Akbaba deresidir.

Akbaba deresi, eski Arnavutköy sırtı yolundan ve Kızılağaç mevkiinden başlayarak, diğer bir kolunu da Sırmakeş Pına - rından alarak, Sırmakeş Dere ismini alır. Civardan aldığı Arapoğlu, Kaynarca dereleri ile birleşerek, Deredeki kö - yünde Hamam Dereyi alarak Akbaba Köyü'nde Akbaba Deresi ismiyle Beykoz'dan denize dökülür [28].

İstanbul'un en nefis sularından Karakulak ve Sırmakeş sularının kaynakları da Akbaba köyü civarındadır.

Mevcut bitki türleri Kestane, Ceviz ve Meşe'dir [29]
Kiraz ağaçlarına da rastlanır.

4.1.3. İklim

İstanbul iklimi ile aynıdır denilebilir. Ancak Akbaba Köyünün çukur bir alanda kurulmuş olması kışların nispeten sert geçmesine sebep olur. Kuzeye açık alanlar özellikle soğuğa maruz kalırlar. Sis görülmesi çok nadirdir. Kış başlangıcında (Kasım) ve ilkbahar da kesif sis görülür ve 3-4 saat sonra dağılır.

Hakim rüzgarlar: Vadi meltemi haricinde aynı zamanda boğazdan gelen lodos, poyraz, İstanbul'da olduğu gibi hakim rüzgarlardır.

4.1.4. Köyün Kuruluş ve Yerleşme Özellikleri

Adını Fatih Sultan Mehmet'le beraber İstanbul'un fethinde bulunmuş Ak-Baba Mehmet Efendi'den almıştır, kabri köyün camii yanındadır ki, bu mabed, bir hayli sonra, 17. asrın başında I. Ahmed'in Haremi Hümayun Kethüdası Canfeda Salih Hatun tarafından yaptırılmıştır. Aynı hayır sahibi kadın Akbaba'da bir de hamam yaptırmıştır. Evliya Çelebi'nin kitabında, 17. asır ortalarında Akbaba'nın 100 haneli, camii ve hamamından başka 20-30 dükkandan oluşan küçük bir çarşısı bulunan şirin ve mamur bir köy olduğu belirtiliyor. Bir de meşhur Bektaşî dergahı vardı ki yaz ve kış misafiri eksik olmazdı.

Akbaba köyü 17. asırdan beri İstanbul'un en meşhur mesire yerlerinden biri olarak tanınmıştır, beyaz kirazı ile kestanesinin şöhreti dillere destan olmuştur.

1923 mebus seçimi için tanzim edilmiş bir defterde Akbaba köyü 39 hane olarak gösterilmiştir. Evliya Çelebi'nin verdiği rakam abartılı değilse, 17. asır ortasına nispetle bu küçülüşü izah etmek zordur. Bektaşîlerin dağıtılması tek sebep olarak görülür.

Muharrir Ahmet Efendi'nin köy civarında bir çiftlik kurması, İstanbul'un en nefis sularından Karakulak suyunun kaynağının köye yakın oluşu, köyün tekrar hem imarına, hem büyümesine, hem de şöhretine yol açmıştır. İstanbul'un en nefis sularından Karakulak suyunun kaynağı da Akbaba köyü civarındadır [30].

4.1.5. Nüfus ve Nüfus Hareketleri

Akbaba'nın bugünkü (1985) toplam nüfusu 1426 kişi. Bu nüfusun kadın ve erkek sayısına göre dağılımı:

Erkek : 738 (% 51,75)

Kadın : 688 (% 48,25)

24 Ekim 1965 sayımına göre köyün nüfusu:

Toplam : 731

Erkek : 388 (% 53)

Kadın : 343 (% 47)

Hane Sayısı: 148

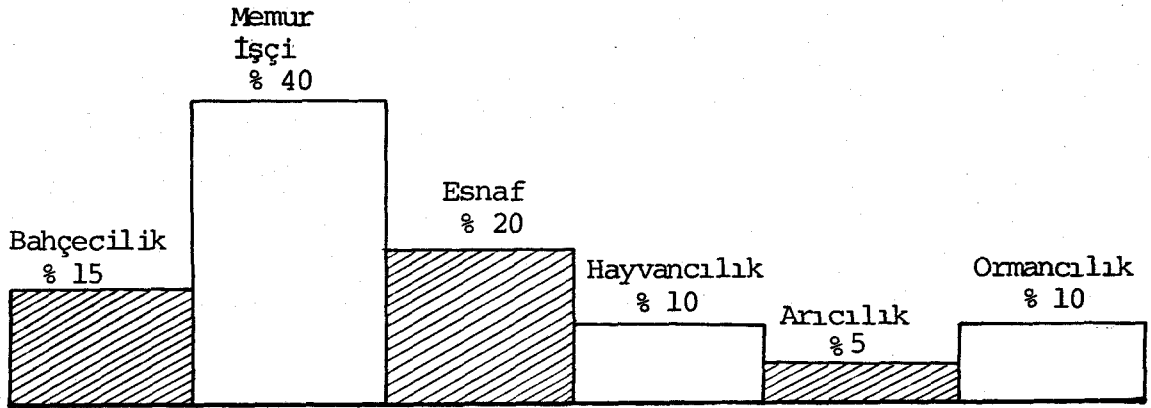
25 Ekim 1970 sayımına göre köyün nüfusu

Toplam : 801 [31]

Akbaba'nın nüfusu 20 yıl içerisinde % 95 oranında artmıştır.

4.1.6. Ekonomik Yapı

Köy halkının büyük bir kısmı memur ve işçi olarak çalışmakta ve geçimini sağlamaktadır. Bu grup toplam nüfusun % 40'ını oluşturmaktadır. % 20'lik bir kısım ise esnaf olarak çalışmaktadır. Nüfusun % 15'i bahçecilik, % 10'u hayvancılıkla uğraşmaktadır. Akbaba köyünün ormanlık alanında oluşundan dolayı % 10'luk bir grup ormancılıkla geçinmektedir. Ayrıca % 5'lik bir nüfus arıcılıkla geçimini sağlamaktadır.

Şekil 4.1. Halkın Geçim Kaynaklarına Göre Dağılımı

4.1.7. Akbaba Köyü'nün Rekreasyon Potansiyeli ve Turizm Aktiviteleri

Akbaba köyü orman alanları bakımından iyi bir potansiyele sahiptir. Bu yeşillik ve doğal güzellikler içerisindeki dinlenme tesisleri ve restoranları özellikle hafta sonlarında yoğun bir taleple karşılaşılıyorlar. Köyün kasaplarında satılan etin nefisliğini orman-ıçi dinlenme tesislerindeki özel mangallarda belirli bir ücret karşılığında pişirerek tadan ziyaretçiler, bundan büyük bir keyif alıyorlar.

Öte yandan buralarda şarkı söyleyenlerin, çalgı çalanların, teyp ve radyolardan yükselen müziğin, bağırıp, koşan, top oynayan çocukların ve spor yapanların sesleri hiç eksik olmuyor; adeta cıvıl cıvıl ve neşe dolu.

Bütün bir haftanın ve çalışma ortamının stresini ve yorgunluğunu bu rekreasyon alanlarındaki dinlenme tesislerinde unutup, yeni bir haftaya dinç ve zinde bir şekilde başlayabilmeyi amaçlayan ziyaretçiler için Akbaba köyü iyi bir potansiyel oluşturuyor.

Tablo 4.1 Akbaba Köyü Dinlenme Tesisleri (2.9.1990)

Tesisin Adı	Kapasite	Yoğun Olduğu Aylar
1 Ocakbaşı Restaurant	70 kişi	Temmuz - Ağustos
2 Akbaba Kebab Salonu	50 kişi	Ağustos- Eylül
3 Akbaba Aile Kır Gazinosu	100 kişi	Mayıs - Haziran
4 Yavuz'un Yeri Piknik Alanı	150-200 kişi	Mayıs - Haziran
5 Havuzlu Çay Bahçesi (Cafe Barbi)	70-80 kişi	Nisan - Mayıs
Toplam	440-500 kişi	

İstanbul halkının rekreatif ihtiyaçları yaş, gelir, meslek kültür ve ilçeler arası farklılıklara göre incelenerek, İstanbul ili yakın çevresindeki (Beykoz) köylerinin turizm aktivitelerini ve rekreasyon potansiyellerini saptamak, böylece İstanbul ili rekreasyona katkılarını açıklamak amacıyla hafta sonları ağırlıklı olmak üzere yapılan sosyal anket verileri esas alınmıştır. (EK:A'da yapılan anketlerle ilgili özellikler verilmiştir).

Ankette sorulan sorulardan, köylere gelen ziyaretçilerin sosyal ve ekonomik düzeylerini belirlemek, bunlara göre rekreasyonel potansiyeli ve köylerin turistik-rekreatif etki alanlarını saptamak amacı güdülmüştür.

Buna göre Akbaba köyü ile ilgili anket sonuçları şöyledir:

Akbaba'ya gelen ziyaretçilerin geliş sıklığına göre dağılımları:

- Ayda birden fazla gelenler	: % 17
- Ayda bir gelenler	: % 27
- Altı ayda bir gelenler	: % 32
- Yılda bir gelenler	: % 16
- Birkaç yılda bir gelenler	: % 8

Köye gelen ziyaretçilerin % 32'si altı ayda bir gelmeyi tercih etmişlerdir. Birkaç yılda bir gelen ziyaretçiler ise % 8'lik bir oranla son sırada yer almışlardır.

Meslek gruplarına göre köye gelen ziyaretçileri incelediğimizde, % 32'lik bir oranla serbest meslek ve memur grubundan olanları ilk sırada görmekteyiz. Öğrenci grubundan olan ziyaretçiler, gelen ziyaretçilerin % 6'sını oluşturmuş ve son sırada yer almıştır. Buna göre dağılım:

- Serbest meslek	: % 32
- Öğrenci	: % 6
- İşçi	: % 7
- Memur	: % 32
- Esnaf - Tüccar	: % 23

Meslek grupları ile geliş sıklığı karşılaştırıldığında, ziyaretçiler arasında birinci sırada memur grubunun % 15'lik bir oranla altı ayda bir gelmeyi tercih ettiklerini görüyoruz. (Tablo 4.2)

Ziyaretçilerin yaş gruplarına göre dağılımları:

- 0 - 18 Yaş arası	: % 1
- 19 - 35 Yaş arası	: % 51
- 36 - 50 Yaş arası	: % 35
- 50 Yaşından büyük	: % 13

Gelen ziyaretçilerin yarısından fazlası (% 51'i) 19-35 yaş arası olan kimseler olup, 0-18 yaş arası olan kimseler de % 1'lik bir oranla son sırada yer almıştır.

Yaş grupları ile geliş sıklığı karşılaştırıldığında, birinci sırada 19-35 yaşları arasındakilerin % 19'luk bir oranla, altı ayda bir gelmeyi tercih ettikleri görülmüştür. (Tablo 4.3)

Ziyaretçilerin öğrenim durumlarına göre dağılımları ise:

- Hiç okumamış	: % 1
- Okur - Yazar	: % 1
- İlkokul mezunu	: % 12
- Ortaokul mezunu	: % 9
- Lise veya meslek lisesi	: % 35
- Yüksek okul ve sonrası	: % 42

Ziyaretçiler arasında, ilk sırada yüksekokul ve sonrası grubundan olanlar yer almıştır ve gelen ziyaretçilerin % 42'sini oluşturmuştur. % 1'lik oranla hiç okumamış ve okur-yazar grubundan olan ziyaretçiler son sırada yer almıştır.

Öğrenim durumu ile geliş sıklığı karşılaştırıldığında, birinci sırada yüksekokul ve sonrası grubundaki ziyaretçilerin % 15'lik bir oranla ayda bir gelmeyi tercih ettikleri görülmüştür (Tablo 4.4)

Ziyaretçilerin Akbaba'daki yapılaşma ile ilgili düşünceleri şöyledir:

- Yapılaşma planlı olmalı	: % 36
- Yapılaşma kötü	: % 24
- Yapılaşma normal	: % 9
- Yapılaşma artabilir	: % 4
- Yapılaşma durdurulmalı	: % 27

Ziyaretçiler Akbaba köyünde yapılaşmanın planlı olmasını, doğal güzelliklerin ve değerlerin korunarak, köyün karakterine uygun şekilde yapılmasını istemektedirler.

Öğrenim durumuna göre yapılaşmanın değerlendirilmesi incelendiğinde, birinci sırada yüksekokul ve sonrası grubundan olan ziyaretçilerin % 17'lik bir oranla yapılaşmanın planlı olmasını istedikleri görülmüştür (Tablo 4.5)

Akbaba'ya gelen ziyaretçilerin Akbaba köyünü tercih etmelerinin nedenleri değişik amaçlar taşımaktadır. Ziyaretçilerin % 45'i doğa güzellikleri ve değerleri için Akbaba'yı tercih etmişlerdir. Diğer tercih nedenleri ile yüzdeleri şöyledir:

- Doğa güzellikleri ve değerleri	: % 45
- Tarihi değerler	: % 2
- Dinlenme tesisleri	: % 1
- Restaurant ve Lokantalar	: % 14
- Ucuz olması	: % 3
- Misafirperverlik	: % 1
- Birden çok tercih (Doğa güzelliklikleri-dinlenme tesisleri-restaurant ve lokantaları-ucuz olması)	: % 23
- Diğerleri	: % 11

Akbaba'ya gelen ziyaretçilerin bir bölümü tercih nedenleri kısmındaki seçeneklerden birkaç tanesini birlikte işaretlemişlerdir. Örneğin, doğa güzellikleri ile birlikte restaurant ve lokantaları veya bunlara ilaveten dinlenme tesisleri gibi üçlü bir tercih yapılmıştır. Bu tür tercih yapanlar, birden çok tercih seçeneğinde sayılmıştır.

Yaş grupları ile tercih nedenleri karşılaştırıldığında, birinci sırada 19-35 yaşları arasındaki ziyaretçilerin % 20'lik bir oranla doğa güzellikleri ve değerleri için Akbaba'yı tercih ettikleri görülmüştür (Tablo.4.6)

Akbaba'ya gelen ziyaretçiler ulaşım için genellikle özel otomobili tercih etmektedirler. Belediye otobüsü veya minibüsle ulaşım ikinci sırada yer almaktadır. Ulaşım şekline göre de dağılım şöyledir:

- Özel otomobil	: % 67
- Belediye otobüsü veya minibüs	: % 26
- Taksi veya dolmuş	: % 4
- Diğerleri	: % 3

Ulaşım şekline göre, özel otomobille gelen ziyaretçiler % 35'lik; meslek gruplarına göre serbest meslek grubundaki ziyaretçiler % 17'lik; öğrenim durumuna göre de, lise veya meslek lisesi mezunu ziyaretçiler % 23'lük bir oranla, doğa güzellikleri ve değerleri için Akbaba'yı tercih etmişlerdir (Tablo 4.7, 4.8, 4.9).

Akbaba köyüne gelen ziyaretçilerin ilçelere göre dağılımları şöyledir:

- Adalar	: % 0
- Bakırköy	: % 4
- Beşiktaş	: % 13
- Beykoz	: % 19
- Beyoğlu	: % 3
- B. Çekmece	: % 1
- Eminönü	: % 0
- Eyüp	: % 1
- Fatih	: % 8
- G.O. Paşa	: % 1
- Kadıköy	: % 18
- Kağıthane	: % 0
- Kartal	: % 2
- K. Çekmece	: % 0
- Sarıyer	: % 4
- Şile	: % 2
- Şişli	: % 5
- Ümraniye	: % 2

- Üsküdar : % 11
- Yalova : % 2
- Zeytinburnu : % 10
- Başka il : % 4

Akbaba'ya gelen ziyaretçilerin büyük bir bölümünün (% 19) Beykoz ilçesinden olduğu görülmüştür. Beykoz'u, Kadıköy (% 18) ve Beşiktaş (% 13) ilçeleri izlemişlerdir.

İlçeler ile tercih nedenleri karşılaştırıldığında, birinci sırada Kadıköy'den gelen ziyaretçilerin % 10'luk bir oranla doğa güzellikleri ve değerleri için Akbaba'yı tercih ettikleri görülmüştür (Tablo 4. 10)

Akbaba'ya gelen ziyaretçilerin aylık gelir gruplarına göre de dağılımları şöyledir:

- Aylık geliri 500 bin TL'ye kadar : % 18
- 500 Bin - 1 Milyon TL. arası : % 32
- 1 Milyon - 2 Milyon TL. arası : % 25
- 2 Milyon TL'den fazla : % 25

Aylık gelir grupları ile tercih nedenleri karşılaştırıldığında, birinci sırada aylık geliri 2 milyon TL'den fazla olan ziyaretçilerin, % 15'lik bir oranla doğa güzellikleri ve değerleri için Akbaba'yı tercih ettikleri görülmüştür (Tablo 4.11)

İlçelere göre geliş sıklığı incelendiğinde ise, ilk sırada Beykoz'dan gelen ziyaretçilerin yer aldığı görülmüştür. Beykoz'dan gelen ziyaretçiler % 11'lik bir oranla ayda birden fazla gelmeyi tercih etmişlerdir. Ulaşım şekline göre de, özel otomobille gelen ziyaretçiler % 23'lük bir oranla birinci sırada yer almışlardır ve altı ayda bir gelmeyi tercih etmişlerdir. Aylık geliri 1 milyon-2 milyon TL.arası olan ziyaretçiler de % 13'lük bir oranla, yine altı ayda bir gelmeyi tercih etmişlerdir (Tablo 4. 12,4.13,4.14)

Aylık geliri 2 milyon TL'den fazla olan ziyaretçiler, özel otomobil dışında başka bir ulaşım aracını tercih etmemektedirler. Belediye otobüsü veya minibüsle ulaşımı en fazla tercih eden ziyaretçiler ise, aylık geliri 500 bin-1 milyon TL. arası olan ziyaretçiler olmaktadır (Tabo.4.15).

Tablo :4.2. Meslek Gruplarına Göre Geliş Sıklığı

AKBABA	Ayda Birden Fazla (%)	Ayda Bir (%)	Altı Ayda Bir (%)	Yılda Bir (%)	Birkaç Yılda Bir (%)
Serbest Meslek (%)	7	8	9	7	1
Öğrenci (%)	-	3	-	3	-
İşçi (%)	1	2	1	2	1
Memur (%)	3	9	15	2	3
Esnaf Tüccar (%)	6	5	7	2	3

Tablo :4.3. Yaş Gruplarına Göre Geliş Sıklığı

	Ayda Birden Fazla (%)	Ayda Bir (%)	Altı Ayda Bir (%)	Yılda Bir (%)	Birkaç Yılda Bir (%)
0-18 Yaş Arası (%)	-	-	-	1	-
19-35 Yaş Arası (%)	4	16	19	9	3
36-50 Yaş Arası (%)	10	4	12	5	4
50 Yaşından Büyük (%)	3	7	1	1	1

Tablo #4.4. Öğrenim Durumuna Göre Geliş Sıklığı

AKBABA	Ayda Birden Fazla (%)	Ayda Bir (%)	Altı Ayda Bir (%)	Yılda Bir (%)	Birkaç Yılda Bir (%)
Hiç Okumamış (%)	1	-	-	-	-
Okur-Yazar (%)	-	1	-	-	-
İlkokul Mezunu (%)	5	3	3	-	1
Ortaokul Mezunu (%)	1	1	3	2	2
Lise Veya Meslek Lisesi Mezunu (%)	7	7	13	7	1
Yüksekokul Ve Sonrası (%)	3	15	13	7	4

Tablo:4.5. Öğrenim Durumuna Göre Yapılaşmanın Değerlendirilmesi

AKBABA	Yapılaşma Planlı Olmalı (%)	Yapılaşma Kötü (%)	Yapılaşma Normal (%)	Yapılaşma Artabilir (%)	Yapılaşma Durdurulmalı (%)
Hiç Okumamış (%)	-	1	-	-	-
Okur-Yazar (%)	-	-	-	1	-
İlkokul Mezunu (%)	4	4	2	-	2
Ortaokul Mezunu (%)	4	2	1	-	2
Lise Veya Meslek Lisesi Mezunu (%)	11	10	4	2	8
Yüksekokul Ve Sonrası (%)	17	7	2	1	15

Tablo:4.6. Yaş Gruplarına Göre Tercih Nedeni

AKBABA	Doğa Güzel. Ve Değ. (%)	Tarihi Değer- ler (%)	Dinlen- me Te- sisleri (%)	Rest. ve Lo- kanta (%)	Ucuz Olması (%)	Misa- firper- verlik (%)	Birden Çok Tercih (%)	Diğer- leri (%)
0-18 Yaş Arası (%)	-	-	-	-	-	-	1	-
19-35 Yaş Arası (%)	20	1	-	10	2	-	15	3
36-50 Yaş Arası (%)	19	1	-	3	1	-	5	6
50 Yaşından Büyük (%)	6	-	1	1	-	1	2	2

Tablo:4.7. Ulaşım Şekline Göre Tercih Nedeni

AKBABA	Doğa Güzel. Ve Değ. (%)	Tarihi Değer- ler (%)	Dinlen- me Te- sisleri (%)	Rest. ve Lo- kanta (%)	Ucuz Olması (%)	Misa- firper- verlik (%)	Birden Çok Tercih (%)	Diğer- leri (%)
Özel Otomobil (%)	35	2	1	12	-	-	13	4
Belediye Oto.Veya Minübüs (%)	8	-	-	-	3	1	9	5
Taksi Veya Dolmuş (%)	1	-	-	2	-	-	-	1
Deniz Yolu (%)	-	-	-	-	-	-	-	-
Diğerleri (%)	1	-	-	-	-	-	1	1

Tablo:4.8. Meslek Gruplarına Göre Tercih Nedeni

AKBABA	Doğa Güzel. Ve Değ. (%)	Tarihi Değer- ler (%)	Dinlen- me Te- sisleri (%)	Rest. Lokan- ta (%)	Ucuz Olması (%)	Misa- firper- verlik (%)	Birden Çok Tercih (%)	Diğer- leri (%)
Serbest Meslek (%)	17	1	-	4	2	-	6	2
Öğrenci (%)	2	-	-	3	-	-	1	-
İşçi (%)	4	-	-	-	-	-	1	2
Memur (%)	12	-	+	5	1	+	9	5
Esnaf Tüccar (%)	10	1	1	2	-	1	6	2

Tablo:4.9. Öğrenim Durumuna Göre Tercih Nedeni

AKBABA	Doğa Güzel Ve Değ. (%)	Tarihi Değer- ler (%)	Dinlen- me Te- sisleri (%)	Rest. Lokan- ta (%)	Ucuz Olması (%)	Misa- firper- verlik (%)	Birden Çok Tercih (%)	Diğer- leri (%)
Hiç Okumamış (%)	-	-	-	-	-	-	-	1
Okur- Yazar (%)	1	-	-	-	-	-	-	-
İlkokul Mezunu (%)	2	-	-	2	-	-	4	4
Ortaokul Mezunu (%)	4	-	-	1	1	-	1	2
Lise Veya Meslek Lisesi (%)	23	-	-	2	2	1	5	2
Yüksekokul ve Sonrası (%)	15	2	1	9	-	-	13	2

Tablo:4.10.İlçelere Göre Tercih Nedeni

AKBABA	Doğa Güzel. Ve Değ. (%)	Tarihi Değer- ler (%)	Dinlen- me Te- sisleri (%)	Rest. Ve Lo- kanta (%)	Ucuz Olması (%)	Misa- firper- verlik (%)	Birden Çok Tercih (%)	Diğer- leri (%)
Adalar (%)	-	-	-	-	-	-	-	-
Bakırköy(%)	2	-	-	2	-	-	-	-
Beşiktaş(%)	5	1	-	1	-	-	6	-
Beykoz (%)	6	-	-	1	-	1	4	7
Beyoğlu (%)	2	-	-	1	-	-	-	-
B.Çekme. (%)	1	-	-	-	-	-	-	-
Eminönü (%)	-	-	-	-	-	-	-	-
Eyüp (%)	1	-	-	-	-	-	-	-
Fatih (%)	4	-	-	1	1	-	2	-
G.O.Paşa(%)	1	-	-	-	-	-	-	-
Kadıköy (%)	10	-	1	2	-	-	4	1
Kağıthane. (%)	-	-	-	-	-	-	-	-
Kartal (%)	1	-	-	1	-	-	-	-
K.Çekme. (%)	-	-	-	-	-	-	-	-
Sarıyer (%)	3	-	-	-	-	-	1	-
Şile (%)	2	-	-	-	-	-	-	-
Şişli (%)	1	1	-	-	-	-	3	-
Ümraniye(%)	-	-	-	-	1	-	1	-
Üsküdar (%)	5	-	-	3	1	-	2	-
Yalova (%)	1	-	-	-	-	-	-	1
Z.Burnu (%)	-	-	-	-	-	-	-	-
Başka İl(%)	-	-	-	2	-	-	-	2

Tablo:4.11. Aylık Gelir Gruplarına Göre Tercih Nedeni

AKBABA	Doğa Güzel. Ve Değ. (%)	Tarihi Değer- ler (%)	Dinlen- me Te- sisleri (%)	Rest. Ve Lo- kanta (%)	Ucuz Olması (%)	Misa- firper- verlik (%)	Birden Çok Tercih (%)	Diğer- leri (%)
Aylık Gelir 500 Bin TL. ye Kadar(%)	8	-	-	4	1	-	2	3
500 Bin-1 Milyon TL. Arası (%)	10	-	-	3	2	1	12	4
1 Milyon-2 Milyon TL. Arası (%)	12	1	-	5	-	-	5	2
2 Milyon TL'den Fazla (%)	15	1	1	2	-	-	4	2

Tablo:4.12. İlçelere Göre Geliş Sıklığı

AKBABA	Ayda Bir- den Fazla (%)	Ayda Bir (%)	Altı Ayda Bir (%)	Yılda Bir (%)	Birkaç Yılda Bir (%)
Adalar (%)	-	-	-	-	-
Bakırköy (%)	-	-	4	-	-
Beşiktaş (%)	1	6	4	2	-
Beykoz (%)	11	6	-	1	1
Beyoğlu (%)	-	-	3	-	-
B.Çekmece (%)	1	-	-	-	-
Eminönü (%)	-	-	-	-	-
Eyüp (%)	-	-	-	1	-
Fatih (%)	1	1	4	2	-
G.O.Paşa (%)	-	-	-	-	1
Kadıköy (%)	3	5	5	2	3
Kağıthane (%)	-	-	-	-	-
Kartal (%)	-	-	1	1	-
K.Çekmece (%)	-	-	-	-	-
Sarıyer (%)	-	-	2	2	-
Şile (%)	-	2	-	-	-
Şişli (%)	-	1	2	2	-
Ümraniye (%)	-	1	-	-	1
Üsküdar (%)	-	5	4	2	-
Yalova (%)	-	-	1	1	-
Z.Burnu (%)	-	-	-	-	-
Başka İl (%)	-	-	2	-	2

Tablo:4.13.Ulaşım Şekline Göre Geliş Sıklığı

AKBABA	Ayda Bir- den Fazla (%)	Ayda Bir (%)	Altı Ayda Bir (%)	Yılda Bir (%)	Birkaç Yılda Bir (%)
Özel Otomob- il (%)	8	18	23	12	6
Belediye Oto- büsü veya Minibüs (%)	6	9	7	3	1
Taksi Veya Dolmuş (%)	-	-	2	1	1
Deniz Yolu (%)	-	-	-	-	-
Diğerleri (%)	3	-	-	-	-

Tablo:4.14.Aylık Gelir Gruplarına Göre Geliş Sıklığı

AKBABA	Ayda Bir- den Fazla (%)	Ayda Bir (%)	Altı Ayda Bir (%)	Yılda Bir (%)	Birkaç Yılda Bir (%)
Aylık Geliri 500 Bin TL'ye Kadar (%)	4	4	5	4	1
500 Bin-1 Milyon TL. Arası (%)	6	8	7	8	3
1 Milyon-2 Mil- yon Arası (%)	1	6	13	3	2
2 Milyon TL'den Fazla (%)	6	9	7	1	2

Tablo:4.15.Aylık Gelir Gruplarına Göre Ulaşım Şekli

AKBABA	Özel Otomobil (%)	Belediye Otobüsü (%)	Taksi-Dol- muş (%)	Deniz Yolu (%)	Diğerleri (%)
Aylık Geliri 500 Bin TL'ye Kadar (%)	8	9	-	-	1
500 Bin-1 Milyon TL. Arası (%)	15	13	2	-	2
1 Milyon-2 Mil- yon TL. Arası (%)	19	4	2	-	-
2 Milyon TL'den Fazla (%)	25	-	-	-	-

4.1.8. Akbaba'nın Sorunları

Köyün sorunlarını köye gelen ziyaretçilere, köydeki tesis sahiplerine ve köy muhtarlarına göre ele alacağız.

A- Köye Gelen Ziyaretçilere Göre:

- Köye ulaşımı sağlayan yolun bozuk oluşu ve yoldaki trafik levhalarının eksikliği,
- Ulaşım güçlüğü ve belediye otobüslerinin seyrek olması,
- Köyde otoparkın olmayışı,
- Altyapı eksikliği (kanalizasyonun dereye akması gibi) ve tuvalet olmayışı,
- Köydeki tesislerin temiz, modern ve düzenli olmaması,
- Tesislerdeki işletmenin kötü oluşu, hizmetin kaliteli olmaması,
- Tesislerde çalışanların hizmet açısından yetersiz ve eğitimsiz olmaları, kültür eksikliği,
- Yöresel ürünlerin pahalı satılması,
- Betonlaşmanın artması ile yeşil alanların azalması, doğanın tahrip olması ve geliş-güzel büyüme.

B. Köydeki Tesis Sahiplerine Göre:

- Kanalizasyonun olmayışı,
- Yolların bozuk ve kötü olması,
- Temizlik işlerindeki aksaklıklar (çöplerin çabuk toplanmaması gibi)

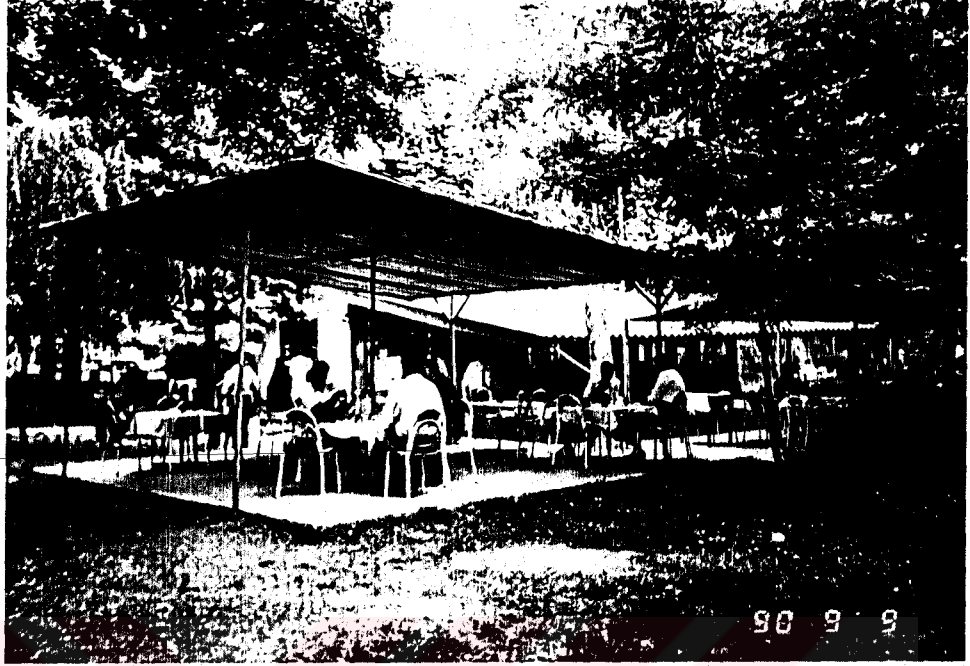
Kısaca altyapı sorunları.

C. Köy Muhtarı R. Suha Pekkip'e Göre:

- Kanalizasyon sorunu (1985 yılında ihalesi yapılmış, fakat henüz tamamlanmamış),
- Yolların bozuk ve bakımsız olması,
- Çöplerin toplanışının yetersiz oluşu,
- Ulaşım güçlüğü, belediye otobüslerinin çok seyrek oluşu ve Üsküdar'a kadar gitmemesi,

- Çocuk parkının olmayışı,
- Orman açmaları yüzünden yapılaşmanın artması ve çarpık olması,
- Sağlık ocağı köy imkanları ile yakında hizmete girecek.

Fotoğraf 4.1. Akbaba Aile Kır Gazinosu'ndan Bir Görünüş

Fotoğraf 4.2. Tipik Bir Piknik Alanı

Fotoğraf 4.3. Piknik Alanından Geçen Kirl  Akbaba Deresi

Fotoğraf 4.4. Henüz Düzenlenmemiş Bir Otopark

Fotoğraf 4.5. Akordeoncu ve Ona Eşlik Eden Ziyaretçiler

Fotoğraf 4.6. Piknik Alanındaki Çeşme

4.2. ANADOLUKAVAĞI

4.2.1. Anadolukavağı'nın Konumu ve Ulaşımı

İstanbul Boğazı'nın Anadolu kıyısında, Karadeniz'e yakın mevkiide, kuzeyi tamamı ile kapalı küçük bir koyun sahillerinde bulunan bir semttir. Beykoz'un kuzeyinde bulunan Anadolukavağı, mesire yerleri arasında sayılması gereken bir isimdir. Denizcilik Bankası'nın boğaz gezisi yapan vapurlarının son durağı olan bu yerleşim, kıyı gazinoları, yeşil alanları, deniz sporları yapma olanakları olan bir yöredir. Anadolukavağı'na Beykoz'dan belediye otobüsleri de işlemektedir.

Toplam yüzölçümü 1.299.941 m² olup, özel orman alanları 640.000 m², askeriye ve hazine arazisi de 250.000 m²'dir.

4.2.2. Anadolukavağı'nın Coğrafi Konumu ve Doğal Yapısı

Anadolukavağı İstanbul Boğazı'nın Karadeniz'e açıldığı bölgenin hemen sağında yer alır. Kuzeyinde Yuşa tepesi, güneyinde Yoros kalesi sınırlarını oluşturur. Boğaz (deniz) hududu batı sınırını, Fener yolu ise doğu sınırlarını çizer.

Anadolukavağı askeri bölge olması bakımından coğrafi konumu çok önem kazanmaktadır. Askeri alanlar ibreli tür bitkilerle yoğun bir şekilde ağaçlandırılmıştır.

Anadolukavağı'na olan giriş askeri birliklerin bulunduğu tepeden (Yuşa Tepesi) başlamakta ve askeri birliğin içinden geçmektedir. Bu bölgede yol her iki tarafından tellerle ayrılmış ve ağaçlandırılmıştır.

Anadolukavağı İslamağa ve Molla Mehmet derelerinin sınır-ladığı vadi içerisinde kurulmuştur. Molla Mehmet deresi Fener vadisinden gelerek Kavak'ta denize dökülür. İslamağa deresi de Molla Mehmet deresinin bir koludur. Ayrıca Dışbudak deresi ise Kavak'ın girişinde askeri birliğin yanından denize dökülür.

Mevcut bitki türleri Sahil Çamı, Kestane ve makiliktir.[29].

4.2.3. İklim

Anadolukavağı havasının Karadeniz'den esen kuzey rüzgarına karşı açık olması nedeniyle kışın soğuk, yazın buğaltmayan tatlı bir serinliği vardır. Kış ayları son yıllarda eski yıllara nazaran daha ılıman geçmektedir. Kavak'taki yaşlı kimselerin söylediğine göre, eski yıllarda kış ayında deniz donmaktaydı.

Lodos (Büyükdere üzerinden eser), Poyraz ve Karayel hakim rüzgarlardır. Kasım, Nisan ve Mayıs aylarında sabahları kesif sis görülmektedir.

4.2.4. AnadoluKavağı'nın Kuruluş ve Yerleşme Özellikleri

Anadolukavağı, Kavak kalelerinin inşaasından evvel kurulmuş bir semtti. Midilli Hacı Ali Reis'in kalenin dışında yaptırdığı camii bunu göstermektedir.

Evliya Çelebi'ye göre zamanında başlık, bahçelik 800 adet müslüman evi, bir camii, bir dükkan, bekar odaları ve sıbyen mektebi vardı. Tamamen Anadolu olmaları halkı gemicilik, ticaret ve bağcılıkla geçinirdi. Eski yelkenli gemi devrinde AnadoluKavağı İskelesi Karadeniz'e çıkmak için müsait lodos rüzgarı bekleyen gemilerin beklediği bir limandı. Bazen burada 300 gemi birikir, müsait rüzgar esince bir donanma gibi hep beraber hareket ederlerdi. Köyün dükkanları erzak alacak gemicilere kolaylık olmak üzere geceleri de açık bulunurdu.

Burası eskiden iskelenin yanında mevcut olan muazzam kavak ağaçlarından dolayı bu adı almıştır. XVII.yüzyılda burada Kavak ustasına ait güzel bir kiraz bahçesi vardı. Kavak ustası buranın mülki amiri idi. 1730'da da Mehmet Kethuda eski misafirhaneyi tamir ettirmiştir [30].

Anadolukavağı Boğaziçi'nin eski çağlarda Hieron Stome "mukaddes ağız" denilen kısmı üzerindedir ve eskilerde Panum yahut Hieron şeklinde geçer. Burada 12 mabut namına bir adak yeri vardı ki, evvela Phryxos ve sonra Iason (Kolehis'ten avdetinde) tarafından inşa edilmişti. Bundan başka ayrıca Karadeniz'e çıkacakların müsaide bir rüzgarla seyahat etmelerini temin için kurban kestikleri Zeus ve Poseidon namlarına yapılmış adak yerleri bulunuyordu. Esasen bütün bu sahillere mukaddesti. Çünkü eskiler Karadeniz hakkında o kadar korkunç bir fikre sahip idiler ki, tanıdıkları bütün ilah ve ilahelere bir mukaddes yer tesis etmeden ve bir şey adanmaksızın yolculuğa cesaret edemezlerdi. Böylece en eski zamanlardan beri özel öneme ve tarihi bir kıymete sahip olan Anadolukavağı, aynı zamanda Boğaziçi sahillerini kuzeyden istila edeceklerine karşı, emniyet altında bulundurmak amacı ile askeri kuvvetlerin bulunduğu müstahkem bir mevki ve boğazdan geçen gemilerden gümrük tahsilatının yapıldığı bir yerdi. Nitekim Bithinya Kralı Prusias bir aralık bu Bizans mevkiini ele geçirdi.

Gotlar hücum ettiler ve 865 ile 941'den Ruslar geldiler. Sonra, Yoros Kalesi tesmiye edilen Ceneviz Kalesi, Ceneviz hakimiyetinin buralarda mevcut olduğu zamanla Paleologlar devrinde, bu ihtiyaçlara karşılık inşa edilmişti. Burada bir taşa kazılmış bir haç işareti ve 1190 tarihi göze çarpmaktadır ki bu tarih Cenevizlerin boğaza hakim oldukları devirdir. Bu müteakip burun (Macar Burnu), Argyronion veya Argyronicum idi ve burada Justinianus I. tarafından mükemmel bir şekilde yeniden yaptırılmış Hagios Panteleimon kilisesi mevcut idi. Yine bu civarda, Prokop'a göre Justinianus I'in yaptırdığı bir darülaceze ile Mokadion denen sahilde Anadolukavağı'nın kuzeyinde, yine onun

tarafından, Mikail namına inşa ettirilen bir kilise bulunuyordu.

Burası Türkler devrinde bazı yalıları ihtiva eden, bilhassa istihkamları bakımından önemli bir yerdi. Köşem Valide Sultan'ın (Mahpeyker) inşa ettirdiği Anadolu-kavağı Mescidi ile kale haricinde Midilli Hacı Ali Reis'in 1001'de, kalenin inşaasından 32 sene evvel, yaptırdığı cami ve Kavak ustalarından Elhac Mehmed Ağa'nın 1106'da, yine kale dışında inşa ettirdiği cami (Yeni-Camii) bu semtin XVII. asırda oldukça kalabalık bir yer olduğunu gösterir. Evliya Çelebi'nin de, limandan 300 gemi eksik olmaz demesi, bunun bir delilidir. Burada Üsküdar Mollasının bir nabi bulunuyordu. Diğer taraftan öteden beri önem verilen beynelmilel karantina işleri için, 1254'te meşhur Kavak tahaffuzhanesi ihdas edildi.

Anadolu-kavağı'ndaki kaleden başka daha kuzeyde bulunan Ceneviz Kalesi'nde (Yoros Kalesi) I. Beyazid'in yaptırdığı bir mescit (Yoros Kalesi Mescidi) vardır Burada Hızırtaş denenen ve herkes tarafından ziyaret edilen meşhur bir taş vardı[32].

4.2.5. Nüfus ve Nüfus Hareketleri

1985 yılı itibariyle Anadolu-kavağı'nın nüfusu (Subay ve Astsubaylarla birlikte):

Toplam: 1513

Hane Sayısı: 350

24 Ekim 1965 nüfus sayımına göre:

Toplam : 1429

Kadın : 680

Erkek : 749

Hane sayısı: 328

25 Ekim 1970 Nüfus sayımına göre:

Toplam: 1405

21 Ekim 1990 Nüfus sayımına göre:

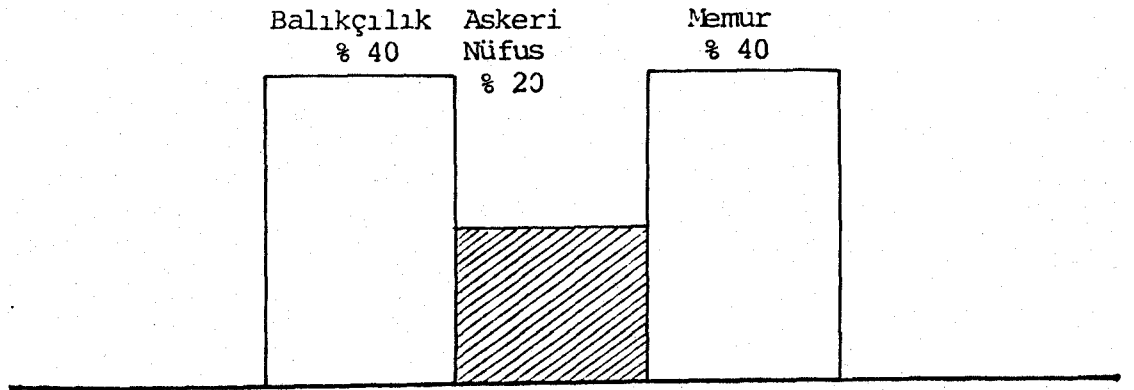
Toplam: 1452 [31]

Anadolukavağı'ndaki nüfusta artış olmayışının sebebi, Muhtar Nurettin Sarıçiçek tarafından, köyde imar durumu olmadığı için yapılaşmanın artmamasına bağlanıyor.

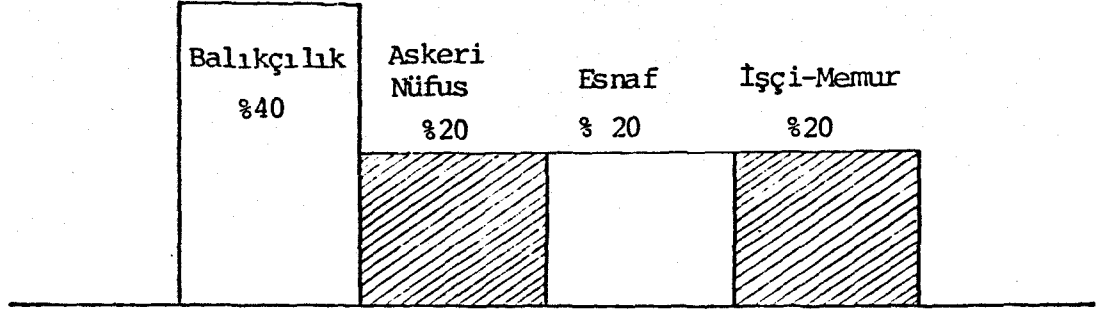
4.2.6. Ekonomik Yapı

Herşeyden önce Anadolukavağı küçük bir balıkçı köyüdür. Kültür düzeyi iyi, nezih bir toplumdur. Ayrıca bölgenin askeri açıdan önemi nedeniyle askeriye ile birlikte yaşaması ve köy arazisinin büyük bir bölümünün askeriye denetiminin altında olması köye değişik bir nitelik kazandırıyor. Bu nedenle güvenlik açısından köyün hiçbir sorunu yok.

Anadolukavağı'nın yerleşime açılmasıyla % 60-70'lerden % 40'lara düşen balıkçı nüfusu ile birlikte % 40 memur ve % 20 civarında asker nüfusa sahip. Kalesi, çeşmeleri, ormanı, çınarları ve evleriyle zengin bir tarihsel ve kültürel mirasa sahip olan köyün turistik ilgiden dolayı turizm gelirleri de artmaya başlamıştır.

Şekil 4.2. Anadolukavağı Çevre Koruma ve Güzelleştirme Derneğinin Verdiği Bilgilere Göre Halkın Geçim Kaynaklarına Göre Dağılımı

Şekil 4.3. Muhtar Nurettin Sarıçiçek'in Verdiği Bilgilere Göre Halkın Geçim Kaynaklarına Göre Dağılımı

4.2.7. Rekreasyon Potansiyeli ve Turizm Aktiviteleri

1979'da Anadolu-kavağı'na ilk defa İETT otobüs seferleri konulmaya başlamasıyla, bölgedeki kale, çeşmeler, çınar - lar, doğal güzellikler gibi özelliklerden dolayı köye yö - nelik yoğun bir turistik faaliyet başladı. Karadeniz ve Marmara denizi sularının birleştiği Anadolu-kavağı koyun - dan çıkarılan midye ile meşhur olan köy kısa zamanda tu - ristik tesislerin istilasına uğradı.

Tarihi meydanının ortasında asırlık kuyu buz gibi tatlı suyu ile halen esnafın su gereksinimini karşılıyor. Kuyu - nun adıda kendisi gibi asırlık "Yedi Selviler Ayşe Sultan Suyu" olarak geçiyor. Onca kalabalığa rağmen insana huzur veren bir ortam, restaurantlardan yükselen balık kokuları, midyelerin kokusu tok bir insana yeniden yemek yedirebilir. Anadolu-kavağı eski İstanbul'u yaşıyor adeta, İstanbul'un egzotik ve doğal güzelliklerini yaşıyor. Tarihi Ceneviz Kalesi yeni bir saldırı olacakmış gibi yıkıntılarıyla bile dimdik ayakta. Kalenin burçlarından Boğaziçi ayrı bir gü - zellik ve huzur kaynağı oluyor.

- Anadolu-kavağı Camii:

Boğaziçi'nde Anadolu-kavağı köyünde deniz kenarında idi. 1694'de Kavak Kalesi yeniçeri ustalarından Hacı Mehmet Ağa tarafından yaptırılmıştır. Yanında bir de çocuk mektebi vardı. Hadikatül Cevaminin kaydına göre köydeki tek hamam da bu cami vakfından yaptırılmıştı. Aynı vakıftan birde

imaret han yaptırılmıştı ki, zamanla harap olmuş, 1720 yılında Nevşehirli İbrahim Paşa tarafından tamir görmüştür.

Köy halkınca Yeni Camii diye anılan bu mabed depo olarak kullanılırken 1944'de çıkan bir yangında tamamen yanmış, sonra dört duvarına çatı çekilerek atölye haline konmuştur. Bugüne ise hiçbir iz kalmamıştır.

- Anadoluakavağı Kalesi:

IV. Murat tarafından yaptırılan kalenin izi kalmamıştır. Bu kalenin 19. asırda yukarı boğazda yeni istihkamlar kurulurken yıkılmış olmasını kabul etmek gerekir. IV. Murat devrini görmüş olan Evliya Çelebi bu kaleyi şöyle tasvir eder. Dört köşe çok sağlam bir kaledir. Deniz kıyısında düz bir saha üzerine kurulmuştur. Duvarların yüksekliği 20 ziradır. Cenuba doğru bir kapısı vardır. Çevresi 800 kademdir, askerler için 80 hücreyi ihtiva eden buradaki garnizon bir komutan, üç yüz erdir. Sultan Murat tarafından yapılmış bir camii, iki buğday ambarı ve yüz topu vardır.

- Anadoluakavağı Hamamı:

Anadoluakavağı köyünün tek hamamı idi. 1946'da bir harabe halinde bulunuyordu. Belediye şehir rehberinde Mirşah Hamamı sokağı adını taşıdığına göre vakti ile bu isim ile anıldığına hükmettik. Hadikatül Cevaminin kaydına göre köyün adına nisbetle anılan camii Hacı Mehmet Ağa vakfından ve muhakkakki 1964'ten sonra yaptırılmıştır. Halbuki Evliya Çelebi bu tarihten çok evvel yazılmış olan seyahatnamesinde bu hamamdan bahsetmemektedir. Hamam Hacı Ali Reis tarafından yaptırılıp Hacı Mehmet Ağa Vakfı tarafından tecdiden tamir edildiğine, hükmlunabilir. Hamamın Ali Reis camii karşısında olması da bu hükmü doğrulayabilir. Günümüzde hamamın görünürde izi yoktur.

- Midilli Ali Reis Camii:

Anadolukavağı köyündedir. Kagir yapı, çatısının kiremitle örtülü, bodurca tuğla minareli bir camidir. Hadikatül Cevaminin kaydına göre, Arap harfleriyle, "Kıza" lafzı ebced hesabıyla bina tarihini gösterir, bu da 1001 hicri, 1593 Rumî yılına tekabül eder. İlk Banisinin kabri mecsi - din yanındaki mezarlıktadır.

Rivayete göre 1915-16 yıllarında Kavak köyü müthiş bir sel felaketi geçirmiş, o zamanlar bu caminin yanında bir kah - vehane varmış, sel köyde büyük tahribat yaparken mezarlığı da söküp sürüklemiş, cami yanındaki ahşap kahve yıkılmış. İşte bu selde caminin basının Ali Reis'in mezarı da oyul - muş, içinden bir iskelet çıkmış, köylü tarafından tekrar kabre konup taşıda dikilmiş.

Bu cami son yıllarda onarılmıştır. Son cemaat yerinin cephesi baştan elden geçirilen yapı, Mehmet Efendi mahallesindedir. Midilli Hacı Reis'in 1592'de namazgah yerinde yaptırdığı kaydedilen yapı 19. yüzyılda Kavaklı Mehmet Paşa tarafından çatısı askıya alınarak yenileştirilmiştir.

Dikdörtgen bir alanı kaplayan minare ana mekanın kuzeybatı köşesinde yer alır. Mihrap cephesinde, mihrabın arkasına rastlayan yerde kör bir pencere şekli vardır. Dört köşede kesme taşlarla kuvvetlendirilmiş olan dış görünüşe kademeli yuvarlak kemerlerle belirtilmiş ana mekanın yüksek pencereleri saçak altına çeviren firiz ve kademeli, saçak hakimdir. Son cemaat yeri bölümünün cephe pencereleri, yuvarlak kemerli, yan pencereleri küçük ve düzdür. Çok pencereli ve iki katlı bir düzene sahip olan son cemaat yeri cephesine camlı bir sundurma eklenmiştir. Aydınlık bir iç mekana ve son cemaat yerine sahip olan yapının ana mekanı kare plan gösterir. ve kuzeyine altı ağaç direğe oturtulmuş ortadanyarım yuvarlak bir çıkma yapan mahvil kaplar. Bunun sol tarafıda kafesli koruluklarla ayrılmıştır. Ahşap tavanın duvarla bağlantısı bağdadi tekniğinde yumuşatılmıştır.

- Evriye Hatun Çeşmesi

Anadolukavağı'nda iskele meydanındadır. Hitabesi bugün mevcut değildir. Denize bakan cephesinin ayna taşının üst kısmında, boş bir mermer levha bulunmaktadır. Bunun kitabe taşı olup, yazısının silinmiş veya çeşme tamir edilirken sökülmiş veya ters monte edilmiş olabileceği düşünülebilir.

- Fatma Hatun Çeşmesi

Yatık dikdörtgen prizma şeklinde olan mermer çeşmenin Kavaklı Ahmet Paşa yalısından şimdi bulunduğu yere getirildiği söylenmektedir. Mermer haznenin geniş olan cephesinde üçer olan yan cephelere de, birer musluk konulmuştur.

- Yoros Kalesi

Bugün Anadolukavağı'nda, hakim örgüç şeklinde bir tepenin üstüne kaplayan Yoros kalesinin bu adının Hlëron (Kutsal yer), Ourios (uygun rüzgarlar) ya da Oros (dağ) isimlerinden birinden kaynaklandığı sanılmaktadır. Bizans İmparatorluğu VIII. Mikhael tarafından İstanbul latinlerden alındıktan sonra 1261-1282 tarihleri arasında yapılmıştır.

Bizans devri içinde yapılmış olmakla beraber, son Bizans devrinde XIV. yüzyıl içlerinde 1348'den itibaren kısa bir süre için Cenovalıların eline geçmiş ve aynı yüzyılın sonlarında da Boğaziçi'nin Anadolu yakasına tamamen hakin olan Osmanlılar tarafından alınarak tamir edildikten sonra hayli uzun süre kullanılmıştır. Nitekim büyük Dünya Coğrafyası'nı 18. yüzyıl sonları ile 19. yüzyıl başlarında yazan P.G. Inciciyan Yoros kalesi içinde 25 evlik bir Türk Mahallesi bulunduğunu ve kalede muhafız olarak hala bir dizdar idaresinde 20 kişilik bir müfrezenin barındığını yazmaktadır. Ayrıca burada "...Surun biraz ötesinde ormanlıkta, kalemin zaptı esnasında ölen askerlerin mezarları vardır ve burası halen şehitlik adını taşır...." demek sureti ile ilgi çekici bir bilgi de verir. Böylece kalenin Türkler tarafından

fethinin bir çarpışma ile olduğunun hatırasının çok uzun süre yaşadığı anlaşılır.

Çok etraflı ve ilmi şekilde incelenmesi gerekli bir eser olan Yoros kalesini 14. yüzyıl sonlarında Türk idaresine geçmiş olduğunu kesinlikle biliyoruz. I. Yıldırım Beyazıd-ın kara yolu ile Koca ilinden 1319'da kalabalık bir kuvvetle gelerek Yoros'a çıktığı, buradan da Yahşi Bey'i göndererek Şile hisarını teslim aldığı Aşıkpaşazade yazmaktadır. Yıldırım Beyazıd bundan sonra Güzelcehisar denilen Anadoluhisarı'nı ve İstanbul'u ele geçirmek için teşebbüslere girmiştir. Yoros'un Ankara savaşından sonra da bir süre Türkler elinde kaldığı anlaşılmıştır. 1391'den en azından 1414'e kadar Türk idaresinde kalan Yoros kalesinin bundan sonra da Türklerin elinde bulunup bulunmadığı ise bilemiyoruz.

Timur'un yanına gitmek üzere Boğaziçi'nden bir yelkenli ile 1403'de geçen İsyanyol elçisi o sırada bu kalenin bakımlı olduğunu ve içinde bir Türk garnizonunun bulunduğunu bildirir. Halbuki karşı taraftaki kale harap ve terkedilmiş durumda idi. Yoros kalesi bugün de karşısındakine nazaran kıyaslanamayacak derecede iyi durumdadır. Bu Anadolu yakasından dolaydır. 16. yüzyılda da Yoros kalesi bakımlı idi ve boğazın Türk koruma sisteminin bir parçası olarak görevini sürdürdüğü anlaşılmaktadır.

İmparatorluğun hemen her tarafındaki kıyı kalelerini tamir ettiren veya yeni olarak yaptıran II. Beyazıd (1481-1512) zamanında Yoros kalesi de tamir edilerek içinde Yoros kalesi mescidi denilen bir ibadet yeri yaptırmış, kale dizdarı Mehmet Ağa'da bir hamam inşa ettirmiştir. Böylece Yoros Kalesi Türk devrinde de 18.yüzyıl içlerine kadar görevine devam etmiştir. Bugün kale içinde hamam ve mescidin yerlerini gösterecek bir iz veya kalıntıya rastlanılamamıştır.

Duvarlarının örgülerinde üç ayrı teknik ve dolayısı ile üç ayrı devir görülen kalemin malzemesinde yer yer devşirme

parçaları da görülür. Nitekim çifte kuleli esas girişin dışında ve sağ tarafta duvara gömülü 6.yüzyıl üslubunda bir Bizans korkuluk levhası parçası dikkati çeker.

Doğudan batıya beşyüz metre kadar bir uzunlukta yayılan Yoros kalesi Karadeniz'e paralel olarak araziye yerleşmiştir. Kalenin genişliği 60-130 m. arasında değişmektedir. Bu tahkimat Boğaz tarafından olanı daha alçak iki tepenin üstünü kaplamaktadır. Kalenin en kuvvetli kesimi, yüksek tepenin doğuya yani Anadolu'ya bakan tarafıdır. Bu da Yoros kalesinin boğaz girişini kontrol etmekle görevli bir tahkimat olmakla beraber, kara tarafından yani, Anadolu'dan gelebilecek bir tehlikeye karşı düşünüldüğünü gösterir. Yoros kalesinin inşaatı taş ve tuğla dizileri halinde yapılmış, taşların büyük bir kısmı hatta belki de hepsi antik veya erken Bizans devrine ait devşirme malzemeden sağlanmıştır.

Bunların aralarında belirli olarak işlenmiş mimari parçalarda görülebilmektedir. Kalenin esas girişi doğu tarafında ve 120 m. yükseklikteki bir tepe üzerinde olan en hakim kısmındadır. Yirmi metre kadar yükseklikteki yuvarlak iki burç arasında açılan bu tuğla kemerli giriş sonraları örülerek battal edilmiştir. Kapının devşirme malzemeden mermer bir çerçevesi vardır.

Yoros kalesinin en gösterişli ve en kuvvetli kısmı olan doğu bölümündeki çifte kule güzel bir mimari eseridir. Cephede yarım yuvarlak, arkada ise düz olan bu kulelerin işleri dört kolu eşit bir haç biçiminde yapılmış olup, bu yüksek mekanın dört kuvvetli kemerlerin ortasındaki kare kısım tuğladan bir kubbeli tonoz ile örtülmüştür. Her iki kulede de bu mekanların üstünde birer kat bulunmaktadır. Doğuya birer pencere ile açılan bu üst katlar, duvar tekniğinin farklı oluşundan anlaşıldığına göre, geç bir devirde yükseltilmiştir. Bugün bu üst katlar oldukça yıkılmış durumdadır. İki kule arasında kalan kapı geçidi üstünde de bir katın bulunduğu ve buradan aşağıya bir kafes

kapının indiği anlaşılmaktadır. Doğudan yani Anadolu'dan gelecek tehlikelere karşı bu kapı gerek dıştan, gerek içe - riden örölerek kapatılmış ve kapı geçidi de kapalı mekan haline gelmiştir. 16. yüzyıl sonunda kalenin bütün kuleleri gibi, doğudaki bu iki büyük burcun üstleri de külâhlar ile örtölür. Her iki büyük burcun avluya bakan iç cephelerinde gerek sağda, gerek solda birtakım kemerler görölmektedir. Bunlardan güney tarafta bulunan iki tanesinin içindeki satıhlarda azda olsa tuğla ile yapılmış bir süslemenin izleri vardır. Bu tür süsleme Bizans yapı sanatında 13-14.yüzyıl - larda çok kullanılmıştır. Ayrıca kuzey burcun içine açılan kapının kemeri de dikkate değer bir tekniktir. Kemer al - ternatif olarak iki tuğla ve bir taşın sıralanması sureti ile yapılmıştır. Bu da Bizans mimarisinin son devrinde kul - lanılan bir teknik özelliğdir.

Yoros kalesinin önemine nazaran şimdiye kadar yeterli ola - rak incelendiği söylenemez. Kalenin iyi ve doğru bir röle - vesinin çıkarılması gerekmektedir. Tarihçesi üzerinde daha derinine araştırmalara ihtiyaç vardır. Yoros kalesi hakkın - da Evliya Çelebi'nin kısa nesrinde şöyle demektedir: "Kavak kasabasının şimalinde, bir şeddadi siyah renk kaledir. İçinde 200 kadar İslam haneleri ve Yıldırım Hanın bir camii vardır. Bu kaleyi Yıldırım Han feth etmiş bırakmıştır. Fatih Sultan Mehmet tamir edip, içine asker koydu; çevresi 2 bin adımdır. Dört bir yanı kestane ormanıdır. Halk cümle odunculardır. Bu kale halkı Karadeniz'de kazak şaykaları görünce ateş yakıp etraf köylere haber verirler". [32].

Tablo 4.16. Anadolukavağı'ndaki Mevcut Dinlenme Tesisleri
(12.11.1989)

Tesisin Adı	Kapasitesi (Kişi)	En Yoğun Çalıştığı Aylar
1 Mercan Restaurant	50	Yaz ayları
2 Sarıçiçek Lokantası	40	Mayıs-Haziran-Temmuz Ağustos
3 Doğanay Restaurant	100	Yaz Ayları
4 Altın Balık Restaurant	60-70	Haziran-Temmuz- Ağustos-Eylül
5 Sahil Restaurant	20	Haziran-Temmuz- Ağustos-Eylül-Ekim
6 Sempati Restaurant	60	Ağustos-Eylül-EKİM
7 Çapari Restaurant	50	Yaz Ayları, Kışın Hafta Sonları
8 Yosun Et ve Balık Restaurant	250	Yaz Ayları
9 Çınaraltı Lokantası	40	Haziran-Temmuz- Ağustos-Eylül
10 Yedigül Et-Balık Lokantası	200	Haziran-Temmuz
11 Aldo Cafeteria	80	Yaz Ayları
12 Kavak Aile Çay Bahçesi	250	Mayıs-Haziran- Temmuz-Ağustos
TOPLAM	1200-1210 Kişi	

Anadolukavağı ile ilgili anket sonuçları şöyledir:

Anadolukavağı'na gelen ziyaretçilerin, geliş sıklığına göre dağılımları

- Ayda birden fazla gelenler	: % 22
- Ayda bir gelenler	: % 21
- Altı ayda bir gelenler	: % 35
- Yılda bir gelenler	: % 9
- Birkaç yılda bir gelenler	: % 13

Anadolukavağı'na gelen ziyaretçilerin % 35'i altı ayda bir gelmeyi tercih etmişlerdir. Yılda bir gelen ziyaretçiler ise % 9'luk bir oranla son sırada yer almışlardır.

Meslek gruplarına göre Anadolukavağı'na gelenleri incele -
diğimizde % 38'lik bir oranla serbest meslek sahibi ziya-
retçileri ilk sırada görmekteyiz. Öğrenci ve işçi grupları
ise % 4'lük (Toplam % 8'lik) oranları ile son sırada yer
almışlardır. Buna göre dağılımı:

- Serbest meslek	: % 38
- Öğrenci	: % 14
- İşçi	: % 4
- Memur	: % 35
- Esnaf - Tüccar	: % 19

Meslek grupları ile geliş sıklığı karşılaştırıldığında,
ziyaretçiler arasında, birinci sırada serbest meslek gru -
bunun % 16'lık bir oranla altı ayda bir gelmeyi tercih et-
tiklerini görüyoruz. (Tablo 4.17).

Ziyaretçilerin yaş gruplarına göre dağılımları:

- 0 - 18 Yaş arası	: % 8
- 19 - 35 Yaş arası	: % 50
- 36 - 50 Yaş arası	: % 26
- 50 Yaşından büyük	: % 16

Gelen ziyaretçilerin yarısı (% 50) 19-35 yaş arası olan
kimseler olup, 0-18 yaş arasındakiler % 8'lik oranla son
sırada yer almışlardır.

~~Yaş grupları ile geliş sıklığını karşılaştırdığımızda, bi-~~
rinci sırada 19-35 yaşları arasındakilerin % 16'lık bir
oranla, altı ayda bir gelmeyi tercih ettikleri görülmüş -
tür (Tablo 4.18).

Ziyaretçilerin öğrenim durumlarına göre dağılımları ise:

- Hiç okumamış	: % 0
- Okur-yazar	: % 0
- İlkokul mezunu	: % 6

- Ortaokul mezunu : % 12
- Lise veya Meslek lisesi : % 36
- Yüksekokul ve sonrası : % 46

Ziyaretçiler arasında hiç okumamış ve okur-yazar olanlara rastlanmamış, ilk sırada ise ziyaretçilerin % 46'sını oluşturan yüksekokul ve sonrası mezunları yer almıştır.

Öğrenim durumu ile geliş sıklığı karşılaştırıldığında, birinci sırada yüksekokul ve sonrası grubundan olan ziyaretçilerin % 16'lık bir oranla altı ayda bir gelmeyi tercih ettikleri görülmüştür (Tablo 4.19).

Ziyaretçilerin Anadolukavağı'ndaki yapılaşma ile ilgili düşünceleri şöyledir:

- Yapılaşma planlı olmalı : % 29
- Yapılaşma kötü : % 9
- Yapılaşma normal : % 25
- Yapılaşma artabilir : % 3
- Yapılaşma durdurulmalı : % 34

Ziyaretçiler Anadolukavağı'nda yapılaşmanın artmamasını ve planlı olmasını istemektedirler.

Öğrenim durumuna göre yapılaşmanın değerlendirilmesi incelendiğinde, birinci sırada yüksekokul ve sonrası grubundaki ziyaretçilerin % 19'luk bir oranla yapılaşmanın durdurulmasını istedikleri görülmüştür (Tablo 4.20).

Anadolukavağı'na gelen ziyaretçilerin tercih nedenleri değişik amaçlar taşımaktadır. Ziyaretçilerin % 72'si birden çok tercih yapmışlardır. Diğer tercih nedenleri ile yüzde-leri şöyledir:

- Doğa güzellikleri ve değerleri : % 11
- Dinlenme tesisleri : % 1
- Restaurant ve lokantaları : % 10

- Tarihi değerler : % 0
- Deniz olanakları : % 4
- Birden çok tercih (Doğa güzel-
likleri-deniz olanakları-tarihi
değerler-restaurant ve lokanta) : % 71
- Diğer nedenler : % 3

Yaş grupları ile tercih nedenleri karşılaştırıldığında, birinci sırada 19-35 yaşları arasındaki ziyaretçilerin % 37'lik bir oranla birden çok nedenle Anadolukavağı'nı seçtikleri görülmüştür (Tablo 4.21).

Anadolukavağı'na gelen ziyaretçiler ulaşım için genellikle özel otomobili tercih etmektedirler. Belediye otobüsü veya minibüsle ulaşım ikinci sırada gelmektedir. Ulaşım şekline göre de dağılım şöyledir:

- Özel otomobil : % 68
- Belediye otobüsü veya minibüs : % 16
- Taksi veya dolmuş : % 1
- Deniz yolu : % 13
- Diğerleri : % 2

Ulaşım şekline göre, özel otomobille gelen ziyaretçiler % 48'lik; meslek gruplarına göre, serbest meslek grubundaki ziyaretçiler % 28'lik; öğrenim durumuna göre de, yüksek okul ve sonrası grubundaki ziyaretçiler % 31'lik bir oranla, birden çok nedenle Anadolukavağı'nı seçmişlerdir. (Tablo 4.22, 4.23, 4.24).

Anadolukavağı'na gelen ziyaretçilerin ilçelere göre dağılımları şöyledir:

- Adalar : % 0
- Bakırköy : % 14
- Beşiktaş : % 8
- Beykoz : % 11
- Beyoğlu : % 1

- Büyükçekmece	: % 10
- Eminönü	: % 0
- Eyüp	: % 0
- Fatih	: % 0
- G.O.paşa	: % 0
- Kadıköy	: % 24
- Kağıthane	: % 1
- Kartal	: % 6
- K.Çekmece	: % 2
- Sarıyer	: % 9
- Şile	: % 0
- Şişli	: % 3
- Ümraniye	: % 1
- Üsküdar	: % 16
- Yalova	: % 0
- Zeytinburnu	: % 0
- Başka il	: % 4

Anadolukavağı'na gelen ziyaretçilerin çoğu (% 24'ü) Kadıköy ilçesinden gelmektedir. Kadıköy'ü Üsküdar (% 16) ve Bakırköy (% 14) ilçeleri izlemiştir.

İlçeler ile tercih nedenleri karşılaştırıldığında birinci sırada Kadıköy'den gelen ziyaretçilerin % 16'lık bir oranla birden fazla nedenle Anadolu kavağı'nı seçtikleri görülmüştür (Tablo 4. 25).

Anadolukavağı'na gelen ziyaretçilerin aylık gelir gruplarına göre de dağılımları şöyledir:

- Aylık geliri 500 bin TL.ye kadar	: % 14
- 500 bin - 1 milyon TL. arası	: % 20
- 1 Milyon - 2 Milyon TL. arası	: % 41
- 2 Milyon TL'den fazla	: % 25

Aylık gelir gruplarına göre tercih nedenleri incelendiğinde, birinci sırada aylık geliri 1 milyon-2 milyon TL. arası olan ziyaretçilerin % 28'lik bir oranla birden çok

nedenle Anadolukavağı'nı seçtikleri görülmüştür.
(Tablo 4.26).

İlçelere göre geliş sıklığı incelendiğinde ise, ilk sırada Kadıköy'den gelen ziyaretçilerin yer aldığı görülmüştür. Kadıköy'den gelen ziyaretçiler % 11'lik bir oranla altı ayda bir gelmeyi tercih etmişlerdir. Ulaşım şekline göre de özel otomobille gelen ziyaretçiler % 25'lik bir oranla birinci sırada yer almışlardır ve altı ayda bir gelmeyi tercih etmişlerdir. Aylık geliri 1 milyon-2 milyon TL. arasındaki ziyaretçiler de % 13'lük bir oranla, yine altı ayda bir gelmeyi tercih etmişlerdir (Tablo 4.27, 4.28, 4.29).

Aylık geliri 2 milyon TL'den fazla olan ziyaretçiler, özel otomobil dışında başka bir ulaşım aracını tercih etmemişlerdir. Belediye otobüsü veya minibüsle ulaşımı en fazla tercih eden ziyaretçiler ise, aylık geliri 500 bin TL'ye kadar olan ziyaretçilerle 500 bin - 1 milyon TL. arası olan ziyaretçiler olmuştur (Tablo 4.30).

Tablo:4.17. Meslek Gruplarına Göre Geliş Sıklığı

ANADOLU KAVAĞI	Ayda Birden Fazla (%)	Ayda Bir (%)	Altı Ayda Bir (%)	Yılda Bir (%)	Birkaç Yılda Bir (%)
Serbest Meslek (%)	10	6	16	2	4
Öğrenci (%)	-	1	-	2	1
İşçi (%)	-	2	1	1	-
Memur (%)	7	7	12	3	6
Esnaf Tüccar (%)	5	5	6	1	2

Tablo:4.18. Yaş Gruplarına Göre Geliş Sıklığı

ANADOLU KAVAĞI	Ayda Birden Fazla (%)	Ayda Bir (%)	Altı Ayda Bir (%)	Yılda Bir (%)	Birkaç Yılda Bir (%)
0-18 Yaş Arası (%)	2	1	4	-	1
19-35 Yaş Arası (%)	12	13	16	5	4
36-50 Yaş Arası (%)	7	5	7	4	3
50 Yaşında Büyük (%)	1	2	8	-	5

Tablo:4.19.Öğrenim Durumuna Göre Geliş Sıklığı

ANADOLUKAVAĞI	Ayda Birden Fazla (%)	Ayda Bir (%)	Altı Ayda Bir (%)	Yılda Bir (%)	Birkaç Yılda Bir (%)
Hiç Okumamış (%)	-	-	-	-	-
Okur-Yazar (%)	-	-	-	-	-
İlkokul Mezunu (%)	-	3	1	-	2
Ortaokul Mezunu (%)	1	3	4	1	3
Lise Veya Meslek Lisesi Mezunu (%)	11	6	14	2	3
Yüksekokul Ve Sonrası (%)	10	9	16	6	5

Tablo:4.20. Öğrenim Durumuna Göre Yapılaşmanın Değerlendirilmesi

ANADOLUKAVAĞI	Yapılaşma Planlı Olmalı (%)	Yapılaşma Kötü (%)	Yapılaşma Normal (%)	Yapılaşma Artabilir (%)	Yapılaşma Durdurulmalı (%)
Hiç Okumamış (%)	-	-	-	-	-
Okur-Yazar (%)	-	-	-	-	-
İlkokul Mezunu (%)	4	-	2	-	-
Ortaokul Mezunu (%)	3	-	5	1	3
Lise Veya Meslek Lisesi Mezunu (%)	9	4	11	-	12
Yüksekokul Ve Sonrası (%)	13	5	7	2	19

Tablo:4.21.Yaş Gruplarına Göre Tercih Nedeni

ANADOLU KAVAĞI	Doğa Güzel. Ve Değ. (%)	Tarihi Değer- ler (%)	Dinlen- me Te- sisleri (%)	Rest. ve Lo- kanta (%)	Ucuz Olması (%)	Deniz Olanak- ları (%)	Birden Çok Tercih (%)	Diğer- leri (%)
0-18 Yaş Arası (%)	1	-	-	1	-	-	6	-
19-35 Yaş Arası (%)	5	-	1	4	-	3	37	-
36-50 Yaş Arası (%)	3	-	-	1	-	-	21	1
50 Yaşından Büyük (%)	2	-	-	4	-	1	7	2

Tablo:4.22.Ulaşım Şekline Göre Tercih Nedeni

ANADOLU KAVAĞI	Doğa Güzel. Ve Değ. (%)	Tarihi Değer- ler (%)	Dinlen- me Te- sisleri (%)	Rest. ve Lo- kanta (%)	Ucuz Olması (%)	Deniz Olanak- ları (%)	Birden Çok Tercih (%)	Diğer- leri (%)
Özel Otomobil (%)	8	-	-	6	-	3	48	3
Belediye Oto,Veya Minübüs (%)	2	-	-	3	-	-	11	-
Taksi Veya Dolmuş (%)	-	-	1	-	-	-	-	-
Deniz Yolu (%)	1	-	-	1	-	1	10	-
Diğerleri (%)	-	-	-	-	-	-	2	-

Tablo:4.23.Meslek Gruplarına Göre Tercih Nedeni

ANADOLU KAVAĞI	Doğa Güzel. Ve Değ. (%)	Tarihi Değer- ler (%)	Dinlen- me Te- sisleri (%)	Rest. Lokan- ta (%)	Ucuz Olması (%)	Deniz Olanak- ları (%)	Birden Çok Tercih (%)	Diğer- leri (%)
Serbest Meslek (%)	3	-	-	5	-	1	28	1
Öğrenci (%)	1	-	-	-	-	-	3	-
İşçi (%)	1	-	-	-	-	-	3	-
Memur (%)	6	-	-	2	-	3	23	1
Esnaf Tüccar (%)	-	-	1	3	-	-	14	1

Tablo:4.24. Öğrenim Durumuna Göre Tercih Nedeni

	Doğa Güzel Ve Değ. (%)	Tarihi Değer- ler (%)	Dinlen- me Te- sisleri (%)	Rest. Lokan- ta (%)	Ucuz Olması (%)	Deniz Olanak- ları (%)	Birden Çok Tercih (%)	Diğer- leri (%)
Hiç Okumamış (%)	-	-	-	-	-	-	-	-
Okur- Yazar (%)	-	-	-	-	-	-	-	-
İlkokul Mezunu (%)	-	-	1	1	-	-	4	-
Ortaokul Mezunu (%)	2	-	-	-	-	-	10	-
Lise Veya Meslek Lisesi (%)	3	-	-	4	-	1	26	2
Yüksekokul ve Sonrası (%)	6	-	-	5	-	3	31	1

Tablo:4.25 İlçelere Göre Tercih Nedeni

ANADOLU KAVAĞI	Doğa Güzel. Ve Değ. (%)	Tarihi Değer- ler (%)	Dinlen- me Te- sisleri (%)	Rest. Ve Lo- kanta (%)	Ucuz Olması (%)	Deniz Olanak- ları (%)	Birden Çok Tercih (%)	Diğer- leri (%)
Adalar (%)	-	-	-	-	-	-	-	-
Bakırköy (%)	1	-	-	1	+	1	11	-
Beşiktaş (%)	-	-	-	-	-	1	7	-
Beykoz (%)	2	-	-	2	+	1	6	-
Beyoğlu (%)	-	-	-	-	-	-	1	-
B.Çekme. (%)	-	-	-	-	-	-	-	-
Eminönü (%)	-	-	-	-	-	-	-	-
Eyüp (%)	-	-	-	-	-	-	-	-
Fatih (%)	-	-	-	-	-	-	-	-
G.O.Paşa (%)	-	-	-	-	-	-	-	-
Kadıköy (%)	5	-	-	1	-	1	16	1
Kağıthane. (%)	-	-	-	-	-	-	1	-
Kartal (%)	-	-	-	1	-	-	4	1
K.Çekme. (%)	-	-	-	-	-	-	2	-
Sarıyer (%)	-	-	-	1	-	-	8	-
Şile (%)	-	-	-	-	-	-	-	-
Şişli (%)	-	-	-	2	-	-	1	-
Umraniye (%)	-	-	-	-	-	-	1	-
Üsküdar (%)	2	-	1	1	-	-	12	-
Yalova (%)	-	-	-	-	-	-	-	-
Z.Burnu (%)	-	-	-	-	-	-	-	-
Başka İl (%)	1	-	-	1	-	-	1	1

Tablo:4.26. Aylık Gelir Gruplarına Göre Tercih Nedeni

ANADOLU KAVAĞI	Doğa Güzel. Ve Değ. (%)	Tarihi Değer- ler (%)	Dinlen- me Te- sisleri (%)	Rest. Ve Lo- kanta (%)	Ucuz Olması (%)	Deniz Olanak- ları (%)	Birden Çok Tercih (%)	Diğer- leri (%)
Aylık Gelir 500 Bin TL. ye Kadar (%)	3	-	1	2	-	-	8	-
500 Bin-1 Milyon TL. Arası (%)	1	-	-	3	-	-	16	-
1 Milyon-2 Milyon TL. Arası (%)	6	-	-	2	-	-	28	1
2 Milyon TL'den Fazla (%)	1	-	-	3	-	-	19	2

Tablo:4.27. İlçelere Göre Geliş Sıklığı

ANADOLU KAVAĞI	Ayda Bir- den Fazla (%)	Ayda Bir (%)	Altı Ayda Bir (%)	Yılda Bir (%)	Birkaç Yılda Bir (%)
Adalar (%)	-	-	-	-	-
Bakırköy (%)	3	5	2	1	3
Beşiktaş (%)	1	1	5	1	-
Beykoz (%)	6	4	1	-	-
Beyoğlu (%)	-	1	-	-	-
B.Çekmece (%)	-	-	-	-	-
Eminönü (%)	-	-	-	-	-
Eyüp (%)	-	-	-	-	-
Fatih (%)	-	-	-	-	-
G.O.Paşa (%)	-	-	-	-	-
Kadıköy (%)	4	3	11	3	3
Kağıthane (%)	-	-	1	-	-
Kartal (%)	1	1	2	1	1
K.Çekmece (%)	-	-	2	-	-
Sarıyer (%)	1	4	2	1	1
Şile (%)	-	-	-	-	-
Şişli (%)	1	-	1	-	1
Ümraniye (%)	-	-	1	-	-
Üsküdar (%)	5	2	6	2	1
Yalova (%)	-	-	-	-	-
Z.Burnu (%)	-	-	-	-	-
Başka İl (%)	-	-	1	-	3

Tablo:4.28. Ulaşım Şekline Göre Geliş Sıklığı

ANADOLU KAVAĞI	Ayda Bir- den Fazla (%)	Ayda Bir (%)	Altı Ayda Bir (%)	Yılda Bir (%)	Birkaç Yılda Bir (%)
Özel Otomo- bil (%)	17	11	25	7	8
Belediye Oto- büsü veya Minibüs (%)	4	4	5	1	2
Taksi Veya Dolmuş (%)	-	-	-	-	1
Deniz Yolu (%)	-	6	5	1	1
Diğerleri (%)	1	-	-	-	1

Tablo:4.29.Aylık Gelir Gruplarına Göre Geliş Sıklığı

ANADOLUKAĞI	Ayda Bir- den Fazla (%)	Ayda Bir (%)	Altı Ayda Bir (%)	Yılda Bir (%)	Birkaç Yılda Bir (%)
Aylık Geliri 500 Bin TL'ye Kadar (%)	2	1	5	-	6
500 Bin-1 Milyon TL. Arası (%)	6	6	6	-	2
1 Milyon-2 Mil- yon Arası (%)	10	8	13	7	3
2 Milyon TL'den Fazla (%)	4	6	11	2	2

Tablo:4.30.Aylık Gelir Gruplarına Göre Ulaşım Şekli

ANADOLUKAĞI	Özel Otomobil (%)	Belediye Otobüsü (%)	Taksi-Dol- muş (%)	Deniz Yolu (%)	Diğerleri (%)
Aylık Geliri 500 Bin TL'ye Kadar (%)	2	7	1	3	1
500 Bin-1 Milyon TL. Arası (%)	10	7	-	2	1
1 Milyon-2 Mil- yon TL. Arası (%)	31	2	-	8	-
2 Milyon TL'den Fazla (%)	25	-	-	-	-

4.2.8. Anadolukavağı'nın Sorunları

A- Yöreye Gelen Ziyaretçilere Göre:

- Yöreye ulaşımı sağlayanyolun bazı yerlerde dar oluşu ve ulaşım aracı az olması nedeniyle ulaşım zorluğu,
- Yöreye giriş resmiyeti ve askeriye'nin yaptığı kontrol (Bugün yapılmıyor)
- Altyapı eksikliği ve tuvalet olmayışı,
- Tesislerin az oluşu, bakımsız olmaları ve servis hizmetlerinin yetersiz olması,
- Yörenin pahalı oluşu ve zabitanın gıda denetimlerini yapmayışı,
- Meydan trafiğinin düzensiz oluşu ve çok ufak bir alana sıkışması,
- Esnafın nazik ve içten olmayışı,
- Yörede su bulunmaması,
- Mahallelerin dar olması,
- Denizin kirli olması ve piknik yapılamaması,
- Otopark sorunu,
- Serbest oturacak alanların olmayışı ve yeşil alanların yeterli olmaması.

B- Yöredeki Tesis Sahiplerine Göre:

- Ulaşım güçlüğü,
- Tuvaletin olmayışı,
- Çocuk parklarının olmaması,
- Temizlik işlerindeki aksaklıklar, çöplerin zamansız toplanması,
- Gerekli denetlemelerin yapılmaması,
- Restaurantlara deniz üzerinde yer gösterilmesi,
- Yörenin turizmne gerekli önemin verilmemesi.

C. Köy Muhtarı Nurettin Sarıçiçek'e Göre:

- Altyapı çalışmaları 1987 yılında tamamlandığından, bu konuyla ilgili bir problem yok,

- Anadolukavağı'nın alanı küçük olduğundan dolayı, trafik ile ilgili sorunlar ortaya çıkmaktadır. Bu yüzden trafiğin düzenlenmesi gerekmektedir,
- Anadolukavağı'nda sağlık ocağının olmayışı,
- PTT ve elektrik konularındaki sorunlar (Telefon santralının yetersizliği yüzünden iyi haberleşememe).

Fotoğraf 4.7. Anadolukavağı'nın Genel Görünüşü

Fotoğraf 4.8. Balıkçı Motorları ve İskele

Fotoğraf 4.9. Yoros Kalesi

Fotoğraf 4.10. Yoros Kalesi'nden Boğazın Eşsiz Görünüşü

Fotoğraf 4.11. Anadolukavağı'nın Her Zamanki Cıvıl Cıvıl Hali

Fotoğraf 4.12. Anadolukavağı'nın Merkezindeki Yoğun Yaya Trafiği

Fotoğraf 4.13. Daracık Sokaklardaki Taşıtlar

Fotoğraf 4.14. Anadolukavağı'nın Turistik Dükkanları

4.3. KARAKULAK (DERESEKİ)

4.3.1. Karakulak'ın Konumu ve Ulaşımı

Dereseki köyü Akbaba köyünden yaklaşık 1 km. Beykoz iskelesinden ise 6 km. uzaklıktadır.

İstanbul'un mesireleri arasında şöhreti en yaygın olanlardan birisi de, başta ulu çınarlar olmak üzere çeşitli ağaçların meydana getirdiği koruluklar içerisindeki Sultaniye mesiresi idi. Sultan II. Beyazıd'dan sonra birçok Osmanlı Padişahının rağbet ettiği bu mesirede, Sultan Selim ok talimleri yaptırmış ve o devirlerin hatırası olan nişantaşları da yakın tarihimize kadar gelmiştir.

İşte, böyle tarihi bir mesire yerinin yakınında, sık ve keşif bir ormanın içerisinde Karakulak suyu bulunmaktadır. Günümüzdeki Dereseki köyünün sınırları içerisinde kalan ve onun güney-doğusuna rastlayan bu orman deniz seviyesinden takriben 200 m. yüksekliktedir [33].

Toplam yüzölçümü 4.847.363 m² olup,
 - 9.700 m² vakıf arazisi,
 - 4.000 m² hazine arazisi,
 - 2.444.000 m² Serdaroğlu özel ormanı,
 - 271.125 m² Müezzinoğlu özel ormanı,
 - 462.250 m² Kestane Pınarı özel ormanı
 - 179.375 m² Bayraktar özel ormanı,
 - 514.875 m² Şifa suyu özel ormanı
 alanlarında kalmaktadır [26].

Köye ulaşım, Beykoz'Dan kalkan belediye otobüsleri, dolmuş veya taksilerle olmaktadır.

4.3.2. Köyün Coğrafi Konumu ve Doğal Yapısı

A- Elmalı Çiftliği ve Mahmut Şevket Paşa Tarafı: Şifa suyu üstünden başlayıp sarı göllerden doğuda bulunan Mahmut Şevket Paşa şosesi batı kısmını takiben Cisoğlu değirmenine

gidecek hat,

B. Güneyde Mahmut Şevket Paşa Köyü ile Cisoğlu değirmeni üzerinden eski araba yolunu takiben Alibahadır yoluna inen hat ile,

C. Batıdaki Anadolu Feneri Akbaba Köyleri Hududu: Alibahadır yolundan taşlı geçidi geçerek Koca meşeyi bulan, Anadolu Feneri ile hudut kesilir ve eski Fener yolunu takiben Deredeki mezarlığı ile Akbaba köyü eski Alibahadır yolu başında Akbaba köyü ile hudut kesilir.

D. Doğudaki Kirazlı Çiftliği Kiraz tarlasından dik aşağı Şifa suyu çeşmesi ve çeşmeden salacak sırtı ile giden patikayı takiben Derman suyu hizasına ve oradan aşağı Derman suyu mevkiine, Derman suyundan Deredeki mezarlığı kıyısına ve eski Alibahadır yolunu takiben Ali Kuzu çamurluğuna ve Fener-Beykoz genel şosesi her iki köyün hududunu tayin eder [27].

Deredeki köyü vadi içinde kurulmuş olup, yol boyu köyüdür. Etrafının ormanlarla kapalı oluşu, köyün tepelere doğru yükselmesine mani olur. Bölge akarsu bakımından zengindir.

Karakulak suyunun kaynağı köyün güney ve kısmen doğusun - dadır. Kaynağın deniz seviyesinden yüksekliği 200 m.yi bulur. Saniyedeki verimi az olan Karakulak suyunun sertlik derecesi 1 olup, içerisinde 0,023 oranında klorür 0,004 oranında organik madde mevcuttur. Nitrit veya amonyak içeren maddelerden tamamen arı bulunmaktadır[34].

Köyün diğer suları Hamam deresi, Müezzinoğlu, Arapoğlu dereleri ile, Sirmakeş, Dere Osman gibi kaynaklardır.

Mevcut bitki türleri Meşe, Kavak, Kestane ve Ihlamurdur [29].

4.3.3. İklim

İstanbul iklimi ile aynıdır denilebilir. Ancak köy çukur bir alanda kurulmuş olduğundan kışları nispeten sert geçer. Kuzeye açık alanlar özellikle soğuğa maruz kalırlar. Kış başlangıcında (Kasım) ve ilkbaharda kesif sis görülür. Sis bazen sabah, bazen gece meydana gelir, 3-5 saat sonra dağılır.

Hakim rüzgarlar: Vadi meltemi haricinde aynı zamanda boğazdan gelen lodos, poyraz gibi rüzgarlardır.

4.3.4. Köyün Kuruluş Ve Yerleşme Özellikleri

Köyün Akbaba ile aynı zamanda kurulduğu ve yaklaşık 500 senelik bir mazisi olduğu tahmin ediliyor. Adını vakti ile köyün deresinde yapılan ve şimdi izi bile kalmamış olan set'ten almıştır. Dereseti olan bu isim zamanla Dereseki haline gelmiş ve böylece kullanılmıştır [28].

Buradaki ormanlara ismini veren Karakulak suyunun keşfinin ilgi çekici bir hikayesi vardır. Sultaniye mesiresi civarındaki has ahırlarda çalışan Karakulak Ahmet Ağa, civarda kaynayan menbaa suları arasından devamlı içtiği bir suyun hasta olan midesine iyi geldiğini neticede sağlığını kazandığını anlar. Ahmet Ağa, bunun üzerine derhal harekete geçer, etrafa sorar, soruşturur; suyun bulunduğu arazinin Cennet ismindeki bir kadına ait olduğunu öğrenir ve ondan birkaç dönümlük yer satın alır. Suyu orada yaptırdığı mütevazı küçük bir çeşmede toplar ve halkın istifadesine sunar. Kısa bir süre içerisinde bu su ismini hemen her tarafta duyurur ve Ahmet Ağa'ya izafeten de Karakulak suyu olarak tanınır [33].

II. Sultan Abdülhamit devrinde padişahın içmesine tahsis edilmiş olduğu için Karakulak suyun çevresinde bir taburluk askeri muhafız birliği devamlı nöbet tutmakta idi [34].

4.3.5. Nüfus ve Nüfus Hareketleri

Dereseki'nin 1985 yılı itibari ile toplam nüfusu 1107 kişidir. Bu nüfusun kadın ve erkek sayısına göre dağılımı:

Erkek : 552

Kadın : 555

24 Ekim 1965 sayımına göre köyün nüfusu:

Erkek : 793

Kadın : 762

Toplam: 1555

Hane Sayısı: 306

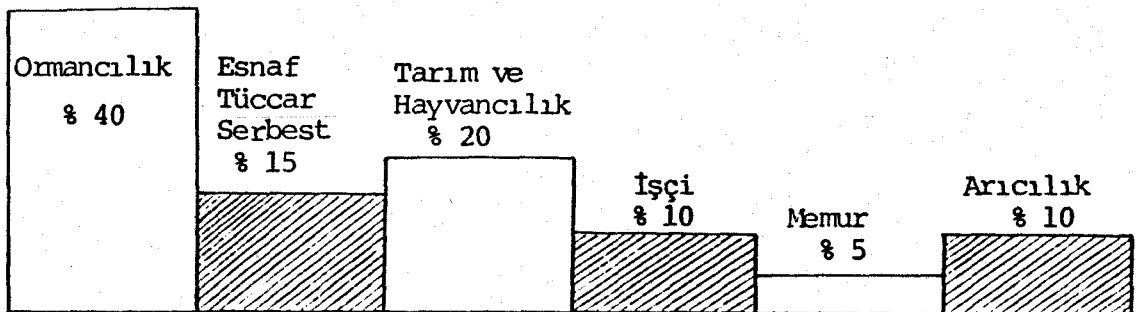
25 Ekim 1970 sayımına göre köyün nüfusu:

Toplam: 1672 [31]

Nüfus 20 yıl içerisinde 448 kişi azalmıştır.

4.3.6. Ekonomik Yapı

Köy halkının büyük bir kısmı ormancılık yaparak geçimini sağlamaktadır. Bu grup toplam nüfusun % 40'ını oluşturmaktadır. % 20'lik bir kısmı da tarım ve hayvancılık yapmaktadır. Nüfusun % 15'i esnaf, tüccar ve serbest olarak, % 10'u işçi olarak ve % 5'i de memur olarak çalışmaktadır. Ayrıca arıcılık yaparak geçimini sağlayanlar ise nüfusun % 10'unu oluşturmaktadırlar

Şekil 4.4. Halkın Geçim Kaynaklarına Göre Dağılımı

4.3.7. Karakulak'ın Rekreasyon Potansiyeli Ve Turizm Aktiviteleri

Karakulak doğal güzellikleri ve değerlerinin yanısıra, suyunun özelliği ile de ziyaretçileri çekmekte; özellikle hafta sonları yoğun bir taleple karşılaşılmaktadır. Yeşille içiçe olan piknik alanı ve restaurantları gelen ziyaretçilere bir yandan hizmet verirken, diğer yandan da rekreatif faaliyetlere olanak sağlamaktadır.

Yörenin meşhur suyu vakıflar tarafından işletilmekte olup, ayrıca orman içinden gelen su, bu tesisin yanında bir çeşmeyle akmaktadır. Sadece suyunun güzelliği için Karakulak'a gelen ziyaretçiler olmaktadır.

Tablo 4.31. Karakulak'ın Mevcut Dinlenme Tesisleri (2.9.1990)

Tesisin Adı	Kapasitesi	Yoğun Olduğu Aylar
1 Karakulak Suyu Aile Gazinosu	150 kişi	Haziran-Temmuz-Ağustos-Eylül
2 Bülbül Yuvası Restaurant (Naci Babanın Yeri)	350-400 kişi	Haziran-Temmuz-Ağustos
Toplam	500-550 kişi	

Karakulak ile ilgili anket sonuçları şöyledir:

Karakulak'a gelen ziyaretçilerin geliş sıklığına göre dağılımları:

- Ayda birden fazla gelenler : % 16
- Ayda bir gelenler : % 27
- Altı ayda bir gelenler : % 30
- Yılda bir gelenler : % 16
- Birkaç yılda bir gelenler : % 11

Gelen ziyaretçilerin % 30'u altı ayda bir gelmeyi tercih etmişlerdir. Birkaç yılda bir gelen ziyaretçiler % 11'lik

bir oranla son sırada yer almışlardır.

Meslek gruplarına göre yöreye gelen ziyaretçileri incelediğimizde, % 36'lık bir oranla serbest meslek grubundan olanları ilk sırada görmekteyiz. Öğrenci grubundan olan ziyaretçiler, gelen ziyaretçilerin % 5'ini oluşturmuş ve son sırada yer almıştır. Buna göre dağılım:

- Serbest meslek	: % 36
- Öğrenci	: % 5
- İşçi	: % 16
- Memur	: % 21
- Esnaf-tüccar	: % 22

Meslek grupları ile geliş sıklığı karşılaştırıldığında, ziyaretçiler arasında birinci sırada serbest meslek grubunun % 14'lük bir oranla ayda bir gelmeyi tercih ettiklerini görüyoruz (Tablo 4..32)

Ziyaretçilerin yaş gruplarına göre dağılımları:

- 0-18 yaş arası	: % 2
- 19-35 yaş arası	: % 60
- 36-50 yaş arası	: % 31
- 50 yaşından büyük	: % 7

Gelen ziyaretçilerin yarısından fazlası (% 60'ı) 19-35 yaş arası olan kimseler olup, 0-18 yaş arası olan kimseler de % 2'lik bir oranla son sırada yer almıştır.

Yaş grupları ile geliş sıklığı karşılaştırıldığında, birinci sırada 19-35 yaşları arasındakilerin % 22'lik bir oranla, altı ayda bir gelmeyi tercih ettikleri görülmüştür (Tablo 4. 33)

Ziyaretçilerin öğrenim durumlarına göre dağılımları ise:

- Hiç okumamış	: % 0
----------------	-------

- Okur-yazar	:	0
- İlkokul mezunu	:	% 13
- Ortaokul mezunu	:	% 25
- Lise mezunu	:	% 36
- Yüksekokul ve sonrası	:	% 26

Ziyaretçiler arasında, ilk sırada lise veya meslek lisesi mezunu olanlar yer almıştır ve gelen ziyaretçilerin % 36 sını oluşturmuştur. Hiç okumamış ve okur-yazar grubundan olan ziyaretçilere rastlanmamış, ilkokul mezunları % 13 lük bir oranla gelen ziyaretçiler arasında son sırada yer almıştır.

Öğrenim durumu ile geliş sıklığı karşılaştırıldığında, birinci sırada lise veya meslek lisesi mezunu ziyaretçilerin % 13'lük bir oranla altı ayda bir gelmeyi tercih ettikleri görülmüştür (Tablo 4.34)

Ziyaretçilerin Karakulak'taki yapılaşma ile ilgili düşünceleri şöyledir:

- Yapılaşma planlı olmalı	:	% 32
- Yapılaşma kötü	:	% 3
- Yapılaşma normal	:	% 4
- Yapılaşma artabilir	:	% 1
- Yapılaşma durdurulmalı	:	% 60

Ziyaretçiler Karakulak'ta yapılaşmanın artmamasını, doğal güzellik ve değerlerin korunarak, yörenin özelliklerini yitirmemesini istemektedirler.

Öğrenim durumuna göre yapılaşmanın değerlendirilmesi incelendiğinde, birinci sırada yüksekokul ve sonrası grubundan olan ziyaretçilerin % 20'lik bir oranla yapılaşmanın artmasını istedikleri görülmüştür (Tablo 4.35)

Karakulak'a gelen ziyaretçilerin yöreyi tercih etmelerinin nedenleri değişik amaçlar taşımaktadır. Ziyaretçilerin

% 55'i birden çok nedenle Karakulak'ı tercih etmişlerdir. Diğer tercih nedenleri ile yüzdeleri şöyledir:

- Doğa güzellikleri ve değerleri : % 40
- Restaurant ve lokantaları : % 5
- Ucuz olması : % 0
- Birden çok tercih (doğa güzel-
likleri-dinlenme tesisleri-
ucuz olması-misafirperverlik...) : % 55
- Diğerleri : % 0

Yaş grupları ile tercih nedenleri karşılaştırıldığında, birinci sırada 19-35 yaşları arasındaki ziyaretçilerin % 29'luk bir oranla birden çok nedenle Karakulak'ı tercih ettikleri görülmüştür (Tablo 4.36).

Karakulak'a gelen ziyaretçiler ulaşım için genellikle özel otomobili tercih etmektedirler. Belediye otobüsü veya minibüsle ulaşım ikinci sırada yer almaktadır. Ulaşım şekline göre de dağılım şöyledir:

- Özel otomobil : % 87
- Belediye Otobüsü veya Minibüs : % 9
- Taksi veya dolmuş : % 4

Ulaşım şekline göre özel otomobille gelen ziyaretçiler % 46'lık; meslek gruplarına göre serbest meslek grubundaki ziyaretçiler % 22'lik; öğrenim durumuna göre de lise veya meslek lisesi mezunu ziyaretçiler % 21'lik bir oranla birden çok nedenle Karakulak'ı tercih etmişlerdir (Tablo 4.37, 4.38, 4.39).

Karakulak'a gelen ziyaretçilerin ilçelere göre dağılımları şöyledir:

- Adalar : % 0
- Bakırköy : % 2
- Beşiktaş : % 4
- Beykoz : % 19
- Beyoğlu : % 2

- Büyükçekmece	: % 1
- Eminönü	: % 3
- Eyüp	: % 3
- Fatih	: % 4
- G.Osmanpaşa	: % 4
- Kadıköy	: %13
- Kağıthane	: % 2
- Kartal	: % 7
- Küçükçekmece	: % 0
- Sarıyer	: % 7
- Şile	: % 0
- Şişli	: % 5
- Ümraniye	: % 7
- Üsküdar	: %13
- Yalova	: % 4
- Zeytinburnu	: % 0
- Başka il	: % 0

Karakulak'a gelen ziyaretçilerin büyük bir bölümünün (%19) Beykoz ilçesinden olduğu görülmüştür. Beykoz'u Kadıköy (% 13) ve Üsküdar (% 13) ilçeleri izlemişlerdir.

İlçeler ile tercih nedenleri karşılaştırıldığında, birinci sırada Beykoz'dan gelen ziyaretçilerin % 12'lik bir oranla birden çok nedenle Karakulak'ı tercih ettikleri görülmüş - tür (Tablo 4.40)

Karakulak'a gelen ziyaretçilerin aylık gelir gruplarına göre de dağılımları şöyledir:

- Aylık geliri 500 bin TL.ye kadar	: % 11
- 500 bin - 1 milyon TL. arası	: % 27
- 1 Milyon-2 milyon TL. arası	: % 49
- 2 milyon TL.den fazla	: % 13

Aylık gelir grupları ile tercih nedenleri karşılaştırıldığında, birinci sırada aylık geliri 1 milyon-2 milyon TL. arası olan ziyaretçilerin % 27'lik bir oranla, birden çok nedenle Karakulak'ı tercih ettikleri görülmüştür (Tablo 4.41)

ilçelere göre geliş sıklığı incelendiğinde ise, ilk sırada Beykoz'dan gelen ziyaretçilerin yer aldığı görülmüştür. Beykoz'dan gelen ziyaretçiler % 13'lük bir oranla ayda birden fazla gelmeyi tercih etmişlerdir. Ulaşım şekline göre de, özel otomobille gelen ziyaretçiler % 27'lik bir oranla birinci sırada yer almışlardır ve ayda bir gelmeyi tercih etmişlerdir. Aylık geliri 1 milyon-2 milyon TL. arası olan ziyaretçiler de % 19'luk bir oranla altı ayda bir gelmeyi tercih etmişlerdir (Tablo 4.42,4.43,4.44)

Belediye otobüsü veya minibüsle ulaşımı en fazla tercih eden ziyaretçiler, aylık geliri 500 Bin-1 Milyon TL. arası olan ziyaretçiler olmuştur. Taksi veya dolmuşla ulaşımı tercih eden ziyaretçiler ise, sadece aylık geliri 1 milyon-2 milyon Tl. arası olan ziyaretçilerdir (Tablo 4.45)

Tablo:4.32. Meslek Gruplarına Göre Geliş Sıklığı

KARAKULAK	Ayda Birden Fazla (%)	Ayda Bir (%)	Altı Ayda Bir (%)	Yılda Bir (%)	Birkaç Yılda Bir (%)
Serbest Meslek (%)	7	14	9	5	1
Öğrenci (%)	-	-	2	2	1
İşçi (%)	4	2	6	1	3
Memur (%)	3	4	6	5	3
Esnaf Tüccar (%)	2	7	7	3	3

Tablo:4.33. Yaş Gruplarına Göre Geliş Sıklığı

KARAKULAK	Ayda Birden Fazla (%)	Ayda Bir (%)	Altı Ayda Bir (%)	Yılda Bir (%)	Birkaç Yılda Bir (%)
0-18 Yaş Arası (%)	1	-	1	-	-
19-35 Yaş Arası (%)	8	12	22	9	9
36-50 Yaş Arası (%)	4	13	7	5	2
50 Yaşından Büyük (%)	3	2	-	2	-

Tablo:4.34.Öğrenim Durumuna Göre Geliş Sıklığı

KARAKULAK	Ayda Birden Fazla (%)	Ayda Bir (%)	Altı Ayda Bir (%)	Yılda Bir (%)	Birkaç Yılda Bir (%)
Hiç Okumamış (%)	-	-	-	-	-
Okur-Yazar (%)	-	-	-	-	-
İlkokul Mezunu(%)	3	6	2	1	1
Ortaokul Mezunu (%)	6	5	6	3	5
Lise Veya Meslek Lisesi Mezunu (%)	7	5	13	10	1
Yüksekokul Ve Sonrası (%)	-	11	9	2	4

Tablo:4.35. Öğrenim Durumuna Göre Yapılaşmanın Değerlendirilmesi

KARAKULAK	Yapılaşma Planlı Olmalı (%)	Yapılaşma Kötü (%)	Yapılaşma Normal (%)	Yapılaşma Artabilir (%)	Yapılaşma Durdurul- malı (%)
Hiç Okumamış (%)	-	-	-	-	-
Okur-Yazar (%)	-	-	-	-	-
İlkokul Mezunu(%)	4	1	-	-	8
Ortaokul Mezunu (%)	10	1	-	-	14
Lise Veya Meslek Lisesi Mezunu (%)	14	1	2	1	18
Yüksekokul Ve Sonrası (%)	4	-	2	-	20

Tablo:4.36. Yaş Gruplarına Göre Tercih Nedeni

KARAKULAK	Doğa Güzel. Ve Değ. (%)	Tarihi Değer- ler (%)	Dinlen- me Te- sisleri (%)	Rest. ve Lo- kanta (%)	Ucuz Olması (%)	Misa- firper- verlik (%)	Birden Çok Tercih (%)	Diğer- leri (%)
0-18 Yaş Arası (%)	1	-	-	-	-	-	1	-
19-35 Yaş Arası (%)	27	-	-	4	-	-	29	-
36-50 Yaş Arası (%)	11	-	-	1	-	-	19	-
50 Yaşından Büyük (%)	1	-	-	-	-	-	6	-

Tablo :4.37.Ulaşım Şekline Göre Tercih Nedeni

KARAKULAK	Doğa Güzel. Ve Değ. (%)	Tarihi Değer- ler (%)	Dinlen- me Te- sisleri (%)	Rest. ve Lo- kanta (%)	Ucuz Olması (%)	Misa- firper- verlik (%)	Birden Çok Tercih (%)	Diğer- leri (%)
Özel Otomobil (%)	36	-	-	5	-	-	46	-
Belediye Oto.Veya Minübüs (%)	3	-	-	-	-	-	6	-
Taksi Veya Dolmuş (%)	1	-	-	-	-	-	3	-
Deniz Yolu (%)	-	-	-	-	-	-	-	-
Diğerleri (%)	-	-	-	-	-	-	-	-

Tablo:4.38.Meslek Gruplarına Göre Tercih Nedeni

KARAKULAK	Doğa Güzel. Ve Değ. (%)	Tarihi Değer- ler (%)	Dinlen- me Te- sisleri (%)	Rest. Lokan- ta (%)	Ucuz Olması (%)	Misa- firper- verlik (%)	Birden Çok Tercih (%)	Diğer- leri (%)
Serbest Meslek (%)	11	-	-	3	-	-	22	-
Öğrenci (%)	4	-	-	-	-	-	1	-
İşçi (%)	5	-	-	1	-	-	10	-
Memur (%)	11	-	-	-	-	-	10	-
Esnaf Tüccar (%)	9	-	-	1	-	-	12	-

Tablo:4.39. Öğrenim Durumuna Göre Tercih Nedeni

KARAKULAK	Doğa Güzel. Ve Değ. (%)	Tarihi Değer- ler (%)	Dinlen- me Te- sisleri (%)	Rest. Lokan- ta (%)	Ucuz Olması (%)	Misa- firper- verlik (%)	Birden Çok Tercih (%)	Diğer- leri (%)
Hiç Okumamış (%)	-	-	-	-	-	-	-	-
Okur- Yazar (%)	-	-	-	-	-	-	-	-
İlkokul Mezunu (%)	5	-	-	1	-	-	7	-
Ortaokul Mezunu (%)	9	-	-	2	-	-	14	-
Lise Veya Meslek Lisesi (%)	14	-	-	1	-	-	21	-
Yüksekokul ve Sonrası (%)	12	-	-	1	-	-	13	-

Tablo: 4.40. İlçelere Göre Tercih Nedeni

KARAKULAK	Doğa Güzel. Ve Değ. (%)	Tarihi Değer- ler (%)	Dinlen- me Te- sisleri (%)	Rest. Ve Lo- kanta (%)	Ucuz Olması (%)	Misa- firper- verlik (%)	Birden Çok Tercih (%)	Diğer- leri (%)
Adalar (%)	-	-	-	-	-	-	-	-
Bakırköy (%)	1	-	-	-	-	-	1	-
Beşiktaş (%)	2	-	-	-	-	-	2	-
Beykoz (%)	4	-	-	3	-	-	12	-
Beyoğlu (%)	1	-	-	1	-	-	-	-
B.Çekme. (%)	-	-	-	-	-	-	1	-
Eminönü (%)	1	-	-	-	-	-	2	-
Eyüp (%)	2	-	-	-	-	-	1	-
Fatih (%)	2	-	-	1	-	-	1	-
G.O.Paşa (%)	-	-	-	-	-	-	4	-
Kadıköy (%)	7	-	-	-	-	-	6	-
Kağıthane (%)	2	-	-	-	-	-	-	-
Kartal (%)	3	-	-	-	-	-	4	-
K.Çekme. (%)	-	-	-	-	-	-	-	-
Sarıyer (%)	2	-	-	-	-	-	5	-
Şile (%)	-	-	-	-	-	-	-	-
Şişli (%)	4	-	-	-	-	-	1	-
Ümraniye (%)	4	-	-	-	-	-	3	-
Üsküdar (%)	4	-	-	-	-	-	9	-
Yalova (%)	1	-	-	-	-	-	3	-
Z.Burnu (%)	-	-	-	-	-	-	-	-
Başka İl (%)	-	-	-	-	-	-	-	-

Tablo: 4.41 Aylık Gelir Gruplarına Göre Tercih Nedeni

	Doğa Güzel. Ve Değ. (%)	Tarihi Değer- ler (%)	Dinlen- me Te- sisleri (%)	Rest. Ve Lo- kanta (%)	Ucuz Olması (%)	Misa- firper- verlik (%)	Birden Çok Tercih (%)	Diğer- leri (%)
Aylık Gelir 500 Bin TL. ye Kadar (%)	5	-	-	-	-	-	6	-
500 Bin-1 Milyon TL. Arası (%)	10	-	-	2	-	-	15	-
1 Milyon-2 Milyon TL. Arası (%)	20	-	-	2	-	-	27	-
2 Milyon TL'den Fazla (%)	5	-	-	1	-	-	7	-

Tablo:4.42. İlçelere Göre Geliş Sıklığı

KARAKULAK	Ayda Bir- den Fazla (%)	Ayda Bir (%)	Altı Ayda Bir (%)	Yılda Bir (%)	Birkaç Yılda Bir (%)
Adalar (%)	-	-	-	-	-
Bakırköy (%)	-	1	-	-	1
Beşiktaş (%)	-	1	2	1	-
Beykoz (%)	13	4	2	-	-
Beyoğlu (%)	-	-	-	1	1
B.Çekmece (%)	-	1	-	-	-
Eminönü (%)	-	-	1	2	-
Eyüp (%)	-	1	-	1	1
Fatih (%)	-	1	1	1	1
G.O.Paşa (%)	-	-	1	2	1
Kadıköy (%)	-	6	6	-	1
Kağıthane (%)	-	-	1	1	-
Kartal (%)	-	1	4	1	1
K.Çekmece (%)	-	-	-	-	-
Sarıyer (%)	-	2	4	1	-
Şile (%)	-	-	-	-	-
Şişli (%)	-	2	1	2	-
Ümraniye (%)	-	2	4	-	1
Üsküdar (%)	1	3	3	3	3
Yalova (%)	2	2	-	-	-
Z.Burnu (%)	-	-	-	-	-
Başka İl (%)	-	-	-	-	-

Tablo:4.43. Ulaşım Şekline Göre Geliş Sıklığı

KARAKULAK	Ayda Bir- den Fazla (%)	Ayda Bir (%)	Altı Ayda Bir (%)	Yılda Bir (%)	Birkaç Yılda Bir (%)
Özel Otomo- bil (%)	9	27	25	15	11
Belediye Oto- büsü veya Minibüs (%)	6	-	2	1	-
Taksi Veya Dolmuş (%)	1	-	3	-	-
Deniz Yolu (%)	-	-	-	-	-
Diğerleri (%)	-	-	-	-	-

Tablo:4.44.Aylık Gelir Gruplarına Göre Geliş Sıklığı

KARAKULAK	Ayda Bir- den Fazla (%)	Ayda Bir (%)	Altı Ayda Bir (%)	Yılda Bir (%)	Birkaç Yılda Bir (%)
Aylık Geliri 500 Bin TL'ye Kadar (%)	2	1	1	4	3
500 Bin-1 Milyon TL. Arası (%)	4	8	7	6	2
1 Milyon-2 Mil- yon Arası (%)	6	13	19	6	5
2 Milyon TL'den Fazla (%)	4	5	3	-	1

Tablo:4.45.Aylık Gelir Gruplarına Göre Ulaşım Şekli

KARAKULAK	Özel Otomobil (%)	Belediye Otobüsü (%)	Taksi-Dol- muş (%)	Deniz Yolu (%)	Diğerleri (%)
Aylık Geliri 500 Bin TL'ye Kadar (%)	9	2	-	-	-
500 Bin-1 Milyon TL. Arası (%)	23	4	-	-	-
1 Milyon-2 Mil- yon TL. Arası (%)	43	2	4	-	-
2 Milyon TL'den Fazla (%)	12	1	-	-	-

4.3.8. Karakulak'ın Sorunları

A- Yöreye Gelen Ziyaretçilere Göre:

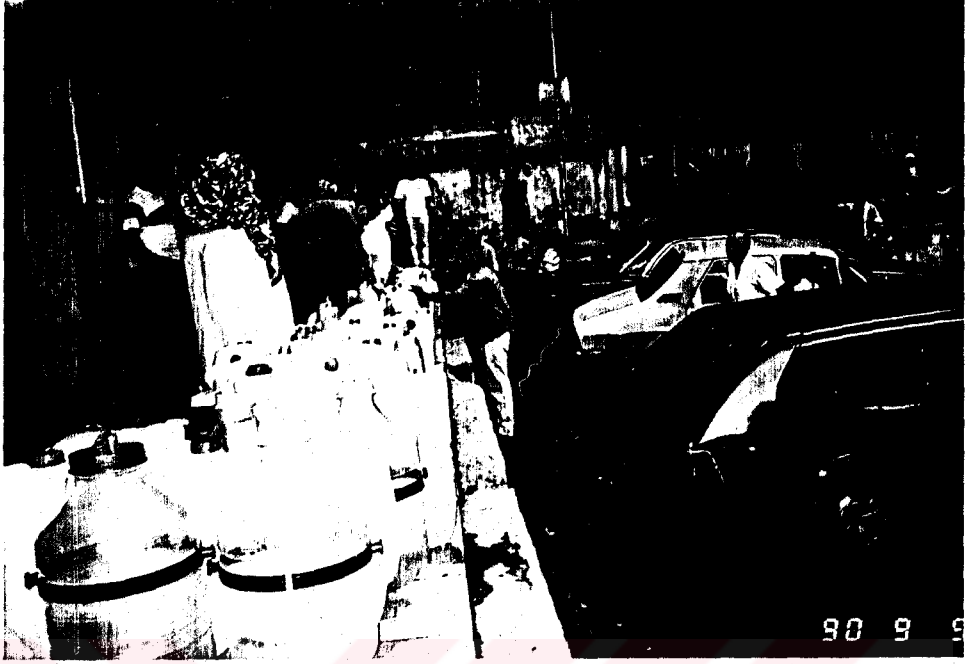
- Köye ulaşımı sağlayan yolun bozuk oluşu ve yoldaki trafik levhalarının eksikliği,
- Ulaşım güclüğü, belediye otobüslerinin seyrek olması,
- Otoparkın olmayışı,
- Altyapı eksikliği ve tuvaletlerin temiz olmayışı,
- Tesislerin temiz ve hizmetlerin kaliteli olmaması,
- Yöredeki sulara gereken önemin verilmeyişi,
- Restaurantların erken kapatılması,
- Telefon kabinlerinin olmaması,
- Çevrenin bozulmaya başlaması ve doğal güzelliklerini yitirmesi.

B- Yöredeki Tesis Sahiplerine Göre:

- Yörede spor alanlarının ve çocuk parklarının olmayışı,
- Terkos suyunun olmaması,
- Yolların dar ve bozuk olması,

C. Köy Muhtarı İbrahim Bayraktar'a Göre:

- Kanalizasyon sorunu,
- Terkos suyunun olmaması (ancak çalışmalar devam ediyor),
- Yolların bozuk ve bakımsız olması,
- Köyün içinden geçen derenin kirli olması ve ıslah edilmesi,
- Çöp kutularının olmaması ve çöp dökülen yerlerin uygun-suz olması,
- Ulaşım güclüğü, belediye otobüslerinin seyrek olması,
- Spor alanlarının olmaması,
- Sağlık hizmetlerinin yetersiz olması,
- Orman açmaları yüzünden yapılaşmanın artması ve çarpık olması.

Fotoğraf 4.15. Meşhur Karakulak Suyu ve Sıra Bekleyen İnsanlar

Fotoğraf 4.16. Karakulak Suyu Aile Gazinosu

Fotoğraf 4.17. Karakulak'taki Meydanın Otopark Olarak Kullanılması.

Fotoğraf 4.18. Doğal Alanların Otopark Olarak Kullanılmasına Bir Örnek

Fotoğraf 4.19. Ağaçlar Arasında Bir Piknik Alanı

Fotoğraf 4.20. Piknik Yapan Bir Aile

4.4. POLONEZKÖY

4.4.1. Polonezköy'ün Konumu ve Ulaşımı

Polonezköy İstanbul ilinin Beykoz ilçesine bağlı bir köy olup, ilçeye uzaklığı 22 km.dir. Köyün yerleşik alan büyüklüğü 50 ha., yerleşilebilir alan büyüklüğü 135 ha ve köyün sınırları içindeki arazinin toplam yüzölçümü 850 ha. olarak belirlenmiştir.

Beykoz'dan kalkan belediye otobüsleri, dolmuşlar ya da özel taşıtlarla ulaşılan köy, doğal güzelliğinin yanı sıra halkının özellikleriyle de tanınmaktadır.

4.4.2. Polonezköy'ün Coğrafi Konumu ve Doğal Yapısı

Polonezköy doğuda Cumhuriyet köyü, güneyde Reşadiye köyü, kuzeyde Mahmut Şevket Paşa köyü ve batıda Çavuşbaşı köyü ile sınırlıdır.

Köyün batısında Yüksektepe (280 m.), Karakaldırım tepesi (265 m.), güneyinde Alemdağı Yarımtepe (446 m.) ve Bütün-tepe (246 m.) bulunmaktadır.

Orta eğimli ve dar bir alanda kurulmuş olan Polonezköy'ün çevresi ormanlarla çevrilidir. Orta eğimli bir alanda kuruludur. Polonezköy 165 m. ve 215 m. yükseklikler arasında yer almaktadır.

Köyün sınırları içinde kalan toplam alanın % 6'sı yerleşik alan, % 4.3'ü tarla, % 0,57'si bağ, bahçe, % 5.13'ü kullanılmayan ve % 84'ü de orman alanıdır. Polonezköy bir orman kenarı köyüdür. Fazla eğimli olmaması nedeniyle erozyon görülmemektedir. Köy 3.derecede deprem kuşağı içinde yer almaktadır. Günümüze kadar yaşayanlara ve konutlara zarar verecek bir doğal afet olmamıştır.

Polonezköy'de yeraltı zenginliği bulunmamaktadır. Toprak

üstü değerlerinin en önemli kısmını ise orman alanları oluşturmaktadır. Köy orman açısından oldukça zengindir. Topraklarının % 84'ünü ormanlar oluşturmaktadır. Ihlamur, Kayın, Meşe, Kestane, Gürgen, Çam, Kızılağaç, Sedir orman alanı içinde görülen ağaçlardır. [35].

4.4.3. İklim

Polonezköy orman kenarı köyü olduğundan oldukça da nemli bir havaya sahiptir. Karadeniz ikliminin özellikleri görülmektedir. Yazlar bol yağışlı ve ılık, kışlar soğuk ve yağışlıdır. Ortalama sıcaklık kışın ocak ayında 5°, yazın temmuz ayında 23° olarak belirlenmiştir. Yıllık yağış ortalamaları 1000 ile 1250 kg. arasında değişmektedir. Hakim rüzgar yönü mevsime göre değişmektedir. Yazın poyrazı, kışın lodos rüzgarları hakim olmaktadır.

4.4.4. Polonezköy'ün Kuruluş ve Yerleşme Özellikleri

Köyün kuruluş tarihi 1842'dir. O tarihte Polonyalı prens "Kont Adam Czartorysk" Fransız Lazarist papazlarından Alemdağ'ın eteklerinde 500 hektarlık bir araziye satın almış, buraya asker ve muhacirlerden bir kısmını yerleştirmiştir. Çiftlik yapmak için yerleşenlere yer, alet ve hayvan vermiştir. Prens buraya kendi ismini vererek köyün adını "ADAMPOL" olarak değiştirmiştir. Bu ismin Polonezcede karşılığı Adam'ın köyü anlamına gelmektedir.

Polonyalı asker ve muhacirler buraya geldiklerinde burası sık ve yüksek ağaçlarla kaplı bir araziydi. Ekilecek hazır toprak yoktu, ekim yapmak için ormanı açmak gerekiyordu. Toprağın vasfı ise ekim için elverişli değildi. Yine de Polonyalılar buraya yerleştiler.

Hayat zorlukları nedeniyle birkaç aile ülkelerine geri dönmüştür. Kalanlar ise kendilerine yer açarak ve avcılık yaparak Prens arazisine yerleşmişlerdir. Yerleşenlerin çoğu bekar kişilerdi. Daha sonra ailelerini Polonya'dan

getirmişlerdir. Gelenler 12 aile idi ve diğerleride burada evlenerek şimdiki Polonezköy'ün temelini atmışlardır [32].

Daha sonra Padişah Abdülmecit'in yöre halkına tarımsal etkinliklerinin vergiden muaf bırakılması imtiyazını tanımasıyla Polonezköy'e iyice yerleşen Polonyalılar ülkelerine dönmemişlerdir [36].

1905'lerde köyün tümü Polonyalılardan oluşan 200 kişilik bir nüfusa sahipti. Yaşam standartlarının çok ağır olduğu bu dönemden sonra köye gelen yolun asfaltlanması ile Polonezköy büyük bir değişim göstermiş, köydeki evler pansiyona dönüşmeye başlamıştır. 1938'de köyü ziyaret eden Atatürk buradaki halka Türk nüfus kağıdı verilmesini söylemiş, bundan sonra da Polonyalılar Türk vatandaşı olmuşlardır.

Polonyalı nüfus hem Türkçeyi, hem de Lehçeyi aynı şekilde konuşmaktadır. Ayrıca Rumca, Almanca, Fransızca, İtalyanca dillerinden biri bilirler. Polonezköylüler tahsillerine köyün ilkokulunda başlar, sonra İstanbul'daki orta ve yüksek okullara devam ederler. Bazıları ise yurt dışında tahsil görürler. Avrupa ve Amerika'ya göç etmiş olan Polonezköylüler de bulunmaktadır.

Köyde dağınık bir yerleşim görülmektedir. Yol boyunca gelişmiş yıldız şeklinde ve informal şekilde gelişim göstermiş olan köyde bu nedenle mahalle kavramı da oluşamamaktadır. Yerleşme düzenini sınırlayan etmenler orman ve gide rek artan eğimdir.

Yerleşmede ayrık düzende yapılanma gözlenmektedir. Konutlar genelde tek katlı ve yığmadır. Yeni yapılan ve genellikle ikinci konut olarak kullanılan yapılar iki katlı ve betonarmedir. Önceleri sadece konut olarak kullanılan yapılar, zamanla pansiyonculuğun gelişmesiyle yetersiz kalmış ve çeşitli eklemelere gerek duyulmuştur. Ek binalar ve tek katlı konutlarda ek odalar yapılmıştır.

Yerleşme altyapı olanakları bakımından da iyi durumdadır. Tüm konutlarda su bulunmaktadır. Ancak pis su gideri fos-septik yoluyla atılmaktadır. Bu nedenle kanalizasyon sisteminin getirilmesi istenmektedir. Elektrik de konutların % 95'inde bulunmaktadır.

Elektrik dağıtımının yapıldığı trafo, su dağıtımının yapıldığı su deposu bulunmaktadır, ancak yeterli değildir.

Köyün gelişme doğrultusu yol boyunca informal biçimdedir.

4.4.5. Nüfus ve Nüfus Hareketleri

24 Ekim 1965 Nüfus Sayımına Göre:

Hane sayısı: 59

Kadın : 77

Erkek : 116

Toplam : 193

25 Ekim 1970 Nüfus Sayımına Göre

Toplam: 195

1985 Yılı Nüfus Sayımına Göre:

Kadın : 149

Erkek : 210

Toplam : 359 [31]

1905 yıllarında 200 olan köy nüfusu dışa olan göçler, okumak için köyden ayrılma gibi nedenlerle 1970 yılında 196 Ya inmiştir. Doğum oranının düşük olması da bu durumda etken-dir. 1975 yılından sonra 1980 ve 1985 yıllarında köye dışarıdan göç olmaya başlamıştır. Son sayımlara göre köy nüfusu 359'dur (1985 yılı itibari ile). Yerleşmenin yerli nüfusu genellikle yaşlı nüfustur. Göçle gelenler ise genç nüfusu oluşturmaktadır. Toplam nüfus içinde en büyük payı % 11,2 ile 0-4 yaş grubu ve 30-34 yaş grubu almaktadır. En düşük payı ise 45 ile 59 yaş grupları arasındaki gruplar

% 2,4 ile almaktadır. Yerli nüfusun dışarıya göç etmesi (okumak ve çalışmak amacıyla) ve köyün dışarıdan göç alması yaş gruplarındaki dağılımı da etkilemektedir. Türkiye ve İstanbul'da da genç nüfus fazladır.

Çevre köylerde de nüfusun arttığı gözlenmektedir. Bunun en önemli nedeni İstanbul'un ve buna bağlı olarak Beykoz ilçesinin göç alması ve bu göçünde Beykoz'un köylerinde yerleşmeleridir. İş olanakları ve ilçe merkezine yakınlık göç olayında etkili olmuştur.

Nüfusun % 68,8'i yerleşme dışından gelip köye yerleşmiştir. Köyde ikinci konut olgusunun gelişmiş olması hatfa sonlarında nüfusun daha da artmasına yol açmaktadır. Yerleşmede doğurganlık oranı 1,94'dür. Çekirdek aile görülmektedir [35].

4.4.6. Ekonomik Yapı

Polonezköy'de ağırlıklı sektör olarak hizmetler sektörünü görmekteyiz. Çalışan nüfusun % 60,4'ü III. Sektörde çalışmaktadır. Bunu % 22,6 ile tarım sektörü izlemektedir. Hane başkanlarının sektörel dağılımına bakıldığında ise yine % 37,8 (toplam çalışan içinde) ise hizmetler sektörünün ilk sırayı tarım sektörünün de % 6,4 ile ikinci sırayı aldığı görüyoruz. Bunun sebebi aynı hanede hane başkanı ve oğlunun tarımla uğraşırken ev hanımının pansiyonculuk yapmasıdır. Bunun yanında göç edenlerin büyük kısmının hizmetler sektöründe çalışması sektörel dağılımda hizmetlerin ilk sırayı almasına neden olmaktadır.

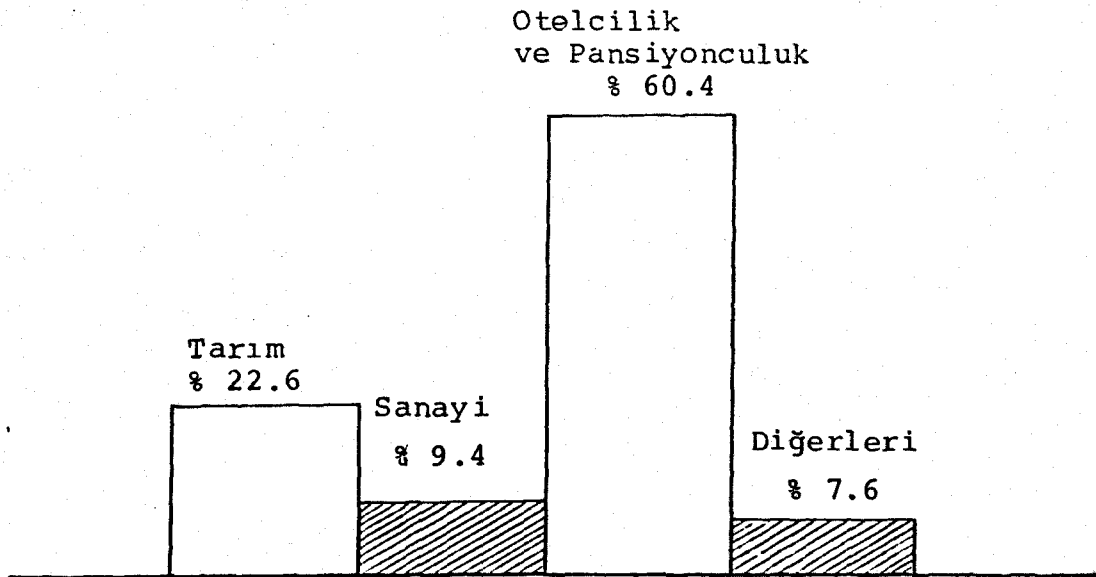
Hane başkanlarının uğraş alanı olan tarım da hayvancılıkla uğraşmakta ve gelir elde edilmektedir. Yetiştirilen büyükbaş hayvanların ve domuzun etinden, sütünden faydalanılırken, kümes hayvanlarında yumurtasından ve etinden faydalanılmaktadır. Tarım alanlarından elde edilen ürünler hayvan yemi olarak kullanılmakta, bağ ve bahçelerden elde edilen ürün ise ev içinde tüketilmektedir. Üretilen tahıl ise satılmaktadır.

Köyde tarım dışı faaliyetler özellikle gününbirlik turizme ve hafta sonu turizmine hizmet veren pansiyonlar ve otelden oluşmaktadır. Ayrıca köyde inşaat hizmetleri de yapılmakta ve bunda çalışanlar sanayi çalışanlarını oluşturmaktadır.

Gelir gruplarının dağılımında ise üst gelir grubunun fazlalığı dikkat çekmektedir (% 58.5). Bunu altorta daha sonrada alt ve orta-üst gelir grupları izlemektedir.

Aktivite ve bağımlılık oranlarına bakıldığında çalışma çağı nüfusunun toplam nüfus içindeki payının 0.65 ile İstanbul (0.64) ve Türkiye (0.60) değerlerinden fazla olduğunu görmekteyiz. Buna bağlı olarak çalışan nüfusun toplam nüfus içindeki payı (0.43) İstanbul (0.32) ve Türkiye (0.30) değerlerinden yüksek olmaktadır.

Bağımlılık oranlarına baktığımızda Polonezköy potansiyel bağımlılık oranının (0.34) ile İstanbul (0.89) ve Türkiye (0.56) değerlerinden düşük olduğunu görüyoruz. Çalışan nüfusun çalışma çağıında olmayan nüfusa oranının düşük olması, gerçek bağımlılık oranında çalışan 1 kişinin 1.36 kişiye bakmakla yükümlü olmasıyla doğrulanmaktadır. Bu oran İstanbul'da 2.10, Türkiye'de ise 2.36'dır.[35].

şekil 4.5. Halkın Geçim Kaynaklarına Göre Dağılımı

4.4.7. Polonezköy'ün Rekreasyon Potansiyeli ve Turizm Aktiviteleri

Günümüzde Polonezköy bir mesire-sayfiye yeri olarak önemli işlevler görmektedir. Köyü çevreleyen alan çeşitli mevsimlerde, bakımlı ve verimli doğanın insan için sağlayacağı olanakları bütünüyle sunmaktadır. Yeşil alanlarda yürüyüşler yapılabilmekte, köyden kiralananan binek hayvanları ile tur düzenlenebilmektedir. Köyün yakınında bulunan, içinde tesis olmayan küçük bir orman piknik yeri işlevini görmektedir. Köyü çevreleyen yeşil alan, bir bakıma çalışan Polonyalıların ürünü. Zaten turistler en çok buna rağbet gösteriyorlar.

Özellikle haziran ayı kiraz mevsimi olması nedeniyle Polonezköy'ün en çok ilgi görem mevsimidir. Kiraz mevsiminde burada yer bulmak imkansızdır.

Kış mevsiminde yöre kar örtüsü altındaki doğasıyla ve av olanaklarıyla bir başka özellik kazanmaktadır.

Köyün ilgi merkezi olmasının bir başka nedeni de, Polonezköylülerin geleneksel konukseverlikleridir. Gününbirlik ya da belirli sürelerle kiralanabilen köy evlerinde tam pansiyon hizmet verilmektedir.

Giderek ortadan kalkmakla beraber özgün Polonya yemeklerinin de yenebildiği Polonezköy, tereyağı, peynir ve yoğurt gibi süt ürünleri ile de ün kazanmıştır.

Polonezköy yakın zamanda kimi özelliklerini yitirmeye başlamıştır. İlk kuranların çoğu yurt dışına göçmüş, evler Türkler tarafından satın alınmış, özgün mimari özellikleri ortadan kalkmaya başlamış, sessizlik ve sukunet yerini kalabalık ve gürültüye bırakmıştır.

Sürecin kendisini tamamlaması halinde, gelecek kuşaklara yöre özelliklerinden çok şey aktarılmayacağı kesindir [36].

Tablo 4.46 Polonezköy'deki Mevcut Dinlenme Tesisleri
(5-18/11/1989)

İşletmenin Adı	Kapasitesi	En Yoğun Olduğu Aylar
1 As Piliç Çevirme Restaurant	75 ki.	İlkbahar ve Sonbahar
2 Stella Dahoda Pansiyon Restaurant	5 Oda 10 ki. 30 ki.	Mayıs-Haziran-Temmuz
Celal Keskin Pansiyon Restaurant	6 Oda 12 ki. 50 ki.	Nisan-Mayıs-Haziran
4 Helena Pansiyon Restaurant	6 Oda 12 ki. 40 ki.	Nisan-Mayıs-Haziran
5 Mari Pansiyon Restaurant	4 Oda 10 ki. 15 ki.	Mayıs-Haziran
6 Nina I Pansiyon Restaurant	7 Oda 14 ki. 50 ki.	Nisan-Mayıs-Haziran
7 Koço Pansiyon Restaurant	4 Oda 8 ki. 25 ki.	Nisan-Mayıs-Haziran
8 Gülay Otel Restaurant	30 Oda 70 ki. 40 ki.	Sonbahar - Yaz
9 Fredi Pansiyon Restaurant	7 Oda 14 ki. 60 ki.	Nisan-Mayıs-Haziran
10 Bolek Pansiyon Restaurant	12 Oda 24 ki. 60 ki.	Mayıs-Haziran-Temmuz
11 Lora Pansiyon Restaurant	5 Oda 12 ki. 40 ki.	Nisan-Mayıs-Haziran
12 Edek Pansiyon Restaurant	6 Oda 12 ki. 50 ki.	Nisan - Mayıs
13 Daniel Pansiyon Restaurant	7 Oda 18 ki. 30 ki.	Nisan-Mayıs-Haziran
14 Robert Pansiyon Restaurant	5 Oda 12 ki. 30 ki.	Nisan-Mayıs-Haziran
15 Yuzefa Pansiyon Restaurant	4 Oda 8 ki. 40 ki.	Nisan-Mayıs-Haziran-Temmuz
16 Martha Pansiyon Restaurant	3 Oda 6 ki. 25 ki.	Nisan-Mayıs-Haziran
17 Nina II Pansiyon Restaurant	4 Oda 8 ki. 35 ki.	Nisan-Mayıs-Haziran
18 Luluka Pansiyon Restaurant	4 Oda 10 ki. 30 ki.	Bahar Ayları
19 Niko Pansiyon Restaurant	5 Oda 10 ki. 40 ki.	Mayıs-Haziran
20 Kemal Turan Pansiyon Restaurant	8 Oda 16 ki. 40 ki.	Nisan-Mayıs-Haziran-Temmuz
21 Country Club	17 Ev	
TOPLAM	1091 Kişi	

Polonezköy ile ilgili anket sonuçları şöyledir:

Polonezköy'e gelen ziyaretçilerin geliş sıklığına göre dağılımları:

- Ayda birden fazla gelenler	: % 12
- Ayda bir gelenler	: % 24
- Altı ayda bir gelenler	: % 37
- Yılda bir gelenler	: % 15
- Birkaç yılda bir gelenler	: % 12

Köye gelen ziyaretçilerin % 37'si altı ayda bir gelmeyi tercih etmişlerdir. Gelen ziyaretçilerin % 12'si ayda birden fazla ve diğer % 12'si de birkaç yılda bir gelmeyi tercih etmiş ve son sırada yer almışlardır.

Meslek gruplarına göre köye gelenleri incelediğimizde % 47'lik bir oranla serbest meslek grubundan olan ziyaretçileri ilk sırada görmekteyiz. Öğrenci, grubundan olan ziyaretçiler gelen ziyaretçilerin ancak % 1'ini oluşturmuş ve son sırada yer almışlardır. Buna göre dağılım:

- Serbest meslek	: % 47
- Öğrenci	: % 1
- İşçi	: % 4
- Memur	: % 28
- Esnaf-Tüccar	: % 20

Meslek grupları ile geliş sıklığı karşılaştırıldığında ziyaretçiler arasında birinci sırada serbest meslek grubunun % 17'lik bir oranla altı ayda bir gelmeyi tercih ettiklerini görüyoruz (Tablo 4.47).

Ziyaretçilerin yaş gruplarına göre dağılımları:

- 0 - 18 Yaş arası	: % 0
- 19 - 35 Yaş arası	: % 58
- 36 - 50 Yaş arası	: % 37
- 50 Yaşından büyük	: % 5

Gelen ziyaretçilerin yarısından fazlası (% 58'i) 19-35 yaş arası olan kimselerdir. 0-18 yaş arasında olanlara Polonezköy'de rastlanmamıştır.

Yaş grupları ile geliş sıklığı karşılaştırıldığında, birinci sırada 19-35 yaşları arasındakilerin % 23'lük bir oranla altı ayda bir gelmeyi tercih ettikleri görülmüştür (Tablo 4.48):

Ziyaretçilerin öğrenim durumlarına göre dağılımları ise:

- Hiç okumamış	: % 0
- Okur-yazar	: % 0
- İlkokul mezunu	: % 4
- Ortaokul mezunu	: % 25
- Lise veya meslek lisesi	: % 36
- Yüksekokul ve sonrası	: % 35

Polonezköy'de hiç okumamış ve okur-yazar ziyaretçilere rastlanmamış, ilk sırada ise gelenlerin % 36'sını oluşturan lise veya meslek lisesi mezunu ziyaretçiler yer almıştır.

Öğrenim durumu ile geliş sıklığı karşılaştırıldığında, birinci sırada lise veya meslek lisesi mezunu ziyaretçilerin % 16'lık bir oranla altı ayda bir gelmeyi tercih ettikleri görülmüştür (Tablo 4.49)

Ziyaretçilerin Polonezköy'deki yapılaşma ile ilgili düşünceleri şöyledir:

- Yapılaşma planlı olmalı	: % 57
- Yapılaşma kötü	: % 5
- Yapılaşma normal	: % 16
- Yapılaşma artabilir	: % 1
- Yapılaşma durdurulmalı	: % 21

Ziyaretçiler Polonezköy'de yapılaşmanın planlı olmasını doğal güzelliklerin ve değerlerin korunarak, köyün karakterine uygun şekilde yapılmasını istemektedirler.

Öğrenim durumuna göre yapılaşmanın değerlendirilmesi incelendiğinde, birinci sırada lise veya meslek lisesi mezunu ziyaretçilerin % 22'lik bir oranla yapılaşmanın planlı olmasını istedikleri görülmüştür (Tablo 4.50)

Polonezköy'e gelen ziyaretçilerin burayı tercih etmeleri -nin nedenleri değişik amaçlar taşımaktadır. Ziyaretçilerin % 61'i birden çok tercih yapmışlardır. Diğer tercih nedenleri ile yüzdeleri şöyledir:

- Doğa güzellikleri ve değerleri : % 36
- Dinlenme tesisleri : % 1
- Misafirperverlik : % 2
- Birden çok tercih (Doğa güzel-
likleri-dinlenme tesisleri-ucuz
olması-misafirperverlik...) : % 61
- Diğerleri : % 0

Yaş grupları ile tercih nedenleri karşılaştırıldığında, birinci sırada 19-35 yaşları arasındaki ziyaretçilerin % 33'lük bir oranla birden çok nedenle Polonezköy'ü seçtikleri görülmüştür (Tablo 4.51)

Polonezköy'e gelen ziyaretçiler ulaşım için büyük bir oranla (% 92) özel otomobili tercih etmektedirler. Taksi veya dolmuşla ulaşım ikinci sırada gelmektedir. Ulaşım şekline göre de dağılım:

- Özel otomobil : % 92
- Belediye otobüsü veya minibüs : % 1
- Taksi veya dolmuş : % 5
- Diğerleri : % 2

Ulaşım şekline göre, özel otomobille gelen ziyaretçiler % 55'lik; meslek gruplarına göre, serbest meslek grubundaki

ziyaretçiler % 28'lik; öğrenim durumuna göre de lise veya meslek lisesi mezunu ziyaretçiler % 23'lük bir oranla, birden çok nedenle Polonezköy'ü seçmişlerdir (Tablo :4.52, 4.53, 4.54).

Polonezköy'e gelen ziyaretçilerin ilçelere göre dağılım - ları şöyledir:

- Adalar	: % 0
- Bakırköy	: % 4
- Beşiktaş	: % 11
- Beykoz	: % 5
- Beyoğlu	: % 3
- Büyükçekmece	: % 2
- Eminönü	: % 7
- Eyüp	: % 4
- Fatih	: % 6
- Gaziosmanpaşa	: % 8
- Kadıköy	: % 10
- Kağıthane	: % 1
- Kartal	: % 6
- K.Çekmece	: % 3
- Sarıyer	: % 7
- Şile	: % 1
- Şişli	: % 5
- Ümraniye	: % 4
- Üsküdar	: % 9
- Yalova	: % 1
- Zeytinburnu	: % 3
- Başka il	: % 0

Polonezköy'e gelen ziyaretçilerin çoğu (% 11) Beşiktaş ilçesinden olup, Beşiktaş'ı Kadıköy (% 10) ve Üsküdar (% 9) ilçeleri izlemişlerdir.

İlçeler ile tercih nedenleri karşılaştırıldığında birinci sırada Beşiktaş'tan gelen ziyaretçilerin % 8'lik bir

oranla birden fazla nedenle Polonezköy'ü seçtikleri görülmüştür (Tablo 4. 55)

Polonezköy'e gelen ziyaretçilerin aylık gelir gruplarına göre de dağılımları şöyledir:

- Aylık geliri 500 bin TL.'ye kadar : % 7
- 500 bin - 1 milyon TL. arası : % 24
- 1 Milyon - 2 milyon TL, arası : % 42
- 2 Milyon TL'den fazla : % 27

Aylık gelir grupları ile tercih nedenleri karşılaştırıldığında, birinci sırada aylık geliri 1 milyon - 2 milyon TL. arası olan ziyaretçilerin % 23'lük bir oranla birden çok nedenle Polonezköy'ü seçtikleri görülmüştür (Tablo 4.56)

İlçelere göre geliş sıklığı incelendiğinde ise, ilk sırada Beşiktaş'tan gelen ziyaretçilerin % 6'lık oranla ayda bir, Üsküdar'dan gelen ziyaretçilerin de yine % 6'lık bir oranla altı ayda bir gelmeyi tercih ettikleri görülmüştür. Ulaşım şekline göre de özel otomobille gelen ziyaretçiler % 35'lik bir oranla birinci sırada yer almışlar ve altı ayda bir gelmeyi tercih etmişlerdir. Aylık geliri 1 milyon-2 milyon TL. arası olan ziyaretçiler de % 16'lık bir oranla, yine altı ayda bir gelmeyi tercih etmişlerdir. (Tablo 4.57, 4.58, 4.59)

Aylık geliri 2 milyon TL'den fazla olan ziyaretçiler, özel otomobil dışında başka bir ulaşım aracını tercih etmemektedirler. Polonezköy'e belediye otobüsü veya minibüsle ulaşım pek tercih edilmemektedir (Tablo 4.60)

Tablo:4.47. Meslek Gruplarına Göre Geliş Sıklığı

POLONEZKÖY	Ayda Birden Fazla (%)	Ayda Bir (%)	Altı Ayda Bir (%)	Yılda Bir (%)	Birkaç Yılda Bir (%)
Serbest Meslek (%)	5	14	17	6	5
Öğrenci (%)	-	-	-	-	1
İşçi (%)	1	-	2	1	-
Memur (%)	2	3	11	7	5
Esnaf Tüccar (%)	4	7	7	1	1

Tablo:4.48. Yaş Gruplarına Göre Geliş Sıklığı

POLONEZKÖY	Ayda Birden Fazla (%)	Ayda Bir (%)	Altı Ayda Bir (%)	Yılda Bir (%)	Birkaç Yılda Bir (%)
0-18 Yaş Arası (%)	-	-	-	-	-
19-35 Yaş Arası (%)	6	16	23	6	7
36-50 Yaş Arası (%)	6	7	11	9	4
50 Yaşından Büyük (%)	-	1	3	-	1

Tablo:4.49.Öğrenim Durumuna Göre Geliş Sıklığı

POLONEZKÖY	Ayda Birden Fazla (%)	Ayda Bir (%)	Altı Ayda Bir (%)	Yılda Bir (%)	Birkaç Yılda Bir (%)
Hiç Okumamış (%)	-	-	-	-	-
Okur-Yazar (%)	-	-	-	-	-
İlkokul Mezunlu (%)	1	2	-	1	-
Ortaokul Mezunlu (%)	5	5	6	6	3
Lise Veya Meslek Lisesi Mezunlu (%)	2	10	16	3	5
Yüksekokul Ve Sonrası (%)	4	7	15	5	4

Tablo:4.50. Öğrenim Durumuna Göre Yapılaşmanın Değerlendirilmesi

POLONEZKÖY	Yapılaşma Planlı Olmalı (%)	Yapılaşma Kötü (%)	Yapılaşma Normal (%)	Yapılaşma Artabilir (%)	Yapılaşma Durdurulmalı (%)
Hiç Okumamış (%)	-	-	-	-	-
Okur-Yazar (%)	-	-	-	-	-
İlkokul Mezunlu (%)	1	1	1	-	1
Ortaokul Mezunlu (%)	13	1	7	-	4
Lise Veya Meslek Lisesi Mezunlu (%)	22	2	4	1	7
Yüksekokul Ve Sonrası (%)	21	1	4	-	9

Tablo:4.51.Yaş Gruplarına Göre Tercih Nedeni

POLONEZKÖY	Doğa Güzel. Ve Değ. (%)	Tarihi Değer- ler (%)	Dinlen- me Te- sisleri (%)	Rest. ve Lo- kanta (%)	Ucuz Olması (%)	Misa- firper- verlik (%)	Birden Çok Tercih (%)	Diğer- leri (%)
0-18 Yaş Arası (%)	-	-	-	-	-	-	-	-
19-35 Yaş Arası (%)	23	-	-	-	-	2	33	-
36-50 Yaş Arası (%)	13	-	1	-	-	-	23	-
50 Yaşından Büyük (%)	-	-	-	-	-	-	5	-

Tablo:4.52.Ulaşım Şekline Göre Tercih Nedeni

POLONEZKÖY	Doğa Güzel. Ve Değ. (%)	Tarihi Değer- ler (%)	Dinlen- me Te- sisleri (%)	Rest. ve Lo- kanta (%)	Ucuz Olması (%)	Misa- firper- verlik (%)	Birden Çok Tercih (%)	Diğer- leri (%)
Özel Otomobil (%)	34	-	1	-	-	2	55	-
Belediye Oto.Veya Minübüs (%)	1	-	-	-	-	-	-	-
Taksi Veya Dolmuş (%)	1	-	-	-	-	-	4	-
Deniz Yolu (%)	-	-	-	-	-	-	-	-
Diğerleri (%)	-	-	-	-	-	-	2	-

Tablo:4.53.Meslek Gruplarına Göre Tercih Nedeni

POLONEZKÖY	Doğa Güzel. Ve Değ.	Tarihi Değer- ler	Dinlen me Te- sisleri	Rest. Lokan- ta	Ucuz Olması	Misa- firper- verlik	Birden Çok Tercih	Diğer- leri
(%)	(%)	(%)	(%)	(%)	(%)	(%)	(%)	(%)
Serbest Meslek (%)	16	-	1	-	-	2	28	-
Öğrenci (%)	1	-	-	-	-	-	-	-
İşçi (%)	-	-	-	-	-	-	4	-
Memur (%)	10	-	-	-	-	-	18	-
Esnaf Tüccar (%)	9	-	-	-	-	-	11	-

Tablo:4.54. Öğrenim Durumuna Göre Tercih Nedeni

POLONEZKÖY	Doğa Güzel Ve Değ.	Tarihi Değer- ler	Dinlen me Te- sisleri	Rest. Lokan- ta	Ucuz Olması	Misa- firper- verlik	Birden Çok Tercih	Diğer- leri
(%)	(%)	(%)	(%)	(%)	(%)	(%)	(%)	(%)
Hiç Okumamış (%)	-	-	-	-	-	-	-	-
Okur- Yazar (%)	-	-	-	-	-	-	-	-
İlkokul Mezunu (%)	1	-	-	-	-	-	3	-
Ortaokul Mezunu (%)	5	-	1	-	-	1	18	-
Lise Veya Meslek Lisesi (%)	13	-	-	-	-	-	23	-
Yüksekokul ve Sonrası (%)	17	-	-	-	-	1	17	-

Tablo:4.55.İlçelere Göre Tercih Nedeni

POLONEZKÖY	Doğa Güzel. Ve Değ. (%)	Tarihi Değer- ler (%)	Dinlen- me Te- sisleri (%)	Rest. Ve Lo- kanta (%)	Ucuz Olması (%)	Misa- firper- verlik (%)	Birden Çok Tercih (%)	Diğer- leri (%)
Adalar (%)	-	-	-	-	-	-	-	-
Bakırköy(%)	-	-	-	-	-	-	4	-
Beşiktaş(%)	3	-	-	-	-	-	8	-
Beykoz (%)	-	-	-	-	-	-	5	-
Beyoğlu (%)	1	-	-	-	-	1	1	-
B.Çekme. (%)	1	-	-	-	-	-	1	-
Eminönü (%)	5	-	-	-	-	-	2	-
Eyüp (%)	2	-	1	-	-	-	1	-
Fatih (%)	1	-	-	-	-	1	4	-
G.O.Paşa(%)	7	-	-	-	-	-	1	-
Kadıköy (%)	3	-	-	-	-	-	7	-
Kağıthane. (%)	1	-	-	-	-	-	-	-
Kartal (%)	-	-	-	-	-	-	6	-
K.Çekme. (%)	1	-	-	-	-	-	2	-
Sarıyer (%)	3	-	-	-	-	-	4	-
Şile (%)	-	-	-	-	-	-	1	-
Şişli (%)	2	-	-	-	-	-	3	-
Ümraniye(%)	1	-	-	-	-	-	3	-
Üsküdar (%)	5	-	-	-	-	-	4	-
Yalova (%)	-	-	-	-	-	-	1	-
Z.Burnu (%)	-	-	-	-	-	-	3	-
Başka İl(%)	-	-	-	-	-	-	-	-

Tablo:4.56. Aylık Gelir Gruplarına Göre Tercih Nedeni

POLONEZKÖY	Doğa Güzel. Ve Değ. (%)	Tarihi Değer- ler (%)	Dinlen- me Te- sisleri (%)	Rest. Ve Lo- kanta (%)	Ucuz Olması (%)	Misa- firper- verlik (%)	Birden Çok Tercih (%)	Diğer- leri (%)
Aylık Gelir 500 Bin TL. ye Kadar(%)	1	-	-	-	-	-	6	-
500 Bin-1 Milyon TL. Arası (%)	8	-	1	-	-	-	15	-
1 Milyon-2 Milyon TL. Arası (%)	18	-	-	-	-	1	23	-
2 Milyon TL'den Fazla (%)	9	-	-	-	-	1	17	-

Tablo:4.57. İlçelere Göre Geliş Sıklığı

POİONEZKÖY	Ayda Bir- den Fazla (%)	Ayda Bir (%)	Altı Ayda Bir (%)	Yılda Bir (%)	Birkaç Yılda Bir (%)
Adalar (%)	-	-	-	-	-
Bakırköy (%)	-	1	2	-	1
Beşiktaş (%)	1	6	4	-	-
Beykoz (%)	2	-	3	-	-
Beyoğlu (%)	1	-	2	-	-
B.Çekmece (%)	-	1	-	1	-
Eminönü (%)	-	1	2	2	2
Eyüp (%)	-	1	2	-	1
Fatih (%)	1	1	2	1	1
G.O.Paşa (%)	-	1	2	1	4
Kadıköy (%)	3	2	3	1	1
Kağıthane (%)	-	-	1	-	-
Kartal (%)	-	-	3	3	-
K.Çekmece (%)	-	1	-	1	1
Sarıyer (%)	2	2	3	-	-
Şile (%)	-	1	-	-	-
Şişli (%)	2	3	-	-	-
Ümraniye (%)	-	2	1	1	-
Üsküdar (%)	-	-	6	2	1
Yalova (%)	-	1	-	-	-
Z.Burnu (%)	-	-	1	2	-
Başka İl (%)	-	-	-	-	-

Tablo:4.58.Ulaşım Şekline Göre Geliş Sıklığı

POİONEZKÖY	Ayda Bir- den Fazla (%)	Ayda Bir (%)	Altı Ayda Bir (%)	Yılda Bir (%)	Birkaç Yılda Bir (%)
Özel Otomo- bil (%)	10	24	35	12	11
Belediye Oto- büsü veya Minibüs (%)	1	-	-	-	-
Taksi Veya Dolmuş (%)	1	-	2	1	1
Deniz Yolu (%)	-	-	-	-	-
Diğerleri (%)	-	-	-	2	-

Tablo:4.59.Aylık Gelir Gruplarına Göre Geliş Sıklığı

POLONEZKÖY	Ayda Bir- den Fazla (%)	Ayda Bir (%)	Altı Ayda Bir (%)	Yılda Bir (%)	Birkaç Yılda Bir (%)
Aylık Geliri 500 Bin TL'ye Kadar (%)	2	1	2	1	1
500 Bin-1 Milyon TL. Arası (%)	1	3	12	4	4
1 Milyon-2 Mil- yon Arası (%)	3	7	16	10	6
2 Milyon TL'den Fazla (%)	6	13	7	-	1

Tablo:4.60.Aylık Gelir Gruplarına Göre Ulaşım Şekli

POLONEZKÖY	Özel Otomobil (%)	Belediye Otobüsü (%)	Taksi -Dol- muş (%)	Deniz Yolu (%)	Diğerleri (%)
Aylık Geliri 500 Bin TL'ye Kadar (%)	5	1	1	-	-
500 Bin-1 Milyon TL. Arası (%)	21	-	2	-	1
1 Milyon-2 Mil- yon TL. Arası (%)	39	-	2	-	1
2 Milyon TL'den Fazla (%)	27	-	-	-	-

4.4.8. Polonezköy'ün Sorunları

- Köye ulaşımı sağlayan yolların, yetersiz ve bakımsız olması ve trafik levhalarının eksikliği,
- Ulaşım güçlüğü, yollarda dinlenme ve servis istasyonlarının olmayışı
- Altyapı ve belediye hizmetlerinin yetersiz olması,
- Danışma hizmetlerinin yetersizliği,
- Yollarda kamyonların aşırı hızla gitmeleri,
- Köydeki telefon kabinlerinin yetersiz oluşu,
- Köydeki çarşının yetersiz olması, kontrolün olmaması ve fiatların yüksek oluşu,
- Çevrenin bakımsız olması ve temiz tutulmaması,
- Pansiyonların bazılarının tam sağlıklı olmayışı,
- Sağlık hizmetlerinin yetersiz olması,
- Yöredeki domuz çiftliklerinin kaldırılması.

B. Köydeki Tesis Sahiplerine Göre:

- Yolların yetersiz oluşu ve bakımlarının yapılmaması,
- Kanalizasyon ve su sorunları,
- Çöp toplama ve diğer altyapı sorunları,
- Çevre temizliğinin yapılmaması.

C- Köy Muhtarı Nevicic Frederic'e Göre:

- Kanalizasyon sorunu,
- Yolların bozuk ve bakımsız oluşu, köy içinde de yer yer toprak yollar var ve yağışlı havalarda bu yolların çamur olması,
- Su sorunu,
- Çöplerin gereken sıklıkta toplanmaması,
- Ormaniçi dinlenme tesislerinin olmaması,
- Polonezköy'e ve pansiyonculuğa gereken önemin verilmemesi.

Fotoğraf 4.21. Köyün Meydanından Bir Görünüş

Fotoğraf 4.22. Otopark Olarak Kullanılan Bir Alan ve Girişteki Telefon Kabini

Fotoğraf 4.23. Helena Rizi Pansiyon Girişi

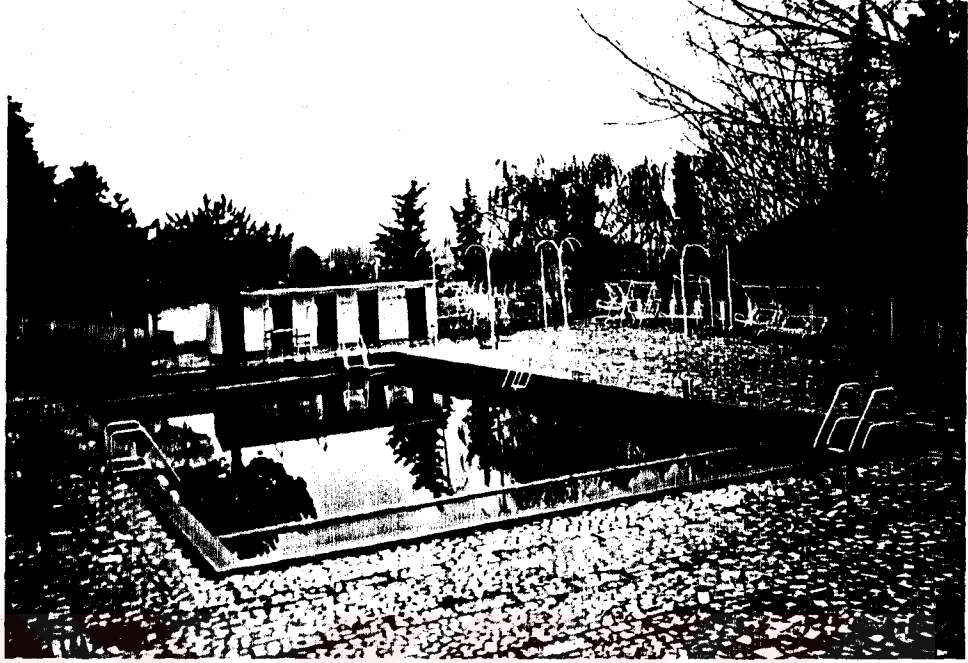
Fotorğraf 4.24. Helena Rizi Pansiyon'nun Bahçesi

Fotoğraf 4.25. Gülay Otel

Fotoğraf 4.26. Otel'in Lobisi

Fotoğraf 4.27. Gülay Otel Yüzme Havuzu

Fotoğraf 4.28. Polonezköy At Koşu Parkuru

Fotoğraf 4.29. Köyde Gezmek İçin Kiralanan Binek Hayvanı

Fotoğraf 4.30. Köy İçi Yoldan Bir Görünüş

Fotoğraf 4.31. Polonezköy'de Atatürk'ün Kaldığı Tarihi Ev

Fotoğraf 4.32. Hindistan Büyükelçiliği'ne Ait Dinlenme Tesisleri

4.5. RİVA (ÇAYAGZI)

4.5.1. Riva'nın Konumu ve Ulaşımı

Riva köyü, İstanbul'un Beykoz ilçesine 20 km. uzaklıkta, Karadeniz kıyısında Boğaz çıkışında yeşillikler içinde denizle bütünleşmiş bir sayfiye ve dinlence köyüdür. İstanbul Boğazı'nın doğu kesiminde ve Kocaeli yarımadasının da kuzeybatı kesiminde yer almaktadır.

Toplam yüzölçümü $17.928.595 \text{ m}^2$ olup, $16.146.050 \text{ m}^2$ 'lik alan tek bir şahsa, $1.542.545 \text{ m}^2$ 'lik alan da muhtelif şahıslara aittir. Hazine arazisi ise 240.000 m^2 dir [26].

Beykoz'dan çevresi çok güzel olan bir karayolu ile kolayca ulaşılan Riva yöresi bir plaj niteliğini taşımaktadır. Riva'ya Akbaba ve Mahmut Şevket Paşa'dan geçilerek gidilebildiği gibi, Beykoz'dan kalkan dolmuşlarla ya da tekne kiralananarak da ulaşılabilir.

4.5.2. Coğrafi Konumu ve Doğal Yapısı

A- Doğu Sınırı: Yağ dere koyundan başlayarak, yağ dere boğazı sırtı, Kavaklı, Çoban suları ve ikinci üçyol ağzı dubelen tarlayı takibeden kalın çizgi.

B- Güney Sınırı: İkinci üçyol ağzı dubelen tarladan başlayarak taşlı bayır eski ismi beylik mandıra, yeni ismi yazla çiftliği istikameti dereye kadar takip eden kalın çizgi.

C- Batı Sınırı: Kısmen deniz olup, kısmen de denizden Abbas Bey Kardeşi Ahmet Bey'e ait kum köyü çiftliğine kadar takip eden kalın çizgi.

D- Kuzey Sınırı: Defne Burnu nam mahal altında Beylik mandıra tabir olunan mandıranın arazisi sınırı başından başlayarak, mezkûr sınır sireşmer kavaklık denilen mahala ve

yine karabeli mezküre, yeni beylik mandıra ile kör dereye ve ondan Defne Burnu üstündeki sınır taşına ve ondan yine Beylik mandıra arazisi sınırını takiben taşlı geçit nam mahalle ve ondan Kum köyü çiftlikleri yani zemini çiftliği sınır başından vaki kömür kuyularına kadar takip eden çizgidir [27] .

İstanbul'un yakın çevresinde ve Şile civarında olduğu gibi Riva çayı vadisinde dalgalı bir plato sathı ve bu satıh üzerinde yer yer yükselen münferit zirveler görülür. Köyü çevreleyen tepeler, yeşillikler, ufak korular, müdahale edilmiş tarım alanlarıyla doludur.

Plato sathı üzerinde yer yer yükselen tepeler arasında en yüksekği Üsküdar-Ömerli yolu üzerinde tipik görünüşü ile dikkati çeken ve bu görünüşü dolayısıyla Çataldağı ismini alan zirvedir. Yüksekliği 400 m'ye yaklaşan (391 m) bu dağ ihtiva ettiği sert kayaların aşımına karşı dayanıklı olmasından dolayı çevresine nazaran yüksekte kalmıştır.

Diğer yüksek noktalar Ömerli'nin doğusundaki Çalı dağı (250 m.), Hüseyinli'nin kuzey batısındaki Çayırtarla tepe (159 m) ve Bozhane'nin doğusundaki Kebeyatak tepe (149 m) dir . Tepelerin denize uzantıları deniz içinde yer yer kayalıklar oluşturmuştur.

Riva vadisi yer yer boğumlar ihtiva etmekle beraber, bazı yerlerde de bir ova karakterini alacak şekilde genişlemektedir [37].

Riva çayı, Çataldağı'ndan doğarak Kocaeli yarımadasının kuzey-batı kısmının tamamına yakın bir kısmını teşkil eden ve genellikle kuzey-batıya dönük olan yamaçlarının sularını çeşitli kollarla toplayarak, İstanbul Boğazı dışında Anadolu Feneri'nin 4 km. doğusunda, Riva köyünün batı kıyısında Karadeniz'e döken, 90 km. uzunluğunda bir sudur. Denize döküleceği sahada Ömerli nahiyesinden itibaren mec-rası ormanlarla kaplı sırtlar arasından geçer [34] .

Mevcut bitki türleri Meşe, Meşelerle karışık Arbutus ve Laurus nobilis'tir. Makiliklere de rastlanır. Riva çayında ise kamışlar yetişmektedir [29].

4.5.3. İklim

Yörenin iklimi, genellikle , Akdeniz iklimine nazaran daha yağışlı, kurak mevsimi daha az bariz, kışları ise daha soğuktur. Yöre, Karadeniz ve Akdeniz iklim tipleri arasında kalan bir iklimin tesiri altındadır. Bu yörede Akdeniz'in yaz kuraklığı nisbeten azalmış ve Batı Karadeniz'in bol yağmurlu havası etkisini kaybetmiştir.

Bölgeye en yakın Şile'deki meteorolojik istasyonun rasatlarına göre: Yıllık ortalama sıcaklık 13.5°C 'dir. En sıcak ay ortalaması 22.7°C 'dir. En soğuk ay ortalaması 5.5°C 'dir. Yıllık yağış miktarı 735 mm.dir. Bütün sene düşen yağışın % 19'u ilkbahara, % 12'si yaza, % 35'i sonbahara ve % 34'ü kışa rastlamaktadır.

Yörede yılda en fazla esen rüzgar poyrazdır [37]

4.5.4. Riva'nın Kuruluş Ve Yerleşme Özellikleri

Riva köyü çok eskiden Rumlar tarafından kurulmuş olup, Riva ismi de Rumca bir kelimedir. Birinci Dünya Savaşı'nda İngilizler bu köyü yakmışlardır. Bugün nüfusun büyük kısmını yerliler teşkil eder. Diğer kısmını Rize ve İnebolu'dan gelenler teşkil etmektedir. Köyün en eski ismi Ravancık'tır. Bugün ise daha ziyade Riva çayının ağzında yer aldığı için Çayağzı köyü denmektedir [37].

4.5.5. Nüfus ve Nüfus Hareketleri

24 Ekim 1965 Nüfus Sayımına Göre Riva'nın Nüfusu:

Kadın : 71 (% 55)

Erkek : 57 (% 45)

Toplam : 128

Hane sayısı:30

25 Ekim 1970 Nüfus Sayımına Göre: Toplam: 169.

1985 Nüfus Sayımına Göre:

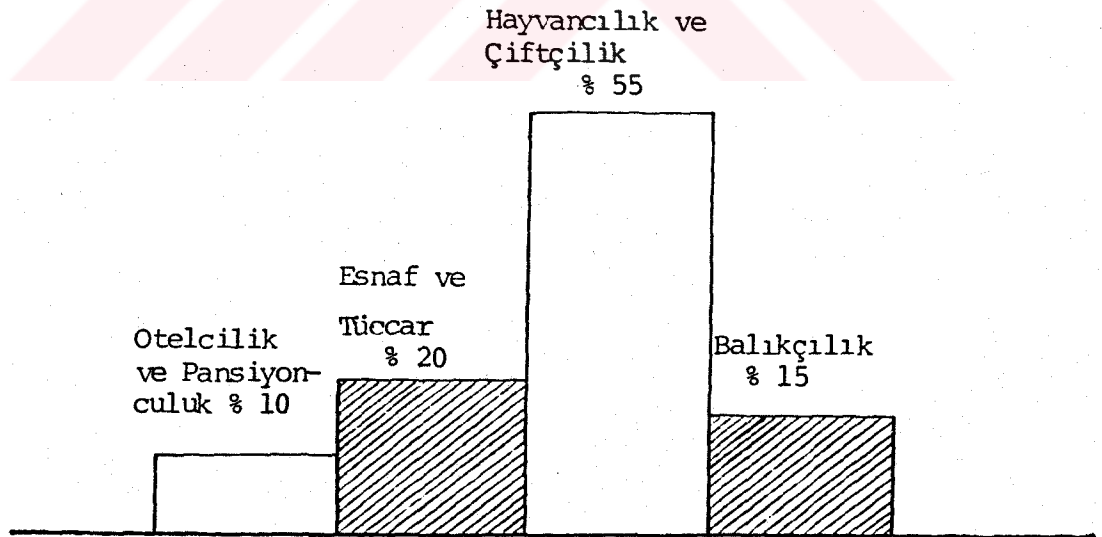
Toplam: 302 [31]

20 yılda Riva'nın nüfusu % 136 oranında artmıştır.

4.5.6. Ekonomik Yapı

Köy halkı balıkçılık ve tarımla uğraşmaktadır. Köyün kumuda inşaatçılar tarafından çok tutulmakta, bu sebepten dolayıda kumun götürülmesi suretiyle de ekolojik denge bozulmaktadır.

Köy halkının % 55'i hayvancılık ve çiftçilikle, % 15'i balıkçılıkla geçinmektedir. % 20'lik bir kesim ise esnaflık ve tüccarlık yaparak, % 10'luk bir kesim de otelcilik ve pansiyonculukla geçimini sağlamaktadır.

Şekil 4.6. Halkın Geçim Kaynaklarına Göre Dağılımı

4.5.7. Riva'nın Rekreatasyon Potansiyeli ve Turizm Aktiviteleri

Riva köyü hem sayfiye, hem de dinlence yeri olarak hizmet verebilecek durumdadır.

Doğal değerler bakımından İstanbul'un Avrupa yakası için Kilyos neyse, Anadolu yakası içinde Riva aynı şeydir. Ancak daha küçük, daha az gelişmiş ve genellikle daha az kalabalık olan bu yörede de Kilyos'takine benzer geniş ve uzun bir kumsal bulunmaktadır. Bu yörede denize karışan Riva çayı boyunca kayıklarla gezilebilmekte, ancak çayın askeri bölge olan sol tarafından yararlanılamamaktadır. Küçük koyları, güzel kumsalı ve açıklardaki adacıklarıyla gelişme potansiyeli taşıyan Riva'da yeterli tesis bulunmamaktadır. Plaj kabinleri, kahvehaneleri ve pansiyonları olan yörede tarihi bir kale ile bu kalenin içinde büfeler bulunmaktadır.

Riva köyünün bugünkü haliyle turizm potansiyeli yaz aylarındaki tatil günlerinde 25-30 bin dolayına çıkmaktadır. Hafta içi günlerde bu rakam 8-10 bine düşmektedir. Tabii köyün turistik tesis eksikliğinden dolayı bu rakamlar gününbirlikçi turistleri kapsamaktadır. Gelen turistlerin görmek istediği ve turlarında bulunmasını arzu ettikleri yerler arasında Riva % 17'lik bir yer kapsamaktadır. Yerli turist açısından olay gene aynıdır. İstanbul'luların % 34'ü hafta sonlarını deniz kenarında, bunların % 16'sı da Boğaziçi ve Karadeniz sahillerinde günlerini geçirmektedirler. Bunun yanı sıra İstanbul halkının % 26'lık bir bölümü de koruları, ormanları tercih etmektedirler. Ayrıca haftalık dinlenme açısından % 41'lik bir bölüm deniz kıyısını, % 32'lik bir bölüm de kuru ve ormanları tercih etmektedir [38] Bu da demektir ki İstanbul halkı deniz kıyısı ve yeşil alanları dinlenme yeri olarak seçmektedir. Ve bu potansiyel de Riva köyünde bulunmaktadır. İstanbul'un dinlence potansiyelini geliştirmek için dinlence odakları yaratılmalıdır. Bu odaklardan biri de Riva köyü olmalıdır. Bugün Riva yeşil

alanları, bu yeşilliklerin uzantıları, koyları ve tam bir sayfiye ve dinlence yeri olmaya aday, İstanbul'a yakınlığı ile de bu potansiyeli değerlendirebilecek bir köy görünümündedir. Güzel, uzun kumsalları ile koyları, yeşil korulu tepeleri ve bir zamanlar her türlü balığın yaşadığı deresi ile geleceği, yerinde yapılacak yatırımlarla parlak gözük-
mektedir. Bir de bunlara ilave tarihi kalesi olayı renk -
lendirmektedir.

- Riva Kalesi:

Elmas burnunun batısındaki Ömerli'den gelen Riva veya Irva deresi denize akmaktadır. Elmas burnunun kuzey rüzgarlarına karşı koruduğu Riva deresi ağzında ise Riva kalesi bulunmaktadır. Yoros kalesi 1391'de Yıldırım I. Beyazıd tarafından feth olunduğuna göre Riva kalesinin de bu sırada Türklerin eline geçmiş olması muhtemel, hatta kesindir. Riva kalesinden hem boğaz girişini kontrol, hem de Yoros'un arka emniyetini sağlayan bir ileri karakol olarak faydalanılmıştır.

Bugün Çayağzı olarak adlandırılan eski Riva'da derenin doğusundaki burun üzerinde bir kale bulunmaktadır. Yapılan incelemelerde görülmüştür ki bu kale bir Cenova (Ceneviz) yapısı değildir. Batıya bakan, yani karadan gelecek bir tehlikeye en zayıf olan tarafından ayrıca bir dış duvarla çevrili olan kalenin gene batıya açılan bir kapısı vardır. Bu girişin arkasındaki küçük avludan, daha yüksek olan iç kaleye geçilir. Hayli ufak ölçüde bir yapı olan Riva kalesinin yapısında genellikle tuğla örgüler de görülür. Bu kale gerek askeri mimari, gerek duvar işlemleri bakımından Marmara Kıyısındaki Eskihisar veya Boğaz'daki Yoros kalesinden tamamen farklıdır. İçindeki malzemeler, kapıların yuvarlak taş kemerleri, duvarların yukarı doğru geniş meyilli oluşu, geniş mazgalları gibi özellikleri buranın 18-19. yüzyıl İstanbul çevresi kalelerinden biri olduğunu gösterir. Bu duruma göre bugünkü kale 14. yüzyılda Yıldırım I. Beyazıd devrinde Türklerin eline geçen kale ile aynı

değildir. Şu halde Karadeniz boğaz girişi tahkimatı geç Osmanlı devrinde kuvvetlendirilirken, eski kale ile aynı yerde belki de eski temeller üzerinde yeniden yapılmış olmalıdır. Yıldırım I. Beyazıt tarafından ele geçirilmiş olan eski kale ise Bizans esaslıdır.

Bu yerin stratejik önemi ise, Riva çayının derin bir suya sahip olması ve Karadeniz'den gelecek düşman gemilerinin oldu kça büyükçelerinin bile, bilhassa kuzey rüzgarları ile kolayca içeri girip arazi içinde hayli ilerlemelerine imkan vermesinde toplanır. Riva kalesi çayın ağzını tutarak, düşmanın buradan içeri girmesini ve Boğazın Anadolu yakasını arkadan çevirmesini önlemek gayesiyle yapılmıştır [32]

Tablo 4. 61. Riva'daki Mevcut Dinlenme Tesisleri
(Ocak-Ağustos-Eylül 1990)

İşletmenin Adı	Kapasitesi	En Yoğun Olduğu Aylar
1 Kalyon Restaurant	70 kişi	Yaz ve Kış Ayları
2 Sedef Restaurant	70-80 kişi	Haziran-Temmuz-Ağustos
3 Uludağ Restaurant	60 kişi	Temmuz-Ağustos
4 Çiçek Restaurant	80 kişi	Temmuz-Ağustos
5 Kale Restaurant	120 kişi	Temmuz-Ağustos
6 Riva Aile Çay Bahçesi	60 kişi	Temmuz-Ağustos
7 Riva Dere Aile Çay Bahçesi	60-70 kişi	Haziran-Temmuz-Ağustos
8 Riva Plajı	1500-2000 ki.	Temmuz-Ağustos
9 Riva Dinlenme Tesisleri Restaurant	48 kişi 100 kişi	Temmuz-Ağustos
10 Kaptan Oteli Restaurant	32 kişi 60 kişi	Temmuz-Ağustos
TOPLAM	2230-2750 ki.	

Riva köyü ile ilgili anket sonuçları şöyledir:

Riva'ya gelen ziyaretçilerin geliş sıklığına göre dağılımları:

- Ayda birden fazla gelenler	: % 34
- Ayda bir gelenler	: % 41
- Altı ayda bir gelenler	: % 11
- Yılda bir gelenler	: % 12
- Birkaç yılda bir gelenler	: % 2

Köye gelen ziyaretçilerin % 41'i ayda bir gelmeyi tercih etmişlerdir. Birkaç yılda bir gelen ziyaretçiler ise % 2 lik bir oranla son sırada yer almışlardır.

Meslek gruplarına göre köye gelenleri incelediğimizde % 27'lik bir oranla esnaf-tüccar grubundan olanları ilk sırada görüyoruz. Öğrenci grubu ise gelen ziyaretçilerin % 9'unu oluşturmuş ve son sırada yer almıştır. Buna göre dağılım:

- Serbest meslek	: % 26
- Öğrenci	: % 9
- İşçi	: % 12
- Memur	: % 26
- Esnaf-tüccar	: % 27

Meslek grupları ile geliş sıklığı karşılaştırıldığında ziyaretçiler arasında, birinci sırada memur grubunun % 14 lük bir oranla ayda bir gelmeyi tercih ettiklerini görüyoruz. (Tablo 4.62)

Ziyaretçilerin yaş gruplarına göre dağılımları:

- 0 - 18 Yaş arası	: % 7
- 19 - 35 Yaş arası	: % 57
- 36 - 50 Yaş arası	: % 29
- 50 Yaşından büyük	: % 7

Gelen ziyaretçilerin yarısından fazlası (% 57'si) 19-35 yaş arası olan kimseler olup, 0-18 yaş arasındakilerle, 50 yaşından büyük olanlar % 7'lik bir oranla son sırada yer almışlardır.

Yaş grupları ile geliş sıklığı karşılaştırıldığında birinci sırada 19-35 yaşları arasındakilerin % 25'lik bir oranla, ayda bir gelmeyi tercih ettikleri görülmüştür (Tablo 4.63)

Ziyaretçilerin öğrenim durumlarına göre dağılımları ise:

- Hiç okumamış	: % 0
- Okur-yazar	: % 3
- İlkokul mezunu	: % 14
- Ortaokul mezunu	: % 17
- Lise veya meslek lisesi mezunu	: % 36
- Yüksekokul ve sonrası	: % 30

Ziyaretçiler arasında hiç okumamış olanlara rastlanmamış, ilk sırada ise ziyaretçilerin % 36'sını oluşturan lise veya meslek lisesi mezunları yer almıştır.

Öğrenim durumu ile geliş sıklığı karşılaştırıldığında, birinci sırada lise veya meslek lisesi mezunları ile yüksekokul ve sonrası grubundan olan ziyaretçilerin % 15'lik bir oranla ayda bir gelmeyi tercih ettikleri görülmüştür (Tablo 4.64)

Ziyaretçilerin Riva'daki yapılaşma ile ilgili düşünceleri şöyledir:

- Yapılaşma planlı olmalı	: % 31
- Yapılaşma kötü	: % 26
- Yapılaşma normal	: % 19
- Yapılaşma artabilir	: % 3
- Yapılaşma durdurulmalı	: % 21

Ziyaretçiler Riva'da yapılaşmanın planlı olmasını, doğal güzelliklerin ve değerlerin korunarak, köyün karakterine uygun şekilde yapılmasını istemektedirler.

Öğrenim durumuna göre yapılaşmanın değerlendirilmesi incelendiğinde; birinci sırada lise veya meslek lisesi mezunları ile yüksekokul ve sonrası grubundaki ziyaretçilerin % 14'lük bir oranla yapılaşmanın planlı olmasını istedikleri görülmüştür (Tablo 4.65)

Riva'ya gelen ziyaretçilerin Riva'yı tercih etmelerinin nedenleri değişik amaçlar taşımaktadır. Ziyaretçilerin % 56'sı deniz olanakları için Riva'yı tercih etmişlerdir. Diğer tercih nedenleri ile yüzdeleri şöyledir:

- Doğa güzellikleri ve değerleri : % 3
- Tarihi değerler : % 0
- Dinlenme tesisleri : % 7
- Deniz olanakları : % 56
- Birden çok tercih (Doğa güzellikleri-dinlenme tesisleri-ucuz olması-restaurant ve lokantaları-deniz olanakları...) : % 31
- Diğer nedenler : % 3

Yaş grupları ile tercih nedenleri karşılaştırıldığında, birinci sırada 19-35 yaşları arasındaki ziyaretçilerin % 37'lik bir oranla deniz olanakları için Riva'yı tercih ettikleri görülmüştür (Tablo 4.66)

Riva'ya gelen ziyaretçiler ulaşım için genellikle özel otomobili tercih etmektedirler. Belediye otobüsü veya minibüsle ulaşım ikinci sırada gelmektedir.

Ulaşım şekline göre de dağılım şöyledir:

- Özel otomobil : % 68
- Belediye otobüsü veya minibüs : % 17

- Taksi veya dolmuş : % 5
- Deniz yolu : % 5
- Diğerleri : % 5

Ulaşım şekline göre, özel otomobille gelen ziyaretçiler % 36'lık; meslek gruplarına göre, memur ve esnaf-tüccar grubundaki ziyaretçiler % 15'lik; öğrenim durumuna göre de lise veya meslek lisesi mezunu ziyaretçiler % 23'lük bir oranla, deniz olanakları için Riva'yı tercih etmişlerdir. (Tablo 4.67,4.68,4.69)

Riva'ya gelen ziyaretçilerin ilçelere göre dağılımları şöyledir:

- Adalar : % 0
- Bakırköy : % 7
- Beşiktaş : % 12
- Beykoz : % 23
- Beyoğlu : % 2
- Büyükçekmece : % 1
- Eminönü : % 3
- Eyüp : % 1
- Fatih : % 8
- Gaziosmanpaşa : % 1
- Kadıköy : % 10
- Kağıthane : % 2
- Kartal : % 3
- Küçükçekmece : % 0
- Sarıyer : % 4
- Şile : % 0
- Şişli : % 3
- Ümraniye : % 6
- Üsküdar : % 13
- Yalova : % 1
- Zeytinburnu : % 0
- Başka : % 0

Riva'ya gelen ziyaretçilerin çoğu Beykoz ilçesinden(%23'ü) gelmektedir. Beykoz'u Üsküdar (% 13) ve Beşiktaş (% 12) ilçeleri izlemiştir.

İlçeler ile tercih nedenleri karşılaştırıldığında birinci sırada Üsküdar'dan gelen ziyaretçilerin % 10'luk bir oranla deniz olanakları için Riva'yı tercih ettikleri görülmüştür. (Tablo 4.70)

Riva'ya gelen ziyaretçilerin aylık gelir gruplarına göre dağılımları şöyledir:

- Aylık geliri 500 bin TL'ye kadar : % 17
- 500 bin - 1 milyon TL. arası : % 29
- 1 Milyon - 2 milyon TL. arası : % 38
- 2 Milyon TL'den fazla : : % 16

Aylık gelir grupları ile tercih nedenleri karşılaştırıldığında birinci sırada aylık geliri 1 milyon-2 milyon TL. arası olan ziyaretçilerin % 27'lik bir oranla deniz olanakları için Riva'yı tercih ettikleri görülmüştür (Tablo 4.71)

İlçelere göre geliş sıklığı incelendiğinde ise, ilk sırada Beykoz'dan gelen ziyaretçilerin yer aldığı görülmüştür. Beykoz'dan gelen ziyaretçiler % 15'lik bir oranla ayda birden fazla gelmeyi tercih etmişlerdir. Ulaşım şekline göre de özel otomobille gelen ziyaretçiler % 27'lik bir oranla birinci sırada yer almışlardır ve ayda bir gelmeyi tercih etmişlerdir. Aylık geliri 1 milyon-2 milyon TL. arası olan ziyaretçiler de % 16'lık bir oranla, yine ayda bir gelmeyi tercih etmişlerdir (Tablo 4.72,4.73,4.74)

Aylık geliri 2 milyon TL'den fazla olan ziyaretçiler, özel otomobil dışında başka bir ulaşım aracını tercih etmemektedirler. Belediye otobüsü veya minibüsle ulaşımı en fazla tercih eden ziyaretçiler ise, aylık geliri 500 bin TL'ye kadar olan ziyaretçiler olmuştur (Tablo 4.75)

Tablo:4.62. Meslek Gruplarına Göre Geliş Sıklığı

RİVA	Ayda Birden Fazla (%)	Ayda Bir (%)	Altı Ayda Bir (%)	Yılda Bir (%)	Birkaç Yılda Bir (%)
Serbest Meslek (%)	9	10	3	4	-
Öğrenci (%)	6	3	-	-	-
İşçi (%)	5	4	2	1	-
Memur (%)	6	14	3	2	1
Esnaf Tüccar (%)	8	10	3	5	1

Tablo:4.63. Yaş Gruplarına Göre Geliş Sıklığı

RİVA	Ayda Birden Fazla (%)	Ayda Bir (%)	Altı Ayda Bir (%)	Yılda Bir (%)	Birkaç Yılda Bir (%)
0-18 Yaş Arası (%)	4	2	1	-	-
19-35 Yaş Arası (%)	18	25	6	7	1
36-50 Yaş Arası (%)	10	12	2	4	1
50 Yaşından Büyük (%)	2	2	2	1	-

Tablo:4.64. Öğrenim Durumuna Göre Geliş Sıklığı

RİVA	Ayda Birden Fazla (%)	Ayda Bir (%)	Altı Ayda Bir (%)	Yılda Bir (%)	Birkaç Yılda Bir (%)
Hiç Okumamış (%)	-	-	-	-	-
Okur-Yazar (%)	2	-	-	1	-
İlkokul Mezunu (%)	7	6	1	-	-
Ortaokul Mezunu (%)	7	5	2	3	-
Lise Veya Meslek Lisesi Mezunu (%)	9	15	5	5	2
Yüksekokul Ve Sonrası (%)	9	15	3	3	-

Tablo:4.65. Öğrenim Durumuna Göre Yapılaşmanın Değerlendirilmesi

RİVA	Yapılaşma Planlı Olmalı (%)	Yapılaşma Kötü (%)	Yapılaşma Normal (%)	Yapılaşma Artabilir (%)	Yapılaşma Durdurulmalı (%)
Hiç Okumamış (%)	-	-	-	-	-
Okur-Yazar (%)	-	1	1	1	-
İlkokul Mezunu (%)	1	2	8	1	2
Ortaokul Mezunu (%)	2	3	7	-	5
Lise Veya Meslek Lisesi Mezunu (%)	14	11	2	1	8
Yüksekokul Ve Sonrası (%)	14	9	1	-	6

Tablo :4.66.Yaş Gruplarına Göre Tercih Nedeni

RİVA	Doğa Güzel. Ve Değ. (%)	Tarihi Değer- ler (%)	Dinlen- me Te- sisleri (%)	Rest. ve Lo- kanta (%)	Ucuz Olması (%)	Deniz Olanak- ları (%)	Birden Çok Tercih (%)	Diğer- leri (%)
0-18 Yaş Arası (%)	-	-	2	-	-	4	1	-
19 -35 Yaş Arası (%)	-	-	3	-	-	37	16	1
36-50 Yaş Arası (%)	1	-	2	-	-	13	12	1
50 Yaşından Büyük (%)	2	-	-	-	-	2	2	1

Tablo:4.67.Ulaşım Şekline Göre Tercih Nedeni

RİVA	Doğa Güzel. Ve Değ. (%)	Tarihi Değer- ler (%)	Dinlen- me Te- sisleri (%)	Rest. ve Lo- kanta (%)	Ucuz Olması (%)	Deniz Olanak- ları (%)	Birden Çok Tercih (%)	Diğer- leri (%)
Özel Otomobil (%)	2	-	4	-	-	36	25	1
Belediye Oto.Veya Minübüs (%)	1	-	1	-	-	12	3	-
Taksi Veya Dolmuş (%)	-	-	-	-	-	4	1	-
Deniz Yolu (%)	-	-	-	-	-	3	2	-
Diğerleri (%)	-	-	2	-	-	1	-	2

Tablo:4.68.Meslek Gruplarına Göre Tercih Nedeni

RİVA	Doğa Güzel. Ve Değ. (%)	Tarihi Değer- ler (%)	Dinlen- me Te- sisleri (%)	Rest. Lokan- ta (%)	Ucuz Olması (%)	Deniz Olanak- ları (%)	Birden Çok Tercih (%)	Diğer- leri (%)
Serbest Meslek (%)	1	-	1	-	-	12	11	1
Öğrenci (%)	-	-	1	-	-	5	3	-
İşçi (%)	-	-	2	-	-	7	2	1
Memur (%)	2	-	1	-	-	15	7	1
Esnaf Tüccar (%)	-	-	2	-	-	15	10	-

Tablo:4.69. Öğrenim Durumuna Göre Tercih Nedeni

RİVA	Doğa Güzel. Ve Değ. (%)	Tarihi Değer- ler (%)	Dinlen- me Te- sisleri (%)	Rest. Lokan- ta (%)	Ucuz Olması (%)	Deniz Olanak- ları (%)	Birden Çok Tercih (%)	Diğer- leri (%)
Hiç Okumamış (%)	-	-	-	-	-	-	-	-
Okur- Yazar (%)	-	-	2	-	-	1	-	-
İlkokul Mezunu (%)	-	-	2	-	-	8	3	1
Ortaokul Mezunu (%)	-	-	1	-	-	11	4	1
Lise Veya Meslek Lisesi (%)	1	-	2	-	-	23	10	-
Yüksekokul ve Sonrası (%)	2	-	-	-	-	13	14	1

Tablo: 4.70. İlçelere Göre Tercih Nedeni

RİVA	Doğa Güzel. Ve Değ. (%)	Tarihi Değer- ler (%)	Dinlen- me Te- sisleri (%)	Rest. Ve Lo- kanta (%)	Ucuz Olması (%)	Deniz Olanak- ları (%)	Birden Çok Tercih (%)	Diğer- leri (%)
Adalar (%)	-	-	-	-	-	-	-	-
Bakırköy (%)	-	-	-	-	-	6	1	-
Beşiktaş (%)	1	-	-	-	-	4	7	-
Beykoz (%)	-	-	7	-	-	9	5	2
Beyoğlu (%)	-	-	-	-	-	2	-	-
B.Çekme. (%)	-	-	-	-	-	-	1	-
Eminönü (%)	-	-	-	-	-	1	2	-
Eyüp (%)	-	-	-	-	-	-	1	-
Fatih (%)	-	-	-	-	-	5	3	-
G.O.Paşa (%)	-	-	-	-	-	1	-	-
Kadıköy (%)	1	-	-	-	-	6	3	-
Kağıthane. (%)	-	-	-	-	-	1	1	-
Kartal (%)	-	-	-	-	-	3	-	-
K.Çekme. (%)	-	-	-	-	-	-	-	-
Sarıyer (%)	1	-	-	-	-	3	-	-
Şile (%)	-	-	-	-	-	-	-	-
Şişli (%)	-	-	-	-	-	1	2	-
Ümraniye (%)	-	-	-	-	-	4	2	-
Usk'udar (%)	-	-	-	-	-	10	2	1
Yalova (%)	-	-	-	-	-	-	1	-
Z.Burnu (%)	-	-	-	-	-	-	-	-
Başka İl (%)	-	-	-	-	-	-	-	-

Tablo: 4.71. Aylık Gelir Gruplarına Göre Tercih Nedeni

RİVA	Doğa Güzel. Ve Değ. (%)	Tarihi Değer- ler (%)	Dinlen- me Te- sisleri (%)	Rest. Ve Lo- kanta (%)	Ucuz Olması (%)	Deniz Olanak- ları (%)	Birden Çok Tercih (%)	Diğer- leri (%)
Aylık Gelir 500 Bin TL. ye Kadar (%)	-	-	2	-	-	11	3	1
500 Bin-1 Milyon TL. Arası (%)	1	-	2	-	-	13	11	2
1 Milyon-2 Milyon TL. Arası (%)	2	-	1	-	-	27	8	-
2 Milyon TL'den Fazla (%)	-	-	2	-	-	5	9	-

Tablo:4.72. İlçelere Göre Geliş Sıklığı

RİVA	Ayda Bir- den Fazla (%)	Ayda Bir (%)	Altı Ayda Bir (%)	Yılda Bir (%)	Birkaç Yılda Bir (%)
Adalar (%)	-	-	-	-	-
Bakırköy (%)	-	5	1	1	-
Beşiktaş (%)	3	4	2	2	1
Beykoz (%)	15	5	2	1	-
Beyoğlu (%)	-	2	-	-	-
B.Çekmece (%)	-	-	-	1	-
Eminönü (%)	1	1	1	-	-
Eyüp (%)	-	-	1	+	-
Fatih (%)	1	4	1	2	-
G.O.Paşa (%)	-	1	-	-	-
Kadıköy (%)	4	4	-	2	-
Kağıthane (%)	-	-	-	2	-
Kartal (%)	-	2	1	-	-
K.Çekmece (%)	-	-	-	-	-
Sarıyer (%)	1	2	-	-	1
Şile (%)	-	-	-	-	-
Şişli (%)	1	2	-	-	-
Ümraniye (%)	2	3	1	-	-
Üsküdar (%)	6	5	1	1	-
Yalova (%)	-	1	-	-	-
Z.Burnu (%)	-	-	-	-	-
Başka İl (%)	-	-	-	-	-

Tablo:4.73.Ulaşım Şekline Göre Geliş Sıklığı

RİVA	Ayda Bir- den Fazla (%)	Ayda Bir (%)	Altı Ayda Bir (%)	Yılda Bir (%)	Birkaç Yılda Bir (%)
Özel Otomo- bil (%)	23	27	8	8	2
Belediye Oto- büsü veya Minibüs (%)	4	8	2	3	-
Taksi Veya Dolmuş (%)	3	2	-	-	-
Deniz Yolu (%)	1	4	-	-	-
Diğerleri (%)	3	-	1	1	-

Tablo:4.74.Aylık Gelir Gruplarına Göre Geliş Sıklığı

RİVA	Ayda Bir- den Fazla (%)	Ayda Bir (%)	Altı Ayda Bir (%)	Yılda Bir (%)	Birkaç Yılda Bir (%)
Aylık Geliri 500 Bin TL'ye Kadar (%)	7	8	-	2	-
500 Bin-1 Milyon TL. Arası (%)	11	13	1	2	2
1 Milyon-2 Mil- yon Arası (%)	7	16	9	6	-
2 Milyon TL'den Fazla (%)	9	4	1	2	-

Tablo:4.75.Aylık Gelir Gruplarına Göre Ulaşım Şekli

	Özel Otomobil (%)	Belediye Otohisü (%)	Taksi-Dol- muş (%)	Deniz Yolu (%)	Diğerleri (%)
Aylık Geliri 500 Bin TL'ye Kadar (%)	3	10	1	2	1
500 Bin-1 Milyon TL. Arası (%)	20	2	3	2	2
1 Milyon-2 Mil- yon TL. Arası (%)	29	5	1	1	2
2 Milyon TL'den Fazla (%)	16	-	-	-	-

4.5.8. Riva'nın Sorunları

A- Köye Gelen Ziyaretçilere Göre

- Köye ulaşımı sağlayan yolların bozuk, virajlı ve toprak oluşu,
- Ulaşım güçlüğü ve yollardaki trafik levhalarının eksikliği,
- Kanalizasyon ve çöp sorunları,
- Tesislerde çalışan personelin eğitimsiz oluşu, iletişim güçlüğü,
- Plajın kirli olması, tuvalet ve suyun olmayışı,
- Plajın kabin sayısının yetersiz olması, duş sıkıntısı ve cankurtaran tesisinin olmayışı,
- Denizin kirli olması ve derin yerlerde işaret şamandırasının olmaması,
- Sağlık hizmetlerinin yetersiz oluşu,
- Köydeki fiyatların yüksek olması ve denetim eksikliği,
- Pansiyon ve otellerin yetersiz oluşu, kır kahvesi ve çay bahçesinin olmayışı,
- Lokanta ve restaurantların temiz olmayışı,
- Köydeki tarihi kalenin bakımsız olması, restore edilmemesi ve çevrenin kirliliği,
- Halkın ziyaretçilere karşı ilgisiz oluşu,
- Çöp kutularının ve sepetlerinin olmayışı.

B- Köydeki Tesis Sahiplerine Göre

- Riva'nın belediyeye bağlı olmayışı,
- Yolların bozuk ve bakımsız olmaları,
- Çöp ve su sorunu,
- Kanalizasyon ve diğer altyapı sorunları.

C- Köy Muhtarı Sabri Banabak'a Göre

- Kanalizasyon sorunu,
- Yolların bozuk ve bakımsız oluşu,
- Ulaşım güçlüğü,
- Çöplerin toplanmasındaki güçlükler,

- Su sorunu,
- Riva'nın belediyeye bağlı olmayışı,
- Riva deresinin kirliliği
- Çevrenin bakımı ve yapılaşmanın düzenli olmaması,
- Riva'ya turizm konusunda gereken önemin verilmemesi.

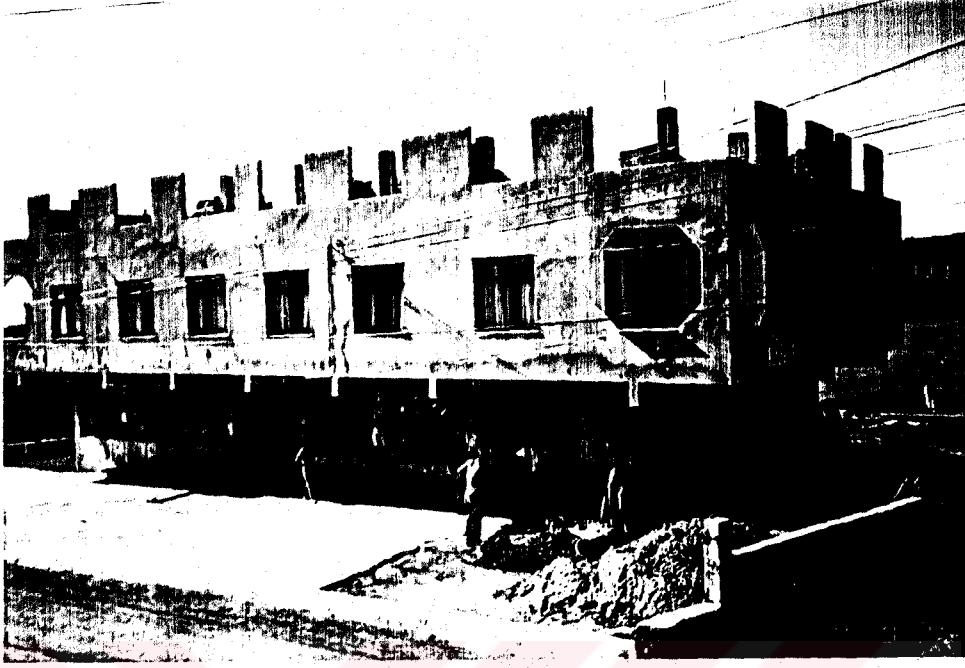

Fotoğraf 4.33. Riva Yolu

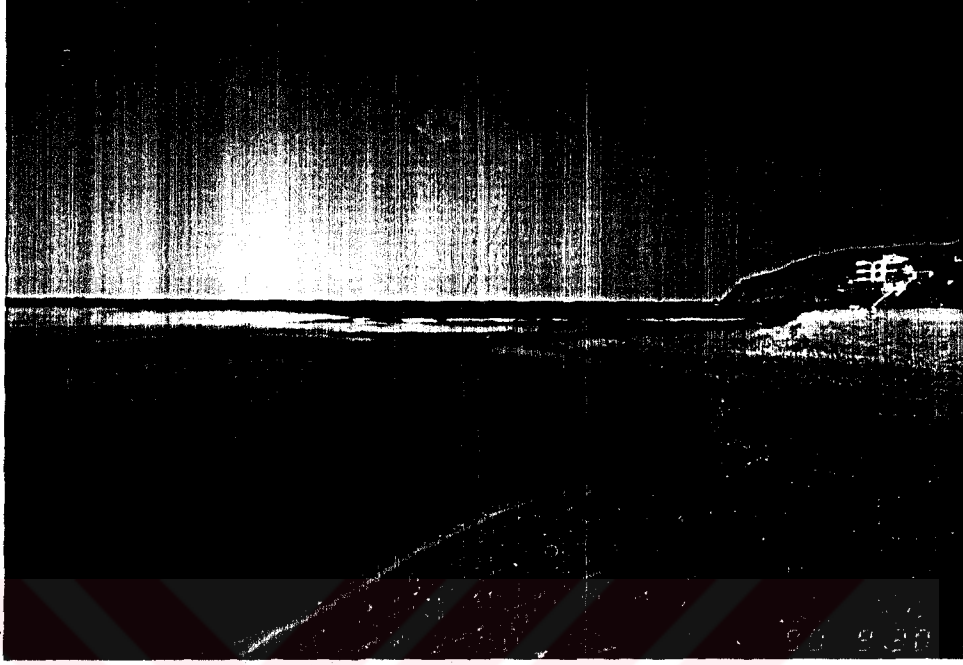
Fotoğraf 4.34. Riva Yolundaki Seyyar Satıcılar

Fotoğraf 4.35. Riva'daki Betonlaşmaya Bir Örnek
(Kaptan Otel)

Fotoğraf 4.36. Riva Plajının Kabinleri ve Arka
Kısımdaki Betonlaşma

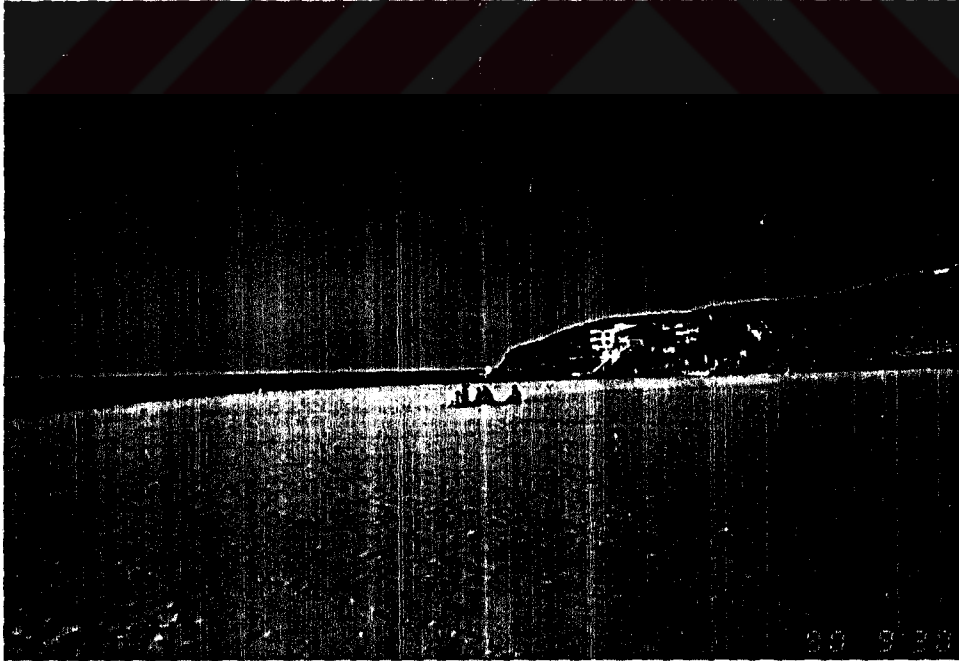
Fotoğraf 4.37. Riva Deresi'nin Denizle Birleştiği Nokta

Fotoğraf 4.38. Riva Deresi'nin Bugünkü Kirli Hali

Fotoğraf 4.39. Riva Kalesi'nin İçindeki Restaurant

Fotoğraf 4.40. Riva Halk Plajı

Fotoğraf 4.41. Faytonla Bir Gezinti ve Arkada Kalyon Restaurant

Fotoğraf 4.42. Sahilin Çöplük Haline Dönüşmesi

Fotoğraf 4.43. Dere Kenarındaki Çay Bahçesi

Fotoğraf 4.44. Riva'nın Tek Çocuk Oyun Alanı

BÖLÜM 5. SONUÇ VE ÖNERİLER

İstanbul halkının hafta sonu boş zamanlarını yakın çevre -deki doğal alanlardan yararlanarak değerlendirdiği saptanmıştır. İstanbul metropolünün neden olduğu yoğun baskı ve stres altında bulunan insanların rekreasyonel ihtiyaçlarını karşılamak amacıyla özellikle doğal alanlara yönelmelerinde büyük bir artış olduğu gözlenmiştir.

Yapılan araştırmalar İstanbul metropolünde boş zamanları değerlendirmenin, Boğaz köylerinde ve yakın civarındaki orman alanlarında yoğunlaştığını göstermiştir.

İnceleme yapılan Beykoz ilçesi civarındaki rekreasyonel potansiyele sahip bu köylere olan talep, 1989 yılında Fatih Sultan Mehmet Köprüsünün açılmasıyla belirgin bir artış göstermiştir.

Bunun yanı sıra köylerin tarihi değerlere sahip olmaları da, buralara gelen ziyaretçi sayısını arttırmaktadır. Talebin artmasında bu köylerin deniz olanakları, yöre halkının misafirperverliği ve ucuz olmaları da etkili olmuştur.

Doğal potansiyele sahip olan bu köylerde arsa veya ikinci konuta (yazlık konut) sahip olmak isteyen insanlarla , buralara gelen ziyaretçi sayısındaki hızlı artışlar, yörenin turizm ve rekreasyon hareketlerine canlılık kazandırırken beraberinde birtakım sorunları da getirmiştir. Bu sorunları şu şekilde gruplandırabiliriz:

1- Doğal Çevre ile İlgili Sorunlar

Fatih Sultan Mehmet Köprüsü'nün açılması ile bu yörelere olan ilginin hızla arttığını belirtmiştik. Bunun sonucunda

zaten yetersiz olan Anadolu yakası boğaz yolunda, özellikle hafta sonlarında trafik sıkışlıkları ve uzun kuyruklar oluşmaya başlamıştır. Aynı şekilde İstanbul metropolünde kendini gösteren trafik sıkışıklığı, hava kirliliği ve gürültü problemleri bu yörelerde de ortaya çıkmıştır.

Dinlenme amacıyla kırsal sahalara gelen insanların aşırı kalabalıklaşması ve yolların tıkanması sonucu artan gürültü ve hava kirliliği bu yörelerde doğal çevrenin ekolojik dengesini yavaş yavaş bozmaya başlamıştır.

Öte yandan artan taleble birlikte bu yörelerdeki yapılaşmalarda önemli artışlar olmuştur. İkinci konut ve turistik tesis sayılarındaki artışlar, yörenin karakter ve özelliklerine ters düşmektedir. Bunun sonucu olarak yörelerin doğal değerleri kaybolmaya, yeşilin yerini beton ve çarpık yapılaşma almaya başlamıştır. Aynı zamanda arsa fiatlarında kısa sürelerde anormal artışlar olmuş ve bu da ortaya arsa spekülasyonunu çıkarmıştır.

Yapılan incelemeler, bu yörelerdeki yapılaşmalarda, 1987-1990 yıllarını kapsayan 3 senelik periyotta % 25-30 civarında bir artış olduğunu göstermiştir. Bugün Riva bir beton yığını olmaya başlamıştır bile! Aynı şekilde Polonezköy'ü de örnek gösterebiliriz.

Dinlenme evleri, yazlık konutlar, yalılar v.s. için harcanan paralar, işletmeden yoksun bırakılarak, yalnız mevsimlik amaçlar uğruna tutulu bırakılmıştır. Bu nedenle rekreasyon alanlarında özellikle sahil bölgelerinde, emlak ve arsa değerlerinin büyük ölçüde artmasına neden olmaktadır.

Çalışma yapılan Akbaba, Anadolukavağı, Karakulak, Polonezköy ve Riva köylerindeki arsa birim fiatları araştırılmış ve bu fiatların çok yüksek olduğu tespit edilmiştir. Tespit edilen birim fiatları Tablo 5.1'deki gibidir.

Tablo 5.1. Köylere Ait Arsa Birim Fiatları (17.10.1990)

	Merkez (TL/m ²)	Çevre (TL/m ²)
Akbaba	50-100 Bin	20-40 Bin
Anadolukavağı	60-100 Bin	20-50 Bin
Karakulak	60-100 Bin	20-50 Bin
Polonezköy	50-100 Bin	40-50 Bin
Riva	100-150 Bin	50-60 Bin

(Köylere ait arsa birim fiatları,

1- Caner Emlak (Anadoluhisarı),

2- Yılmaz Emlak'tan (Paşabahçe) temin edilmiştir).

Yöredeki insan sayısına paralel olarak bina ve tesis sayısının artması sonucu, kanalizasyon şekillerinin geçişi çözümlerle dere veya denizlere bağlanma yoluna gidilmiştir. Bu şekilde doğal değerler hızla kirlenmeye ve faydalanılamaz hale gelmeye başlamıştır. Bunların beraberinde, içlerinde barındırdıkları flora ve fauna da yok olmuş ve çevre kirliliği bütün çarpıklığı ile kendini göstermiştir. (Riva ve Akbaba derelerinin kirliliğini örnek olarak gösterebiliriz). Aynı şekilde yöredeki kaynak suları da kurumaya ve kaybolmaya yüz tutmuştur (Karakulak suyu gibi). Kısacası, rekreasyonel alanlarda ekolojik şartlar kötüleşmeye başlamış ve çevresel sorunlar ortaya çıkmıştır.

Bu yörelerde imar planları yapılırken mimar ve şehir plancılarının yanı sıra, doğal potansiyelleri değerlendirecek olan peyzaj mimarları ile ortaklaşa çalışmanın önemi bir kez daha vurgulanmıştır.

2- Turizm ile İlgili Sorunlar

Bu sorunları altyapı, donatım ve kullanıcı altbaşlıkları ile inceleyeceğiz.

A- Altyapı eksikliklerinden kaynaklanan sorunlar:

Bu yörelerdeki altyapı sorunlarını, yolların bozuk, bakımsız ve yetersiz olması, kanalizasyon sisteminin olmaması, su şebekesinin tamamlanmaması, otoparkların olmaması ve çöp sorunları oluşturmaktadır.

Yöredeki insan potansiyelinin, özellikle hafta sonundaki hızlı artışı sonucunda mevcut sistemler çok yetersiz kalmaktadır. Örneğin, otopark olarak düzenlemeler yapılmadığından dolayı, doğal alanlara, meydanlara ve yollara gelişigüzel- park yapılmaktadır. Bunu çalışma yapılan bütün köylerde görmek mümkündür.

Alt yapı hizmetlerinin tamamlanmasıyla, turizm ve rekreasyon buralarda daha başka bir anlam kazanacaktır.

B- Donatım Eksikliklerinden Kaynaklanan Sorunlar

Bu gruptaki sorunları yeterli telefon kabinlerinin, çöp kutularının, trafik ve işaret levhalarının, aydınlatma elemanlarının, spor alanlarının, çocuk parklarının, çocuk oyun aletlerinin, manzara seyir noktalarının, yol bakım ve servis istasyonlarının, piknik alanlarındaki donatıların (masa, ocak, oturma grupları, v.b. gibi) olmaması şeklinde sıralayabiliriz.

Bu noksanlıklar turizm ve rekreasyon hizmetlerinin kalitesini düşürmektedir.

C- Kullanıcı ve Çalışan Personelin Kültür Eksikliğinden Kaynaklanan Sorunlar:

Yöreye gelen ziyaretçilerin çevreye gereken önemi vermeme-leri ve turizm-rekreasyon aktivitelerinden farklı amaçlarla gelmeleri, köylerde istenmeyen sorunlara sebep olmaktadır. Örneğin, Polonezköy'deki hafta arası ziyaretçilerle, hafta sonu ziyaretçilerinin kültür ve amaç farklılıkları gibi. Yapılan araştırmalarda, hafta sonu ziyaretçilerinin büyük bir kısmı aileleri ile birlikte köye gelmekte ve yöre halkı tarafından tercih edilmektedir.

Mevcut turizm tesislerinde çalışan personelin, turizm konusunda yeterli eğitim ve kültüre sahip olmaması, ziyaretçilerle olan iletişimin sağlıklı kurulmasını engellemektedir. Yöre turizmi bu durumdan olumsuz olarak etkilenmektedir. Servis hizmetlerinin kaliteli olmayışı da bir diğer olumsuz etkidir.

Öneriler:

- Doğal potansiyeli olan alanların imar planlarının mimar, şehir plancısı ve peyzaj mimarları tarafından müşterek çalışılarak hazırlanması,
- İmar planlarının kısa sürede yapılması ve uygulamaya geçilmesi,
- Artan ikinci konut olgusu ve yapılaşmanın önlenmesi için, turizmi canlandırıcı ve teşvik edici, ikinci konutu caydırıcı yasal kısıtlamaların getirilmesi ve bu şekilde de arsa birim fiyatlarının hızlı artışının kontrol edilmesi,
- Yapılaşmayı önlemek amacıyla min. parsel büyüklüğünün doğal dengeyi ve güzellikleri bozmayacak şekilde hesaplanması,
- Kırsal alanda kitle etkisi yaratmayacak oranda TAKS ve bina taban alan m²'lerinin imar planı notlarında sınırlandırılması,
- Arsa spekülasyonlarının ifraz ve yapılaşma koşullarının özel olarak dikkate alınmasının gerekliliği,
- Kirlenmiş ve bakımsız kalmış derelerin ıslahı yoluna gidilmesi, kaynak sularının korunmaları,
- Ulaşım kolaylığı ile yolların onarılması, yapımı ve genişletilmelerinin birlikte sağlanması, toplu ulaşım araçlarının sefer ve sayılarının düzenli olarak

arttırılması,

- Türkiye'de bir an önce kırsal peyzaj projelerinin hazırlanarak, bu tip yörelerde uygulamaya geçilmesi,
- Köylerdeki turizm ve rekreasyon amaçlı donatım eksikliklerinin tespit edilerek, tamamlanmaya çalışılması,
- Tarihi yapıların onarılarak, restore edilmeleri,
- Bu yörelerdeki turistik tesislerde görevli personelin eğitilerek, kültür düzeyinin yükseltilmesi,
- Köylerde danışma hizmetlerinin verilmesi,
- Köylerde kültürel ve sosyal faaliyetler düzenlenerek, turizmin teşvik edilmesi (Festival, konferans, seminer gibi),
- Köy halkının turizm konusunda bilinçlendirilerek, turizme olan ilginin arttırılması,
- Köylerdeki alt yapı sorunlarının tespit edilerek, belediye-köy hizmetleri işbirliği ile tamamlanması,

KAYNAKLAR

- [1] HORNBY, A.S., GATENBY, E.V., WAKEFIELD, H., 1963, The Advanced Learner's Dictionary of Current English, Oxford Press, 1200 pp.
- [2] THE WORLD BOOK DICTIONARY, 1975, Volume II.
- [3] AKESEN, A., 1978, Türkiye'de Ulusal Parkların Açık Hava Rekreatyonu Yönünden Nitelikleri ve Sorunları, İ.Ü. Orman Fakültesi Yayınları, İ.Ü. Yayın No: 2484, O.F. Yayın No: 262, İstanbul.
- [4] İ.Ü. ORMAN FAKÜLTESİ DERGİSİ, 1984, Seri: B, Cilt 34, Sayı: 1, Sayfa, 131-137, İstanbul.
- [5] ARAN, S., 1967, Tabiatı Koruma ve Peyzaj Güzelliklerinin Muhafazası Bakımından Milli Parklarımızın Önemi, Türkiye Tabiatını Koruma Cemiyeti Yayınları No: 13, Ankara.
- [6] TOCHER, S.R., DRIVER, B.L., 1970, Elements of Outdoor Recreation Planning, Ann Arbor.
- [7] CLAWSON, M., KNETSCH, J.L., 1971, Economics of Outdoor Recreation, The Johns Hopkins Press, Baltimore and London.
- [8] YILDIZCI, A.C., 1985, Safranbolu Tarihi Çevre Dokusunun Koruma Çerçevesinde Rekreatyon ve Turizm Yönünden İncelenmesi.
----, 1980, Kuşadası'ndaki Doğal Kaynakların Rekreatyon ve Turizm Açısından Değerlendirilmesi, Kuşadası Sempozyumu.
----, 1976, Rekreatyon ve Etkileri, Şehircilik Enstitüsü Dergisi, Sayı: 11, İstanbul.
- [9] LAWSON, F., BOUD-BOVY, M., 1977, Tourism and Recreation Development.
- [10] BURTON, T.L., 1970, The Organization of Recreation Planning, George Allen-Unwin Ltd. London.
- [11] DEVLET PLANLAMA TEŞKİLATI, 1976, Türkiye İstatistik Yıllığı, Yayın No: 750, Ankara.

- [12] TAYLOR, G.B., 1970, Quality in Recreation, Recreation Research on Planning, George Allen-Unwin Ltd., London.
- [13] EMMETT, I., 1970, Social Research in Recreation, Recreation Research and Planning George Allen-Unwin Ltd., London.
- [14] DOUGLASS, W.R., 1970, Forest Recreation, Pergamon Press, Oxford, London, Edinburg, New York, Toronto, Sydney, Paris, Braunschweig.
- [15] GRAZIA, de S., 1970, Some Reflections on the History of Outdoor Recreation, Elements of Outdoor Recreation Planning, Ann Arbor.
- [16] OWEN, M., DUFFIELD, B., 1974, Recreational Resources, Scottish Academic Press.
- [17] CLAWSON, M., HELD, R.B., STODDARD, H.C. 1968, Land For The Future, The Johns Hopkins Press, Baltimore.
- [18] UZUNOĞLU, N., 1987, Türkiye'de Turizm Politikası ve Bu politika İçinde Tatil Köylerinin Yeri, M.S.Ü. Kütüphanesi, İstanbul.
- [19] BARUTÇUGİL, İ.S., 1986, Turizm Ekonomisi, İstanbul, s.1.
- [20] AKOĞLU, T., 1971, Dünyada ve Bizde Turizmin Düny, Bugünü, Varlık Yayınları, İstanbul, s.12.
- [21] TOSKAY, T., 1984, Turizm.
- [22] GÜNAY, Ş., ÇINAR, T., Genel Turizm Bilgisi.
- [23] GÜMRÜKÇÜOĞLU, Y.K., 1987, Turizm Konaklama Yapıları ve Otel Yatak Odaları, Mekan Kuruluşu, M.S.Ü. Kütüphanesi, İstanbul.
- [24] OLALI, H., 1984, Türkiye'nin Ekonomik Gelişmesinde Turizmin Rolü, İzmir.
- , 1984, Turizm Teorisi ve Politikası, İzmir.
- [25] O.C.D.E., 1966, Le Tourisme Dans Les Pays de L' O.C.D.E., Paris.
- [26] BEYKOZ TAPU KADASTRO ŞEFLİĞİ KAYITLARI, 1990, İstanbul.
- [27] BEYKOZ KAYMAKAMLIĞI, ÖZEL İDARE MÜDÜRLÜĞÜ, MAHALLİ İDARELER BÜROSU, 1990, Köylerin Sınır Çalışması, İstanbul.
- [28] YILDIZ, G., 1952-1953, Akbaba ve Dereseği Köylerinin Coğrafik Etüdü, İ.Ü. Edebiyat Fakültesi Kitaplığı, İstanbul.

- [29] BEYKOZ ORMAN İŞLETMESİ, 1988-1990 Amenajman Planları, İstanbul.
- [30] KOÇU, R.E.,1961, İstanbul Ansiklopedisi, 5. Cilt, İstanbul.
- [31] DEVLET İSTATİSTİK BÖLGE MÜDÜRLÜĞÜ, 1985-1990, İstanbul.
- [32] BEYKOZ BELEDİYE BAŞKANLIĞI, 1986, Beykoz, Hep İstanbul Kalan İstanbul, İstanbul.
- [33] YÜCEL, E., 1969, Karakulak Suyu, Tercüman (26 Nisan).
- [34] TÜRKİYE ANSİKLOPEDİSİ, 1957, Cilt: 3, 1957 , Cilt 5, Ankara.
- [35] Y.Ü. FEN BİLİMLERİ ENSTİTÜSÜ ŞEHİR VE BÖLGE PLANLAMA BÖLÜMÜ, 1988-1989 Kırsal Planlama Çalışmaları (Polonezköy), İstanbul.
- [36] İL KİTAPLARI DİZİSİ, 1983, İstanbul Kitabı, 68-76. Fasikül, s.3779-3780.
- [37] BALKAN, N., 1964,Riva Vadisi'nin Monografyası, İ.Ü. Coğrafya Enstitüsü, Tertip No: 1254,İstanbul.
- [38] İRİYARI, M.F., 1988, İstanbul Turizmine Bir Katkı Amaçlı Riva Köyü Eski Kale ve Çevresi Yeni Düzenleme Yerleşim Önerisi, Y.Ü. Sabancı Kütüphanesi, İstanbul.

EK - A

İstanbul halkının yeşil gereksinimini ve rekreatif ihtiyaçlarını yaş, gelir, meslek ve kültür farklılıklarına göre inceleyerek, hafta sonu turizminin yoğunlaştığı İstanbul ili yakın çevresindeki turistik köylerin rekreasyon ve turizm potansiyellerini saptamak ve böylece bu köylerin İstanbul ili rekreasyonuna katkılarını açıklamak amacıyla hafta sonları ağırlıklı olmak üzere yapılan sosyal anket verileri esas alınmıştır.

Bu köylerde yapılan anketler iki grup için düzenlenmiştir. Birinci grup anketler, bu köylere gelen ziyaretçileri ilgilendirmektedir ve bu ankette ziyaretçilere toplam 16 soru sorulmuştur (Tablo Ek-A1). Bu tür anketler her köy için 100'er adet ziyaretçi ile yapılmıştır.

İkinci grup anketler ise köylerdeki mevcut tesis sahiplerini ilgilendirmektedir ve bu ankette tesis sahiplerine toplam 13 adet soru sorulmuştur (Tablo Ek-A2). Bu tür anketler ise köylerdeki mevcut tüm tesis sahipleri ile yapılmıştır.

Anketlerde sorulan sorulardan, köylere gelen ziyaretçilerin sosyal ve ekonomik düzeylerini belirlemek ayrıca tesis sahiplerinin beklenti ve düşünceleri ile tesislerin kapasitelerini ve hangi aylarda yoğun kullanıma sahip olduklarını tespit etmek ve böylece köylerin rekreasyonel potansiyelleri ile turistik-rekreatif etki alanlarını saptamak amacı güdülmüştür.

Tablo Ek: A.1.

I.T.Ü. FEN BİLİMLERİ ENSTİTÜSÜ
 ŞEHİR VE BÖLGE PLANLAMA ANA BİLİM DALI
 PEYZAJ PLANLAMA BÖLÜMÜ
 YÜKSEK LİSANS TEZİ-İSTANBUL'DAKİ TURİZM POTANSİYELİ OLAN KÖYLERİN
 İSTANBUL İLİ REKREASYONUNA KATKILARI
 ÖN ARAŞTIRMA ANKETİ

1- Cinsiyetiniz

()a- Erkek ()b- Kadın

2- Medeni haliniz

()a- Evli ()b- Bekar ()c- Dul

3- Yaşınız

.....

4- Öğrenim durumunuz

()a- Hiç okunamış ()d- Ortaokul mezunu
 ()b- Okur-yazar ()e- Lise veya Meslek Lisesi mezunu
 ()c- İlkokul Mezunu ()f- Yüksekokul ve sonrası

5- Mesleğiniz

.....

6- Aylık geliriniz ne kadardır?

()a- 500.000TL'ye kadar ()c-1.000.000TL-2.000.000TL arası
 ()b- 500.000TL-1.000.000TL arası ()d-2.000.000TL'den daha fazla

7- Hangi İlçede oturuyorsunuz.?

()a- Adalar ()k- Kağıthane
 ()b- Bakırköy ()l- Kartal
 ()c- Beşiktaş ()m- Küçükçekmece
 ()d- Beykoz ()n- Sarıyer
 ()e- Beyoğlu ()o- Şile
 ()f- Büyükçekmece ()ö- Şişli
 ()g- Eminönü ()p- Ümraniye
 ()h- Etiler ()r- Üsküdar
 ()ı- Fatih ()s- Zeytinburnu
 ()i- Gaziosmanpaşa ()ş- Yalova
 ()j- Kadıköy ()t- Başka bir il

8- Ne tür bir evde oturuyorsunuz?

()a- Apartman
 ()b- Müstakil ev

9- Özel aracınız var mı?

()a- Evet ()b- Hayır

Tablo Ek A1'in devamı

- 10- Buraya hangi ulaşım aracıyla geldiniz?
 ()a- Özel otomobille
 ()b- Belediye otobüsü veya minibüsle
 ()c- Taksi veya dolmuşlarla
 ()d- Deniz yolu ile
 ()e- Diğerleri (Lütfen Belirtiniz).....
- 11- Burayı tercih nedeniniz?
 ()a- Doğa güzellikleri ve değerleri (Ormanları, su kaynakları vs.)
 ()b- Tarihi değerler
 ()c- Dinlenme tesisleri
 ()d- Restaurant ve lokantaları
 ()e- Deniz olanakları
 ()f- Ucuz olması
 ()g- Yöre halkının misafirperverliği
 ()h- Diğerleri (Lütfen belirtiniz).....
- 12- Buraya geliş sıklığınız nedir?
 ()a- Ayda birden fazla
 ()b- Ayda bir
 ()c- Altı ayda bir
 ()d- Yılda bir
 ()e- Birkaç yılda bir
- 13- Yörede olmasını istediğiniz şeyler nelerdir?

- 14- Yörede karşılaştığınız başlıca problemler nelerdir?

- 15- Yöredeki yapılaşma hakkındaki düşünceleriniz nelerdir?

- 16- İlave edecekleriniz!

ANKETİMİZE KATILDIĞINIZ İÇİN
 TEŞEKKÜR EDERİZ.....

Tablo Ek A2.

İ.T.U. FEN BİLİMLERİ ENSTİTÜSÜ
 ŞEHİR VE BÖLGE PLANLAMA ANA BİLİM DALI
 PEYZAJ PLANLAMA BÖLÜMÜ
 YÜKSEK LİSANS TEZİ-İSTANBUL'DAKİ TURİZM POTANSİYELİ OLAN KÜYLERİN
 İSTANBUL İLİ REKREASYONUNA KATKILARI
 ÖN ARAŞTIRMA ANKETİ

.....

-GİDİLEN TESİSİN TÜRÜ:.....

1- Tesisin Kapasitesi

a- Konaklama için.....

b- Geçici.....

2- Buraya gelen ziyaretçiler hangi amaçlarla geliyorlar?

.....

.....

3- Ziyaretçilerin geliş amaçlarına hizmet verebiliyor musunuz?

()a- Evet

()b- Hayır....Yeterli hizmet veremiyorsanız nedenleri nelerdir?

.....

.....

4- Gelen ziyaretçilerden beklentileriniz nelerdir?

.....

.....

5- En çok hangi aylarda yoğun kullanıma sahipsiniz?

.....

6- Bu yörede daha çok turizm tesisine ihtiyaç var mıdır?

()a- Evet.....Hangi tür tesislere ihtiyaç vardır?.....

()b- Hayır

7- Sizce belediye hizmetleri yeterli midir?

()a- Evet

()b- Hayır....Eksik hizmetler nelerdir?.....

.....

8- Bakanlık düzeyinde beklentileriniz var mıdır?

.....

.....

9- Yörenizde ikinci konut olgusu için, artan talep hakkında neler düşünüyorsunuz?

.....

.....

Tablo Ek A2'nin devamı

10- Gelen ziyaretçiler hafta sonunda, ortalama ne kadarlık bir har-
cama (kişi-bağına) yapmaktadırlar?

.....

11- Tesisinizde kaç kişi çalışmaktadır?

.....Bu çalışanlardan kaç aile dışındadır?.....

12- Eleman bulmakta güçlük çektiniz mi?

()a- Evet

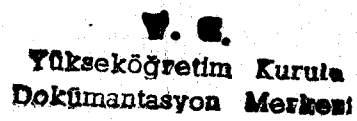
()b- Hayır

13- İlave Edecekleriniz!

.....

.....

ANKETİMİZE KATILDIĞINIZ İÇİN
TEŞEKKÜR EDERİZ.....

ÖZGEÇMİŞ

1966 yılında İstanbul'da doğan Bülent Akduran, ilk ve ortaokulu Hendek (Sakarya) ilçesinde tamamladıktan sonra, 1983 yılında İzmit Endüstri Meslek Lisesi Elektrik Bölümü'nden mezun oldu. Aynı yıl İ.Ü. Orman Fakültesi Orman Mühendisliği Bölümü'nü kazandı. 1983-1987 yılları arasında üniversite öğrenimini tamamladıktan sonra, 1987 yılında İ.T.Ü. Fen Bilimleri Enstitüsü Şehir ve Bölge Planlaması Anabilim Dalı, Peyzaj Planlama Programı'nda Yüksek Lisans eğitimine başladı.